

STICHTING MARRES, HUIS VOOR HEDENDAAGSE CULTUUR
TE MAASTRICHT

Jaarrapport 2020

INHOUDSOPGAVE	PAGINA
ACCOUNTANTSRAPPORTAGE	
Resultaat	3
Financiële positie	4
JAARVERSLAG VAN HET BESTUUR	
Bestuursverslag over 2020	6
JAARREKENING	
Balans per 31 december 2020	7
Exploitatierekening 2020	9
Algemene toelichting	12
Toelichting op de balans per 31 december 2020	15
Toelichting op de exploitatierekening 2020	20
WNT-Verantwoording 2020	24
OVERIGE GEGEVENS	
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	28

RESULTAAT

Vergelijkend overzicht

Het resultaat over 2020 bedraagt € 149.215 tegenover negatief € 948 over 2019. De resultaten over beide jaren kunnen als volgt worden samengevat:

	Saldo 2020	Saldo 2019
	€	€
Baten	1.140.402	1.053.978
Beheerlasten		
Beheerlasten personeel	405.125	383.995
Beheerlasten materieel	200.998	204.729
	<u>606.123</u>	<u>588.724</u>
Activiteitenlasten		
Activiteitenlasten personeel	127.236	143.418
Activiteitenlasten materieel	256.891	322.067
	<u>384.127</u>	<u>465.485</u>
Totaal lasten		
	<u>150.152</u>	<u>(231)</u>
Saldo uit gewone bedrijfsvoering		
Financiële baten en lasten	(937)	(717)
	<u>149.215</u>	<u>(948)</u>

FINANCIËLE POSITIE

Uit de balans is de volgende financieringsstructuur af te leiden:

	31-12-2020		31-12-2019	
	€	€	€	€
Beschikbaar op lange termijn:				
Reserves en fondsen	195.196		45.981	
Langlopende schulden	<u>0</u>		<u>2.880</u>	
		195.196		48.861
Waarvan vastgelegd op lange termijn:				
Materiële vaste activa		7.831		11.440
Werkkapitaal		<u>187.365</u>		<u>37.421</u>
Dit bedrag is als volgt aangewend:				
Vorderingen	110.594		100.659	
Liquide middelen	<u>185.024</u>		<u>22.738</u>	
		295.618		123.397
Af: kortlopende schulden		108.253		85.976
Werkkapitaal		<u>187.365</u>		<u>37.421</u>

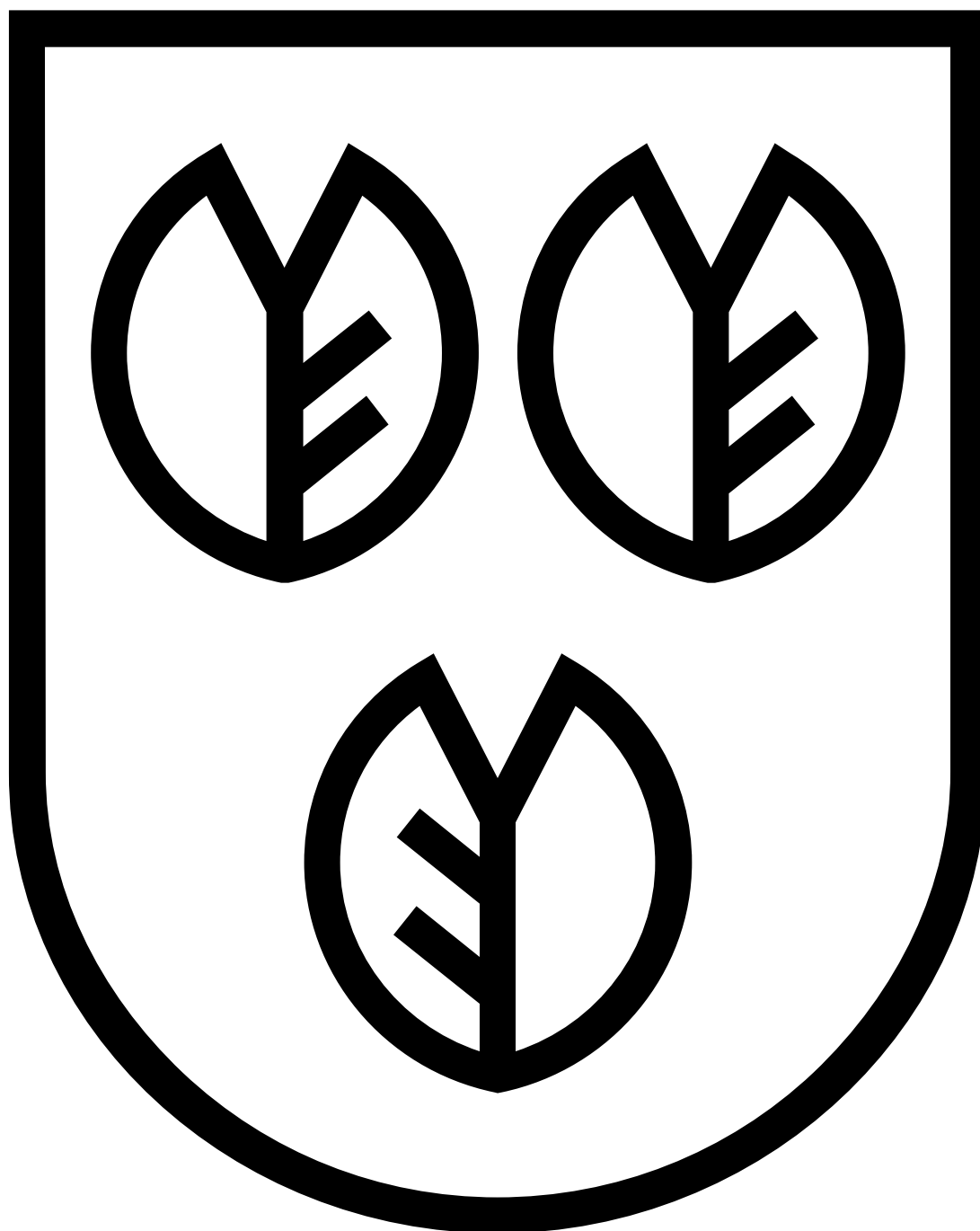
BESTUURSVERSLAG

Stichting Marres, Huis voor Hedendaagse Cultuur, Maastricht

BESTUURSVERSLAG OVER 2020

Voor het bestuursverslag 2020 wordt verwezen naar de pagina's 3 tot en met 12 in het jaarverslag.

Jaarverslag
2020

Marres
Huis voor Hedendaagse Cultuur

1. **Bestuursverslag** p.3
2. **Overzicht tentoonstellingen en activiteiten 2020** p.15
3. **Tentoonstellingen Marres** p.16
4. **Publieksprogramma** p.22
5. **Overige activiteiten** p.23
6. **Educatie** p.24
7. **Publiek & Inclusie** p.26
8. **Prestatieoverzicht** p.29
9. **Exploitatiebegroting & financiële positie** p.31
10. **Raad van Toezicht, directie en medewerkers** p.32
11. **Bijlage publiciteitsuitingen** p.37

1. Bestuursverslag

ALGEMEEN

Marres, Huis voor Hedendaagse Cultuur, is een internationaal georiënteerde presentatie-instelling waar hedendaagse kunst in de breedste zin van het woord wordt onderzocht door middel van tentoonstellingen, workshops, publicaties en een rijk publieks- en educatieprogramma. Marres is gevestigd in een historisch woonhuis in Maastricht en onderscheidt zich van andere presentatie-instellingen voor hedendaagse kunst door zijn interdisciplinaire focus op de werking van de zintuigen, de taal van het lichaam en de nadruk op ervaring. Met deze focus viert Marres de diversiteit van de kunstproductie, biedt het makers de kans om hun praktijk wezenlijk te verdiepen en slaat het huis een brug tussen de hedendaagse kunst en alledaagse ervaring.

Met de aandacht voor de zintuigen bereikt Marres een divers publiek dat oprecht betrokken raakt bij het werk en de denkprocessen van kunstenaars van nu. Om het publiek goed welkom te heten, besteedt Marres veel aandacht aan het onthaal van bezoekers en het trainen van hosts. Zo biedt Marres een ambitieus programma in een intiem huis voor kunstenaars én publiek.

Marres heeft in de afgelopen jaren bekendheid gekregen met zijn immersieve tentoonstellingen. Deze tentoonstellingen bestaan uit een enkel werk dat Marres vult en de bezoeker onderdompelt in een ervaring. Voor het maken van deze tentoonstellingen wordt aan kunstenaars alle mogelijke artistiek-inhoudelijke en praktische begeleiding geboden om hun visie en het huis op elkaar aan te laten sluiten. Het huis vormt namelijk niet slechts een kader voor het werk, maar maakt er met zijn intieme sfeer en verscheidenheid aan kamers onderdeel van uit. Tussen de uitnodiging en de realisatie van de tentoonstelling liggen gemiddeld

twee jaar van dialoog, voorbereiding en bouwen. Elke tentoonstelling geeft Marres een nieuwe betekenis en gevoel. Het huis krijgt een nieuwe indeling of orde, titelbordjes ontbreken en werken strekken zich uit door de kamers van het huis van beneden naar boven. De grote opdracht en een flink budget stellen de kunstenaars in staat om — weg van de markt — te experimenteren met schaalvergroting, nieuwe materialen en de zeggingskracht van hun werk. Bij iedere tentoonstelling wordt een cahier geproduceerd waarin de procesgang van de tentoonstelling met beelden en een interview met de kunstenaar(s) staat gedocumenteerd.

CORONA

Het jaar 2020 stond in het teken van twee belangrijke gebeurtenissen. Enerzijds kwam het goede nieuws dat de drie belangrijkste stakeholders van Marres, OCW, de Provincie Limburg en de Gemeente Maastricht, hun subsidie voor de volgende vier jaar zullen voortzetten. De Gemeente Maastricht en Provincie Limburg gaven Marres de hoogste waardering in jaren. De Raad voor Cultuur was kritischer, met name ten aanzien van de focus op de zintuigen en de uitvoering van de codes. Als gevolg hiervan kreeg Marres weliswaar niet de gevraagde gelden voor het verstevigen van de organisatie en het verbeteren van de toegankelijkheid van het gebouw, maar wel de benodigde subsidie om zijn huidige niveau te behouden en een rijk programma voor de nieuwe cultuurperiode te starten.

Nog voor Marres hieraan kon beginnen vond een tweede meer ingrijpende gebeurtenis plaats. Het Covid-19 virus legde vanaf maart het maatschappelijke leven voor grote periodes stil. Door sluitingsmaatregelen en lockdowns werd de planning van Marres steeds op de proef gesteld en moesten tal van activiteiten worden uitgesteld of afgelast.

Door het reisverbod werd de voortgang van bestaande projecten en de ontwikkeling van nieuwe projecten ernstig bemoeilijkt. Enkele tentoonstellingen konden slechts zeer beperkt publiek ontvangen. Een ervan moest het zonder publiek stellen. Door de vele wijzigingen en thuiswerken werd ook de moraal van het team erg op de proef gesteld.

Door het gedwongen uitstel van een aantal projecten naar 2021, heeft Marres een exploitatie overschot. Dit overschot wordt meegenomen als reserve naar 2021 waar het zal worden aangewend om deze projecten, die zich in een vergevorderd stadium van voorbereiding bevinden, alsnog te realiseren.

Onder deze moeilijke omstandigheden heeft Marres nog relatief veel kunnen doen. Het jaar begon met twee succesrijke tentoonstellingen, *The Waves*, een symfonie speciaal gemaakt voor Marres, opende net voor het einde van het jaar en kreeg fantastische kritieken in de media. In maart opende *Yes, Please!* een tentoonstelling over seksuele fantasie, die Marres ontwikkelde in samenwerking met theatergezelschap de Nieuwe Helden. Mede door het onderwerp en het mediagenieke karakter van voorman van de theatergroep, Lucas de Man, oogstte de tentoonstelling veel publiciteit voorafgaand aan de opening. Een week na de opening moest de tentoonstelling echter door corona maatregelen worden gesloten. Tijdens de lockdown besloot Marres de tentoonstelling, die aanvankelijk tot 7 juni zou hebben plaatsgevonden, te verlengen tot in augustus, zodat in ieder geval een gedeelte van de liefhebbers de tentoonstelling konden zien. Hiervoor werd het in de zomer geplande project *Codex Subpartem 2.0* verdaagd naar 2021. Om tegemoet te komen aan de nieuwe veiligheidseisen van publiek en overheid moesten tal van wijzigingen worden aangebracht aan *Yes, Please!*. De tentoonstelling, die was gemaakt om voyeurisme en aanraking (van de ten-

toonstellingsobjecten) aan te moedigen, verloor met de beperkte toegang en de no-touch policy een deel van zijn aantrekkelijkheid. Toch bleef de belangstelling voortduren en werd de tentoonstelling ten slotte redelijk goed bezocht.

Tijdens de lockdown werkte Marres hard aan een quarantaine pakket om bezoekers en Vrienden van Marres een online programma te bezorgen. Onderdeel van dit programma waren de projecten *De Onzichtbare Collectie*, waarin mensen vertellen over hun favoriete kunstwerk, en *Sounds of the Home* waarin filmpjes werden opgevraagd over thuisgeluiden. Ook werden wandelingen actief aangeboden om mensen bezigheden te bieden buitenshuis. Voor *De Onzichtbare Collectie*, waarmee Marres een nieuwe start maakte na een aanvankelijke samenwerking met Mediamatic, werd een database ontwikkeld op de website van Marres waar nu 63 kunstverhalen te beluisteren zijn. Marres gaf trainingen aan interviewers om de verhalen op te nemen. Veel studenten, jongeren en basisschoolleerlingen van de naschoolse opvang hebben audio opnames gemaakt waarbij ze een kunstwerk beschrijven aan iemand die het werk niet kan zien. Marres werkte in dit project samen met de gemeente Maastricht, Kaleidoscoop en cultuurmakers@maastricht. Marres vond bovendien een nieuwe partner in Worm (Rotterdam) en opende het gesprek met Bartimeus die de belangen van visueel en auditief gehandicapten behartigt. De Franse organisatie Art Explora nodigde Marres uit om deel te nemen aan een prijsvraag voor inclusieve cultuurprojecten.

In de lockdown-maanden werd ook hard gewerkt om de tentoonstelling *Kolkata: Run in the Alley* te realiseren die gepland stond voor september. Er werden partners gezocht in binnen- en buitenland, fondsen aangeschreven en plannen gesmeed

met collega-instellingen om een bijzonder publieksprogramma te ontwikkelen. In juni bleek echter dat de ambassade in New Delhi geen visum zou verlenen aan de deelnemende Indiase kunstenaars om naar Nederland te reizen. Daarmee moest te elfder ure ook deze tentoonstelling worden verdaagd naar 2021.

De *Limburg Biënnale* kwam in de plaats van *Kolkata: Run in the Alley*. De coronacrisis toonde de noodzaak om de lokale omgeving te ondersteunen. De *Limburg Biënnale* beoogde dat te doen door een laagdrempelige tentoonstelling te zijn voor een breed publiek. Marres volgde hierbij het voorbeeld van de jaarlijkse Summer Exhibition van de Royal Academy in Londen door met een open call alle soorten kunstenaars, professionals, amateurs en hobbyisten, samen te brengen in een feestelijke viering van de kunsten. De tentoonstelling, die met oog op het belang voor de regionale kunstsector direct als tweejaarlijkse traditie werd ingezet, werd ontvangen als nieuwe zuurstof voor de kunst. Kunstenaars voelden de hernieuwde aandacht voor lokaal talent en apprecieerden de relatief hoge fees (die door terugdringen van andere kosten boven de norm kon worden uitgekeerd) en de extra mogelijkheid om hun werk in Marres te verkopen. De bezoekers waren nieuwsgierig en blij verrast. De tijdsloten aan de hand waarvan zij met een maximumaantal van 6 per kwartier de tentoonstelling konden bezoeken, waren in een mum van tijd uitverkocht. Net toen Marres besloot de openingstijden te verruimen om meer mensen de kans te geven de tentoonstelling te ervaren kwamen nieuwe overheidsmaatregelen die Marres noopten de tentoonstelling tien dagen voor het einde te sluiten. Nochtans kan het nieuwe initiatief als een succes worden gezien. Marres verstevigde met deze impuls de verbinding met de regionale cultuur en wierf bovendien nieuw publiek voor de hedendaagse kunst.

Na deze tweede sluiting besloot Marres de tentoonstelling *Currents #8* gepland voor het einde van het jaar in een veilig parcours op te bouwen. Het besluit om de tentoonstelling door te laten gaan, werd ingegeven door de vele arbeid die al was verricht en de onmogelijkheid om het project uit te stellen tot een latere datum. De jonge curatoren Helena Julian en Tim Hollander hadden het voortraject van scouting van jonge talenten op de academies vrijwel geheel online moeten verzorgen. Door de sluiting van de academies en het uitstel van afstudeertentoonstellingen werden deelnemers uitgenodigd via een open call die via studenten en docenten werd verspreid. Ook de selectie van de short- en long lists gebeurde online. De trainingsdagen waarbij de kunstenaars elkaar leerden kennen en de presentatiedagen waarop ze traditiegetrouw hun werk presenteren, moesten worden afgezegd. Toch hoopten we met *Currents* de bezoekers een veilige optie te bieden om tijdens de kerst van kunst te genieten. Nieuwe coronamaatregelen maakten deze hoop ijdel. Door de verlenging van de lockdown en Marres' tentoonstellingsverplichtingen voor 2021 moest de tentoonstelling openen en sluiten zonder publiek.

TRAINING THE SENSES

Als gevolg van corona zijn op één na alle avondsessies van *Training the Senses* afgelast. In een enkel geval moesten performers afzeggen omdat het onduidelijk was of ze nog naar hun land konden terugreizen. In andere gevallen werden de sessies verhinderd door het verbod op bijeenkomsten en de afwezigheid van de voor de nieuwe situatie geschikte ruimtes. De sessie die wel doorgang kon vinden, vond plaats in september. Coach Maribel Ortega leidde een training gewijd aan social distancing.

Aan het einde van de eerste lockdown organiseerde Marres een speciale zomer-

versie van het *Training the Senses* programma. Het programma bood de deelnemers afleiding van de digitale wereld waartoe velen in het voorjaar waren veroordeeld. Binnen de toegestane mogelijkheden werd hen in kleine groepjes in de tuin van Marres trainingen gegeven met stemoefeningen, bewegingslessen, geurwandelingen en poëzievoordrachten.

Omdat de verwachting is dat de reisverboden en moeilijkheden met ruimtes en publiek nog tot de zomer van 2021 zullen voortduren, zijn de meeste afgelaste sessies verzet naar het najaar van 2021. Veel van deze sessies zijn al wel voorbereid. Worm (Rotterdam) en iii (Den Haag) zijn aangetrokken als vaste partners voor de sessies.

EDUCATIE

Marres' educatieprogramma ging in januari 2020 voortvarend van start. Een reeks middelbare schoolgroepen kwam naar Marres om de tentoonstelling *The Waves* te bezoeken. Daarnaast vervolgde Marres zijn educatie traject *Marres Extended* met een enthousiaste jongerengroep. Bij de tentoonstelling *Yes, Please!* ontwikkelden zij een vibe-fluisterbox waarbij ze het begrip 'intimiteit' onderzochten. Marres bood dit jaar 30 stageplaatsen aan voor leerlingen van middelbare scholen. Om aan alle verzoeken van scholen te kunnen voldoen, werden freelance educatieve begeleiders en een junior educatie-assistent aangetrokken. KannunikSalden en Sint Clemens Stichting zegden toe *Marres Extended* voor de komende drie jaar financieel te willen ondersteunen.

Voor het hoger onderwijs coachte Marres een premiumteam van vijf studenten van uiteenlopende vakgebieden die een vocabulaire voor de zintuigen ontwikkelden. Door corona werden zij gedwongen om vanuit huis dit programma uit te werken. Ze ontwikkelden een

database voor geluiden uit de huiselijke omgeving. De universiteit beloofde hen met de prijs voor het meest creatieve team. Ook zette Marres het meerjarige programma met de opleiding FADE, Fine Art en Design in Education, voort. Door de pandemie moest dit halverwege worden afgelast. Studenten zijn online begeleid en hebben voor *De Onzichtbare Collectie* hun kunstverhalen ingesproken. Marres maakte plekken vrij voor korte (soms online) stages van studenten van verschillende disciplines van het hoger onderwijs. Marres schreef mee met een ambitieus Comenius voorstel van de afdeling FASOS (Faculty of Arts and Social Sciences) van de Universiteit van Maastricht. In dit voorstel wordt een structureel onderwijsprogramma beschreven waarin studenten de zintuigen als instrument leren te gebruiken.

TALENTONTWIKKELING

Het project *Currents* is een euregionaal talentontwikkelingsprogramma van Marres en Z33 (Hasselt, België). Kroon op het programma is een jaarlijks terugkerende tentoonstelling waarin werken worden getoond van kunstenaars die net zijn afgestudeerd aan kunstacademies in Zuid-Nederland, België en Duitsland. Voor de samenstelling wordt via een open call een jong curatorenteam geselecteerd. Het programma, dat ook in een trainingsprogramma voor jonge curatoren en kunstenaars voorziet, is het grootste in zijn soort in Nederland en bovendien het enige met een evident internationale focus. Marres en Z33 werken voor *Currents* nauw samen met twaalf kunstacademies in de Euregio Zuid-Nederland, België en Noordrijn-Westfalen en met vaste partners zoals Kunstpodium T (Tilburg), FLACC (Genk, BE), het Mondriaan Fonds en het Stimuleringsfonds voor de Creatieve Industrie. Het programma vormde inmiddels al voor meer dan honderd jonge kunstenaars een eerste kennismaking met de professionele kunstwereld.

Currents #7: Birds of a Feather werd, na bouwperikelen bij Z33 in 2019, uitgesteld tot maart 2020 en kon na de eerste lockdown en de verlenging in de zomer openen voor publiek. De opening van *Currents #8: And Me, Streams of You* viel samen met de tweede lockdown.

Vanwege de toenemende ontschotting en de aandacht voor performance in het programma had Marres de ambitie uitgesproken om meer aandacht te besteden aan jong talent in dans en theater. Een eerste performanceweekend stond gepland in november 2020 en een tweede in begin februari 2021. Het eerste weekend, gepland samen met fashionclash, is komen te vervallen. Naar het zich nu laat aanzien zal ook het tweede weekend moeten worden uitgesteld. Fashionclash heeft wel een film gemaakt in Marres die dient voor hun tot februari uitgestelde performancefestival.

OVERIGE ACTIVITEITEN

De Covid-19 crisis dwong culturele instellingen om het grootste deel van de projecten op de gezamenlijke jaaragenda af te lasten. Marres kon nog wel opdracht geven aan de kunstenaar Wessel Verrijt die een Trojaans paard maakte waarmee hij een aantal carnaval performances verzorgde. In het vroege voorjaar lastte Marres de partij af die traditiegetrouw met het Student Hotel tijdens de Tefaf wordt georganiseerd. Direct daarna besloot het Museumnachtbestuur de ieder jaar zo succesrijke Museumnacht te verzetten naar oktober en tenslotte naar het najaar van 2021. Ook de opening van het culturele seizoen in september werd afgelast. Ook moest Marres aan veel makers van de Mafad en de Toneelacademie die in andere jaren een kleine productie in tuin of huis komen doen dit jaar nee verkopen. Groepsevenementen, vriendenbijeenkomsten, teamuitjes en

buurtborrels moesten allemaal worden uitgesteld tot betere tijden.

Marres verzorgde samen met Kaleidoscoop het programma *Boost Your Talent* tijdens de herfstvakantie voor jongeren afkomstig uit verschillende AZC's in samenwerking met *Marres Extended*. Behalve met Kaleidoscoop, werkte Marres ook dit jaar structureel samen met Stichting de Vrolijkheid ten behoeve van doelgroepen die relatief ver van het culturele aanbod afstaan. Marres Educatie ontwikkelde een educatief programma voor het jaarlijkse festival Rondje Cultuur dat helaas moest worden afgelast. Wel is met andere culturele partners een nieuwe kunstroute door de stad voor jongeren in de vorm van kijkwijzers ontwikkeld. Voor L'Art Pour Elkaar, het verhalenvertelfestival (voorheen: Kunsttour) werd een pilot van het project *De Onzichtbare Collectie* in het ijshuis van Marres getoond.

PUBLIEK EN PROFIEL

In 2020 heeft Marres 13.688 bezoekers (in 2019: 17.708) ontvangen, deels in huis, deels online en een derde deel bij projecten op locatie. 1.305 hiervan waren leerlingen van het voortgezet onderwijs, 247 leerlingen in het primair onderwijs en ruim 340 studenten uit het hoger onderwijs.

ALGEMEEN

De pandemie drukte dan een groot stempel op het publieksbereik van 2020, zowel in aantallen als in samenstelling van de bezoekersgroepen. Waar *Yes, Please!* nog gericht was op een jonge, landelijke en internationale doelgroep, lag bij de *Limburg Biënnale* de nadruk op lokale en regionale kunstenaars en bezoekers. Doordat grote reisbewegingen werden ontmoedigd, is er gekozen voor een regionale focus. Tegelijk werd hierdoor een online

zichtbaarheid en aanwezigheid van Marres extra belangrijk. De toename van groepsbezoek in 2019, zowel door groei van schoolbezoeken als in activiteiten specifiek georganiseerd voor groepen, hoopte Marres in 2020 door te kunnen zetten. Uiteraard was dit door de maatregelen tegen corona zeer lastig. Dit zorgde er ook voor dat minder dagjesmensen en toeristen bereikt werden dan in andere jaren. Toch kon Marres digitaal ruim 800 leerlingen bereiken in een online programma.

ONLINE AANWEZIGHEID

Marres' online aanwezigheid was in 2020 door de gedeeltelijke sluiting van extra belang. De groei die de online kanalen hebben doorgemaakt, onderstreept dit. Op 31 december had Facebook een volgeraantal van 7500 (een groei van 5% ten opzichte van 2019) en Instagram 3400 (een groei van 44% ten opzichte van 2019). Dit toont aan dat met name Instagram een belangrijk middel is om met onze doelgroep in contact te komen. De jongerenafdeling van Marres, *Marres Extended* (zie: educatie) heeft een eigen Instagram-account, waar de groep zijn eigen ervaringen en perspectieven deelt. De website ontving in 2020 87.094 unieke bezoekers. In 2020 werd een vernieuwde website, die beter op de nieuwe doelgroepen en huisstijl aansluit, opgeleverd. Tijdens de eerste lockdown in het voorjaar creëerde Marres een quarantaine-pagina waar een online culturaanbod is samengesteld, met onder andere *De Onzichtbare Collectie*, om zo onze achterban te kunnen blijven bereiken en prikkelen.

Tijdens *De Limburg Biënnale* is er door middel van social media-advertenties flink ingezet op een groot online bereik. Daardoor zijn ruim 25.500 mensen met de tentoonstelling in aanraking gekomen.

PUBLIEKSONDERZOEK

Op basis van mondelinge vragen in de receptie en een digitaal afgenomen enquête na afloop aan het bezoek, verzamelt Marres informatie over de bezoekers. Het werken met een digitaal reserveringssysteem met tijdsloten vanaf de heropening in juni na de eerste lockdown, bood extra mogelijkheden om de bezoekers te bereiken. Er is een servicemail ingesteld waarbij het publiek vooraf een mail ontvangt met informatie over Marres en de tentoonstelling en de getroffen maatregelen. Ook achteraf ontvangen de bezoekers een mail waarin gevraagd wordt een enquête in te vullen en ons te volgen via nieuwsbrief en social media. Deze directe aanpak werkte zeer goed en resulteerde in veel enquêtereacties en extra volgers. Door corona kon echter geen gevolg worden gegeven aan het onderzoek.

NIEUW PUBLIEK

In 2020 werd het beleid dat in 2019 werd ingezet om publieksverbreding te bereiken voortgezet. Het team dacht in een reeks brainstorms na over inclusiviteit, het aantrekken van nieuw publiek en de wegen daarnaartoe. Naar aanleiding van de *Limburg Biënnale*, wiens publiek voor 65% nieuw was voor Marres, organiseerde Marres samen met Voordekunst een nieuwe Vriendencampagne die 50 nieuwe vrienden opleverde. Voor *De Onzichtbare Collectie* werd een reeks nieuwe interviewers van uiteenlopende achtergronden aangetrokken. Ook is contact gezocht met vertegenwoordigers van de LHBTQ+ gemeenschap en diversiteitsexperts om te kijken hoe we het Marres programma meer inclusief kunnen maken.

Marres' doelstellingen sluiten aan bij uitgangspunt 2 van het Collegeprogramma 2019-2023: Vernieuwend Verbinden van de Provincie Limburg. Marres onderschrijft het streven naar een inclusieve,

open en participatieve samenleving en zet zich in voor een breed publiek, waarin de diversiteit van de Limburgse populatie wordt weerspiegeld en extra aandacht is voor kwetsbare groepen. Marres ondertekende het Charter Diversiteit, waarmee het aangeeft zich bewust en actief in te zetten om diversiteit en inclusie op de werkvloer te bevorderen. Deze samenwerking werd in 2020 voortgezet in de vorm van het opstellen van een concreet Plan van Aanpak met een duidelijke doelstelling die gedurende het jaar werd uitgewerkt, voor zover corona dat toeliet. Deze doelstelling heeft als resultaat een meer inclusief personeels- en vrijwilligersbestand. We werkten hierbij nauw samen met het Diversiteit Platform Limburg die naar aanleiding van de vraag van Marres een nieuwe vacature database oprichtte waar alle charterondertekenaars vacatures kunnen delen en werkzoekenden direct kunnen solliciteren. Met hun medewerking werd aan het einde van het jaar een nieuwe baliemedewerker aangetrokken.

Participatie en inclusie vormen een vast agendapunt op de wekelijkse team-agenda van Marres. Hierin wordt besproken welke programma's kunnen worden georganiseerd en ook hoe slimme samenwerkingsverbanden kunnen worden aangegaan om nieuwe bezoekers binnen te halen en — misschien wel belangrijker — hen onderdeel te maken van het sociale weefsel waarin Marres functioneert. Het artistieke programma van Marres zoekt steeds verschillende perspectieven, die in het afgelopen jaar vooral tot uiting kwamen in het diverse (zij het voor klein publiek beschikbare) zomerprogramma, de *Limburg Biënnale* en educatieve programma's. Door corona was het dit jaar moeilijker om publieksactiviteiten te organiseren voor mensen die niet zo gemakkelijk bij Marres naar binnen wandelen. De educatie afdeling kon echter nog wel een aantal zaken realiseren. Zo kon Marres samen

met Kumulus nog het programma *Boost Your Talent* voor vmbo- scholieren uit uiteenlopende milieus verzorgen. Behalve met Kumulus werkt Marres ook structureel samen met Stichting de Vrolijkheid, Kaleidoscoop, AZC Maastricht, VAZOM (Vrije Academie Parkstad) en Stichting met je Hart ten behoeve van doelgroepen die relatief ver van het culturele aanbod afstaan.

ONDERNEMERSCHAP EN RELATIEBEHEER

Door Covid-19 zette Marres zijn internationale activiteiten noodgedwongen op een laag pitje. Door de *Limburg Biënnale* werd wel het netwerk in de regio uitgebreid. Marres werkte in 2020 samen met (in Limburg) onder andere de Van Eyckacademie, het Bonnefantenmuseum, de Muziekgieterij, Stichting de Vrolijkheid, de Toneelacademie, FASHIONCLASH, Kumulus en de Universiteit Maastricht. Buiten Limburg werd gewerkt met onder meer Z33, Worm, en iii.

Marres wierf in het afgelopen jaar extra gelden van de nieuwe vrienden, merchandise, particuliere sponsoring, pacht van Marres Kitchen en lokale en nationale fondsen, zoals (lokaal) De Sint Clemens Stichting en Stichting Kanunnik Salden/Nieuwenhof en (nationaal) het Prins Bernhard Cultuurfonds, het Mondriaanfonds en Fonds21.

In het afgelopen jaar heeft Marres een nieuw betalingssysteem ingevoerd voor de vrienden. Daarbij zijn veel slapende leden verwijderd. Tijdens de *Limburg Biënnale* heeft Marres een wervingsactie georganiseerd samen met Stichting Voordekunst om nieuwe vrienden te werven. Deze actie heeft 52 nieuwe vrienden opgeleverd. Het aantal vrienden staat nu opnieuw op 150.

Het nieuwe samenwerkingsverband tussen alle Maastrichtse professionele

cultuurinstellingen werd dit jaar met instemming van de leden gewijzigd van de vereniging KOM in de stichting UIT (voorlopige naam). Er werd begonnen met een structureel overleg met de gemeente. Ook diende de stichting een nieuw plan in voor de opening van het culturele seizoen. Het plan werd niet gehonoreerd door de gemeente, die kampt met ernstige tekorten.

HET PAND EN RESTAURANT VAN MARRES

Door de coronacrisis en de daaruit voortvloeiende onzekerheid over mogelijke fondsenwerving voor een verbouwing besloten Marres en de stichting Elisabeth Strouven in gezamenlijk overleg de beoogde overdracht van het pand van de Gemeente naar Strouven af te lasten. Marres gaf wel de architect Marieke Kums opdracht om een voorlopige schets met haalbaarheidsonderzoek te maken voor een bescheiden uitbreiding van het pand die het mogelijk maakt om de groei van scholenbezoek beter te begeleiden en de bovenverdieping voor mindervaliden toegankelijk te maken. Ook werden hierover verkennende gesprekken met de afdeling vastgoed en monumenten van de Gemeente gevoerd.

Door de gedwongen sluiting en het onzekere perspectief voor Marres Kitchen is besloten de inning van de pacht uit te stellen tot de heropening van het restaurant.

FINANCIËLE PARAGRAAF

Stichting Marres (hierna: Marres) heeft in 2020 een positief exploitatieresultaat gerealiseerd van € 149.215 ten opzichte van een negatief exploitatieresultaat in 2019 van € 948. De totale baten bedragen € 1.140.402 (2019: € 1.053.978). De toename in de baten is voornamelijk toe te schrijven aan de ontvangen aanvullende bijdrage van het Ministerie

van OCW voor Covid-19 ter hoogte van € 80.200. Zoals is voorgeschreven in de Regeling aanvullende ondersteuning culturele en creatieve sector Covid-19 dient de bijdrage verantwoord te worden in de baten en bij het niet besteden van de bijdrage dient deze middels de resultaatbestemming opgenomen te worden in een bestemmingsfonds. Marres heeft de bijdrage volledig opgenomen in het bestemmingsfonds OCW Covid-19. De bijdrage zal in 2021 worden aangewend voor het uitvoeren van uitgestelde tentoonstellingen. Marres verwacht bovendien dat bezoeken aan zijn tentoonstellingen slechts vertraagd weer op gang zullen komen en dat er derhalve extra kosten dienen te worden gemaakt. Het positieve exploitatieresultaat versterkt de financiële positie. Er is in het verleden een beperkte buffer opgebouwd voor het opvangen van eventuele tegenvallers in de bedrijfsvoering. Door het positieve exploitatieresultaat 2020 is de algemene reserve alsmede de liquiditeitspositie van de rechtspersoon verbeterd. Deze reserve wordt gebruikt de uitvoering van de uitgestelde tentoonstellingen alsnog te realiseren.

Vanwege de uitbraak van Covid-19 heeft de overheid gedurende 2020 diverse lockdown-maatregelen afgekondigd. Dit heeft ertoe geleid dat diverse tentoonstellingen geen doorgang hebben kunnen vinden voor Marres. Financieel gezien is dit zichtbaar in een afname van de totale lasten, die in 2020 € 990.250 bedragen (2019: € 1.053.978).

De beheerlasten materieel van € 200.998 (2019: € 204.729) tonen geen bijzondere financiële afwijking ten opzichte van 2019. De beheerlasten personeel van € 405.125 (2019: € 383.995) laten een toename zien van de personeelskosten wegens een (beperkte) toename van het aantal FTE alsmede door reguliere salarisstijgingen.

De activiteitenlasten materieel van € 256.891 (2019: 322.067) tonen een duidelijke afname en worden verklaard door het uitstel van een aantal tentoonstellingen als gevolg van de Covid-19 maatregelen. Dit komt tot uitdrukking in lagere verblijfskosten, drukwerk, advertenties en overige publiciteitskosten. De inrichtingsmaterialen tonen wel een toename vanwege de kosten voor de relatief dure tentoonstelling *Yes, Please!* De activiteitenlasten personeel van € 127.236 (2019: 143.418) tonen eveneens een afname vanwege het uitstel een aantal tentoonstellingen. Dit blijkt vooral uit lagere honoraria voor kunstenaars en overige medewerkerskosten. De honoraria voor gastcuratoren laten een toename zien en hebben vooral betrekking op de samenwerking met een reeks curatoren voor de tentoonstelling *Limburg Biënnale*.

BELEID BIJ TEGENVALLENDE INKOMSTEN

Marres' praktijk bergt een aantal financiële risico's. Tentoonstellingen kunnen minder inkomsten genereren dan begroot, omdat bijvoorbeeld bezoekersaantallen tegenvallen of fondsen minder bijdragen. Ook zijn er soms tegenvallers met zieke medewerkers, gebreken aan het huis of andere onverwachte kosten, waarvoor Marres weinig reserves heeft. Marres gaat hier op twee manieren mee om. De meest kostbare tentoonstellingen worden aan het begin van het jaar gepland om zo eventuele tegenvallers later in het jaar te kunnen opvangen. Voorts bevat elke tentoonstellingsbegroting posten die geschrapt of toegevoegd kunnen worden, mocht de jaarbegroting dat verlangen c.q. mogelijk maken.

In dit jaar was het nodig om steeds goed zicht te houden op wat moest worden afgelast, welke kosten desondanks moesten worden gemaakt en met welke kosten in een later stadium rekening gehouden moest worden. Door de door

sluiting en maatregelen veroorzaakte tegenvallende bezoekersinkomsten en het niet innen van één kwartaal aan pachtgelden, waren de inkomsten van Marres flink lager dan begroot. Door een eenmalige subsidie van OCW kon het huis toch activiteiten ontwikkelen. Daarnaast bood OCW Marres de mogelijkheid om een deel van de subsidie mee te nemen om te besteden aan de projecten die zijn uitgesteld tot 2021.

RAAD VAN TOEZICHT EN DIRECTEUR

Marres heeft een Raad van Toezicht en een met het dagelijks bestuur belaste directeur-bestuurder. De directeur-bestuurder legt verantwoording af aan de Raad van Toezicht over de artistieke, organisatorische en financiële gang van zaken. Hij is benoemd voor onbepaalde tijd. De Raad van Toezicht heeft zich gecommitteerd aan de Code Cultural Governance. De Raad vergaderde in 2020 vijf keer. Net als voorgaande jaren organiseerde de Raad een zelfevaluatie alsook een evaluerend gesprek met de directeur. Deze zelfevaluatie is vanwege de corona maatregelen uiteindelijk verschoven naar 2021. Nelleke Barning trad in juni toe als nieuw lid van de Raad van Toezicht en werd in oktober benoemd tot nieuwe voorzitter. De voormalig voorzitter Ronald Philippart en vice-voorzitter Rob Stevens namen afscheid.

RAAD VAN TOEZICHT

De Raad van Toezicht bestond in 2020 uit: Ronald Philippart (voorzitter tot 1 oktober), Nelleke Barning (voorzitter, vanaf 1 oktober), Rob Stevens (vice-voorzitter tot 1 januari), Noor van Putte, Roberto Lanckohr, Laurie Cluitmans, Hans Bongartz, Arsine Nazarian.

Hoofd- en nevenfuncties leden van de Raad van Toezicht van Marres in 2020 waren:

Ronald Philippart (Voorzitter)

- President van het gerechtshof 's-Hertogenbosch

Nevenfuncties:

- Voorzitter van de klachtencommissie van het MUMC

Nelleke Barning (Voorzitter)

- DSM, Vice President Global Communications & External Affairs Nutrition

Geen nevenfuncties

Rob Stevens (Vice-voorzitter)

Nevenfuncties:

- Voorzitter Raad van Toezicht Philharmonie Zuidnederland
- Vicevoorzitter Raad van Commissarissen Wonen Zuid, Roermond (woningcorporatie) tot 1 juli 2020.
- Voorzitter Raad van Advies Stichting Het Limburgs Landschap

Noor van Putte

- Eigenaar 100% Noor

Geen nevenfuncties

Roberto Lanckohr

- ING Adviseur Zakelijk Maastricht - Sittard

Nevenfuncties:

- Voorzitter RVT Stichting Derma Zuid BV
- Voorzitter Stichting Golf & Humor Foundation
- Bestuurder Stichting Administratie Kantoor Nicole Nulens

Laurie Cluitmans

- Conservator Hedendaagse Kunst bij het Centraal Museum
- Freelance criticus

Nevenfuncties:

- Adviseur Reflectiegroep van Middelheimmuseum in Antwerpen
- Lid Adviescommissie Beeldende Kunst in de Openbare Ruimte Gemeente Utrecht

Hans Bongartz

- Managing Director bij LichtBlick SE

Nevenfuncties:

- Lid Raad van Commissarissen Greenchoice

Arsine Nazarian

- Projectadviseur Oranje Fonds
- Adviseur Art Utrecht

ROOSTER VAN AAN-/AFTREDEN

Naam	M/V		Functie	Datum van aantreden	Einde eerste termijn	Einde tweede termijn
Ronald Philippart	M	1958	Voorzitter	01-10-12	01-10-16	01-10-20
Rob Stevens	M	1952	Vicevoorzitter	21-12-12	21-12-16	21-12-20
Noor van Putte	V	1965	Lid	01-06-15	01-06-19	01-06-23
Roberto Lanckohr	M	1969	Lid	01-06-16	01-06-20	01-06-24
Laurie Cluitmans	V	1984	Lid	01-01-17	01-01-21	01-01-25
Hans Bongartz	M	1968	Lid	01-10-17	01-10-21	01-10-25
Arsine Nazarian	V	1979	Lid	13-03-19	13-03-23	13-03-27
Nelleke Barning	V	1969	Voorzitter	01-04-20	01-04-24	01-04-28

PRESTATIENORMEN

Marres heeft dit jaar niet aan de prestatienormen van het ministerie kunnen voldoen. Marres voldeed wel aan zijn geplande hoeveelheid tentoonstellingen, maar door alle afgelastingen van activiteiten en zeer beperkte publiekstoegankelijkheid waren de bezoekerscijfers van Marres fors lager dan begroot. Daar staat tegenover dat Marres zijn bezoekersaantal online fiks zag vermeerderen.

CODES

Marres volgt de regels van de Code Cultural Governance en past de acht principes toe. Dit komt bijvoorbeeld tot uiting in de wijze waarop de stichting zijn verschillende verantwoordelijkheden heeft vormgegeven. De directeur heeft eens per kwartaal vergadering met de Raad van Toezicht, er is een directiestatuut, en zowel het functioneren van de directeur als de RvT worden geëvalueerd. Contactmomenten tussen directeur en staf zijn regelmatig en volgen een vast stramien. Er is een wekelijkse teamvergadering en er zijn wekelijkse bila's. Ook is er iedere twee maanden een brainstorm waarin allerhande zaken geagendeerd kunnen worden door team of directeur. Voorbeelden van onderwerpen zijn: (omgaan met) werkdruk; (on) gewenst gedrag; communicatie tussen teamleden; taakverdeling en samenwerking.

Marres volgt de richtlijnen voor de bezoldiging van kunstenaars van het Mondriaanfonds en Fair Pay (met als onderlegger de richtlijn voor presentatie instellingen van De Zaak Nu) ten aanzien van de salariëring van staf, zzp-ers en stagiaires).

Marres past de acht principes toe en beschouwt het als een belangrijk onderdeel deze constant te re-evalueren. Zo is de code culturele diversiteit (die in het

hoofdstuk publiek wordt toegelicht) een blijvend aandachtspunt en worden er op het gebied van de 4 P's steeds stappen gemaakt. Ook voert de directeur periodiek gesprekken met twee leden van de Raad van Toezicht over het volgen van de codes, waarbij nieuwe inzichten worden gedeeld en ook eventuele knelpunten worden besproken. Naar aanleiding van de eerste twee gesprekken, over de samenwerking tussen directeur de Raad van Toezicht en Fair Pay werd geconstateerd dat de Raad van Toezicht een relatief zware adviesrol heeft omdat het kleine team van Marres extra expertise behoeft, bijvoorbeeld op het gebied van financiën. Maar dat betekent ook dat de onderlinge verhouding tussen de directeur en de RvT steeds in de gaten moet worden gehouden. Ook werd geconstateerd dat er eigenlijk geen protocol is voor een verschil van inzicht tussen directeur en Raad. Dit punt wordt meegenomen in de zelfevaluatie van de Raad onder begeleiding van een externe deskundige die in de zomer van 2021 zal plaatsvinden.

Als aandachtspunten werden o.a. benoemd:

- De verdeling van vaste contracten en zzp arbeid. De vaste taken in Marres worden uitgevoerd door medewerkers met vaste contracten, de losse taken, zoals opbouw en vormgeving van communicatie uitingen, door zzp-ers. Op dit moment wordt deze verdeling als logisch ervaren.
- Het scherp houden van het zicht op de werkdruk en eventuele overuren van medewerkers, het ontstaan van stress die ontstaat bij conflicten met lastige kunstenaars of bezoekers. Dit is een vast thema op de agenda van de brainstorms.
- Loonhuis Marres: de directeur wil een meer transparant en rationeel systeem hiervoor en vraagt een expert om hem hierin van advies te voorzien.

BESLUIT

De Raad van Toezicht is tevreden met de wijze waarop Marres de uitdagingen waarvoor het zich in de Covid-19 crisis gesteld zag, tegemoet trad. De stichting heeft slim ingespeeld op de lockdown door een uitgebreid online programma aan te bieden, vervolgens heeft het zich wendbaar getoond door een *Training the Senses* zomerprogramma te organiseren en zich voor het najaar te committeren aan een laagdrempelige *Limburg Biënnale*. Met deze nieuwe traditie richt Marres zich op kunstenaars in de regio en een regionaal publiek en bindt het zo het belangrijke Maastrichtse middenveld aan zich. De Raad is tevens gelukkig over het team dat zich ondanks alle tegenvallers en frustraties over verloren inspanningen flexibel en positief op heeft gesteld om zo de tentoonstellingen die wel doorgingen zo goed mogelijk neer te zetten en het publiek dat wel kon komen zo goed mogelijk te bedienen.

In het verslag van 2019 werd 2020 beschouwd als een pilot voor een ambitieuze verdieping en uitbreiding van Marres. Na het advies van de Raad voor Cultuur en de ervaring van een jaar van corona, zal Marres zich moeten herbezinnen op zijn programma en mogelijkheden binnen een nieuwe werkelijkheid die zich naar verwachting pas aan het einde van het voorjaar van 2021 zal ontvouwen. De Raad van Toezicht heeft het volste vertrouwen dat Marres een weg zal vinden om zich te kunnen richten op zijn kerntaken: het begeleiden van jonge kunstenaars en curatoren in hun talentontwikkeling, het openen van nieuwe vergezichten voor kunst- en museumprofessionals, het creëren van nieuw discours, het faciliteren van nieuwe richtingen in het werk van kunstenaars, het scheppen van een internationale omgeving en netwerk voor Nederlandse kunstenaars en professionals en wat hierin

verdisconteerd ligt en misschien wel het allerbelangrijkste: het mogelijk maken van de productie van kunst.

De ondersteuning door het Ministerie van OCW, de gemeente Maastricht en de Provincie Limburg is daarbij essentieel, niet alleen voor Marres' eigen toekomst, maar ook voor het gevarieerde aanbod van de internationale hedendaagse kunst in Nederland.

Valentijn Byvanck
Directeur-bestuurder

2. Overzicht tentoonstellingen en activiteiten 2020

15-11-2019 t/m 02-02-2020

09-01

11-01 t/m 28-11

15-11-6

17-01 t/m 14-02

22-01

23-01

23/24/29-01

12-02 t/m 01-05

23-02 t/m 24-02

04-03

06-03

07-03

07-03

08-03 t/m 09-08

10/11-03

13-03

14-03 – 01-06

12-04

21-05 – 02-08

30-06 t/m 07-07

14-07 t/m 06-08

18-08

26-08

05/06-09

05-09 t/m 15-11

23-09

29-09

17-10 t/m 12-11

20/22-10

21-10

22/23-10

07-11

15-11 – 25-11

15-11-2020 t/m 09-02-2021

25-11

28-11

16-12

17-12-2020 t/m 31-01-2021

The Waves

Nieuwjaarsborrel Culturele instellingen Maastricht

Marres Extended- social media training

Amadeus Lyceum- TTS op school

Sint Maartenscollege-Kulo

IBBO

JVE- rondleiding cultuurcoach

Bonnefantencollege-CKV muziek

Universiteit-premium studenten

Carnaval- Wessel Verrijt

Teamuitje vrijwilligers Athos

Sponsordiner *Yes Please!* 1

Booklaunch *Yes Please!*-boekhandel Dominicanen

Opening *Yes Please!*

Yes Please!

Porta Mosana-onderwijs anders dag

Sponsordiner *Yes Please!* 2

lockdown: Marres gesloten

Museumnacht *afgelast*

Currents #7: Birds of a Feather

Trainingen onzichtbare collectie

Zomerprogramma workshops

Zomerborrel vrijwilligers

Summerschool TAATO-Jessica Capra

Opening *Limburg Biennale*

Limburg Biennale

Training the Senses-social distancing TTS

SLA-performance Simone Schuffelen

Limburg Biennale special sessions *afgelast*

Boost Your Talent

Training the Senses-catching your eye TTS *afgelast*

Currents #8 trainingsdagen *afgelast*

Extended & young office *afgelast*

Performance programma *Limburg Biennale* *afgelast*

Lockdown: Marres gesloten

Training the Senses-operation mango TTS *afgelast*

Opnames Fashionclash

Opening *Currents #8* *afgelast*

Currents #8: And Me, Streams of You

Tentoonstellingen Marres

The Waves

15 november 2019 – 2 februari 2020

Geïnspireerd door de roman *The Waves* van Virginia Woolf, maakte de Noorse componist Espen Sommer Eide een gelijknamig ruimtelijk muziekalbum voor Marres. In het voorafgaande jaar aan de opening van *The Waves*, tussen de lopende tentoonstellingen door, werd in de verschillende ruimtes van het huis van Marres opgetreden door Espen Sommer Eide, zanger Mari Kvien Brunvoll en tubaspeler Martin Taxt. Jochem Vanden Ecker werd uitgenodigd om het gehele proces te documenteren. De muziekstukken voerden de bezoekers kamer voor kamer door het gebouw, de schaduwen van de optredens volgend, waarbij de geschiedenis van de desbetreffende ruimten voelbaar werd gemaakt in een reeks overlappende lagen, verwijzend naar de stemmen in de roman van Woolf.

De tentoonstelling kreeg lovende recensies in onder andere De Volkskrant, Metropolis M en Mister Motley. *The Waves* werd eveneens uitgebracht op vinyl en internationaal beluisterd op Spotify.

PUBLIEKSPROGRAMMA

Op 14 november 2019 verzorgden Espen Sommer Eide, Mari Kvien Brunvoll en Martin Taxt een sessie van *Training the Senses*. Voor deze gelegenheid werd een speciale podcast gemaakt.

GEGEVENS

Titel: *The Waves*

Data: 15 november 2019 – 2 februari 2020

Curator: Valentijn Byvanck

Kunstenaars: Espen Sommer Eide (NO), Martin Taxt (NO), Mari Kvien Brunvoll (NO), Jochem Vanden Ecker (BE)

Publicatie: cahier, met een interview met Espen Sommer Eide

Grafische vormgeving cahier en alle uitingen: Ayumi Higuchi

Fotografie cahier: Jochem Vanden Ecker

Fotografie tentoonstelling: Gert-Jan van Rooij

LP: SOFA Music (met een boekje door Jochem Vanden Ecker)

Nieuwe werken: 1 (+ album)

Partners: SOFA Music

Extra inkomsten: Fonds 21, het BankGiro Loterij Fonds, het Mondriaan Fonds, Arts Council Norway, Norwegian Society of Composers, Bergen Municipality, Bergen Centre for Electronic Arts en SOFA Music

Bezoekersaantal (vanaf 1 januari 2020): 813

2.

Yes, Please!

8 maart 2020 – 9 augustus 2020

TENTOONSTELLING

Marres en Stichting Nieuwe Helden presenteerden in het voorjaar van 2020 *Yes, Please!*, een tentoonstelling over erotische fantasieën. De tentoonstelling wilde een tegenwicht bieden aan de niet-aflatende maatschappelijke aandacht voor seks via porno en dating apps en zo ruimte scheppen voor de relatie tussen verbeelding en seksualiteit.

Stichting Nieuwe Helden reisde met een als geluidsstudio ingerichte caravan (genaamd Bolleke) langs een reeks festivals om Nederlanders en Vlamingen te interviewen over hun erotische fantasieën. Bezoekers van *Yes, Please!* maakten kennis met deze meer dan 300 interviews op audio en op schrift in een aantal droomachtige ruimtes ingericht met onder andere een gigantische roze baarmoeder, sluiers van schaamte, vibrerende hoogpolige tapijten en kinky voorwerpen in een keuken.

Yes, Please! behaalde lovende recensies en publicaties in De Volkskrant, Metropolis M en L1.

CORONA

Vlak na de opening van *Yes, Please!* op 8 maart moest de tentoonstelling op 14 maart weer worden gesloten. Omdat Marres pas vanaf 1 juni weer open mocht, werd *Yes, Please!* die oorspronkelijk gepland stond tot 7 juni, verlengd tot en met 9 augustus. Deze heropening in het coronatijdperk gaf de tentoonstelling echter ook een hernieuwde relevantie: in een samenleving van quarantaine en het houden van 1,5 meter afstand, kregen de thematieken van intimiteit en persoonlijk contact een extra laag.

Publieksprogramma en trainingen
De live interviews moesten door de

maatregelen tegen corona helaas worden geannuleerd, maar de tentoonstelling werd wel meegenomen in acht zintuigentrainingen rondom het lichaam, stem en poëzie in de tuin van Marres tussen 14 juli en 7 augustus. In diezelfde periode organiseerde Marres ook acht prikkelende familiewerkshops met zintuiglijke speurtochten door de tentoonstelling *Yes, Please!*.

PUBLICATIE

Bij de tentoonstelling *Yes, Please!* bood Marres de gelijknamige publicatie aan, geschreven door Lucas De Man en Mariëlle de Goede, met illustraties van Atelier Cambre. Aan de hand van thematische categorieën toont het boek een rijk scala aan verrassend openhartige, originele en soms zelfs ontroerende verhalen. Bijna vijftig jaar na *Diepe Gronden*, het baanbrekende boek over erotische fantasieën van Nancy Friday, brengt de publicatie *Yes, Please!* het grootste onderzoek naar erotische fantasieën in Nederland en Vlaanderen ooit.

GEGEVENS

Curatoren: Stichting Nieuwe Helden en Valentijn Byvanck

Kunstenaars: Pascal Leboucq (vormgeving tentoonstelling), Marc Alberto (geluidskunstenaar), Lucas De Man (dramaturgie).

Publicatie: *Yes, Please!* geschreven door Lucas De Man en Mariëlle de Goede, met illustraties van Atelier Cambre.

Fotografie: Gert-Jan van Rooij

Partners: Stichting Nieuwe Helden, DeBuren, Fonds Podiumkunsten

Nieuwe werken: 10

Extra inkomsten: Prins Bernhard Cultuurfonds

Bezoekersaantal: 2.275 bezoekers

3.
Currents #7: Birds of a Feather
21 mei 2020 – 2 augustus 2020

TENTOONSTELLING

De opening van *Currents #7* werd in 2019 door bouwperikelen uitgesteld tot het voorjaar van 2020 en na de lockdown verlengd tot begin augustus. De curatoren schreven het volgende tekstje bij de tentoonstelling. 'De Franse criticus en filosoof Jacques Derrida beschrijft het archief in zijn *'Mal d'Archives'* (1995) als een entiteit die opslorpt, beschermt, verhuult maar ook onthult wat ons verbindt. Afwisselend hunkeren we naar of vrezen we de overvloed aan informatie die ons dagelijks bereikt. In het oog van die visuele en tekstuele storm lijkt het fysieke, mentale of digitale archief een rustpunt te vormen. Zo ook voor de kunstenaars die hun verzameling van beelden, symbolen en verhalen testen in het licht van die massacultuur. Dit gemeenschappelijk onderzoek brengt hun werk samen. Of zoals het Engelstalige spreekwoord luidt: Birds of a feather flock together, oftewel, soort zoekt soort.'

GEGEVENS

Curatoren: Melanie Deboutte & Louis-Philippe Van Eeckhoutte
Kunstenaars: Israel Aten (US), Myrthe Baptist (BE), Justine Court (FR), Jonathan De Maeyer (BE), Jonas Dehnen (DE), Leroy Meyer (BE) en Naama Roth (IL).
Publicatie: Cahier
Fotografie: Kristof Vrancken
Partners: Z33, FLACC, Grensverleggers en de Nederlandse Ambassade in België
Nieuwe werken: 4
Bezoekersaantal: 4243

4.

Limburg Biënnale

5 september 2020 – 15 november 2020

TENTOONSTELLING

Van 5 september tot 15 november 2020 startte Marres een nieuwe traditie: de eerste *Limburg Biënnale* vond plaats, die ruim 250 kunstwerken toonde van meer dan 150 kunstenaars uit Limburg en omgeving. De tentoonstelling bracht alle soorten kunstenaars bij elkaar in een feestelijke viering van de kunsten. Zo toonde ook Marres een breed palet: van beeldhouwwerk tot dansperformance, van textielinstallatie tot videokunst, van studerende professional tot gepensioneerde amateurkunstenaar, van 7 tot 87 jaar en van Cobra schilderij tot Bauhaus tekening.

In juli 2020 nodigde Marres door middel van een open call makers uit Limburg en omgeving uit om maximaal drie werken in te zenden. Een jury van 12 professionele kunstenaars maakte een selectie uit de ruim 1100 ingezonden kunstwerken. Zij richtten vervolgens elk een eigen kamer bij Marres in met hun selectie en toonden ook eigen werk. Daarnaast hadden de kunstenaars ook een troefkaart die ze mochten spelen: ze mochten elk een kunstenaar uitnodigen om een bestaand werk in te sturen.

De juryleden-curatoren waren: Joan van Barneveld, Sidi El Karchi, Hadassah Emmerich, Vera Gulikers, Esther Janssen, Charlotte Lagro, Chaim van Luit, Keetje Mans, Mike Moonen, Tanja Ritterbex, Marta Volkova en Slava Shevelenko.

De Volkskrant, De Limburger, L1 en RTV Maastricht besteedden aandacht aan De *Limburg Biënnale*.

CORONA

Marres speelde al jaren met het idee om een traditie à la de Summer Exhibition van de Royal Academy in Londen ook in

Limburg te starten. In het voorjaar van 2020 moest op het laatste moment een tentoonstelling door corona worden geannuleerd en verplaatst naar 2021. Het ondersteunen van lokaal talent en de mede door corona herleefde aandacht voor een terugkeer naar de regio, vormden de aanleiding om de *Limburg Biënnale* te realiseren.

Twee maanden na de opening op 5 en 6 september, kwam er door de tweede coronagolf in het najaar een vroegtijdig einde aan de *Limburg Biënnale*. Op 4 november in plaats van 15 november sloot Marres de deuren en miste daardoor 10 tentoonstellingsdagen. Ook is door de coronamaatregelen het publieksprogramma rondom de tentoonstelling komen te vervallen.

PUBLIEKSPROGRAMMA

Dansers en choreografen Marika Meoli en Joost Vrouwenraets zonden hun performance *In presence of an embracement* in als kunstwerk voor de *Limburg Biënnale*. Deze unieke korte dansvoorstelling zou op vier avonden in oktober en november na sluitingstijd van de tentoonstelling uitgevoerd worden in één van de kamers in Marres. Voorafgaand aan elke performance stonden twee exclusieve rondleidingen van juryleden-curatoren in hun eigen kamer gepland. Door de destijds al aangescherpte maatregelen voor het organiseren van activiteiten, heeft Marres de exclusieve rondleidingen geschrapt. Meoli en Vrouwenraets hebben aangegeven op een later moment, wanneer er binnen de maatregelen meer ruimte is voor het organiseren van activiteiten, alsnog deze performance te willen doen.

GEGEVENS

Curatoren: Joan van Barneveld, Sidi El Karchi, Hadassah Emmerich, Vera Gulikers, Esther Janssen, Charlotte Lagro, Chaim van Luit, Keetje Mans, Mike Moonen, Tanja Ritterbex, Marta Volkova en Slava Shevelenko

Kunstenaars: José Aerts, Julie Arphi, Olivier Arts, Sara Bachour, Stefanie De Bakker, Felix Baumsteiger, Gert van Beek, Akkie de Beer, Elise Berenstein, Suzanne Berkers, Joris Bochman, Hetty van Boekhout, Marianne van der Bolt, Ronald van den Boogaard, Jorden Boulet, Dirk Bours, Servé Braeken, Rina van den Brandt, Paddy de Bruijn, Anne Büscher, Joep Caenen, Mak Camps, Aga Cela, Hannelore Celen, Bryan Claessen, Mattanja Coehoorn, Pierre Coric, Roxanne Crals, Anne Linde Dejong, Les Deux Garçons, Cas Dingelstad, Talla Dirkzwager, Chantal Le Doux, Birgitta van Drie, Jeroen Duijf, Kaya Erdinc, Anneke Eussen, Jeroen Evertz, Ton Eyssen, Marjo Frische, Cathy Ganty, Truus Gelissen, Lena George, Moniek Gerrits, Eva Geutjes, Grapevine, Franck Gribling, Kim Gromoll, Norbert Grunschel, Joost van Haaften, Dirk den Haan, Annelies Habers, Femke Habets, Debora De Haes, Marte Hameleers, Joke Hansen, Johan Helder, Jolanda Helwig, Eugene Hennekens, Michel van Henten, Petra Herzog, Milous Heunks, Fran Hoebergen, Birgit Horsting, Wouter Huis, Anke Huntjens, Roger Huskens, Jeroen Jaenen, Willem Janssen, Mark Janssen, Tonnie Jongen, Joséphine Kaepelin, Tineke Kambier, Eleni Kamma, Corina Karstenberg, Willem van Kempen, Laura Knipsael, Weronika Kocewiak, Brecht Koelman, Marie Claire Krell, Hannah Kuhlmann, Luuk Kuipers, Ton Laeven, Peter Lahaye, Amber Lalieu, Miyeon Lee, Pascale Leenders, Catharina van Leeuwen, Susan Leurs, Lino Lithium, LosDQ, Maurits Losse, Ien Lucas, Linda Maissan, Marika Meoli, Marjon Merckelbach, Jochem Mestriner, Robbie van Mierlo, Astrid Mingels, Ray Moon,

Remy Neumann, Kyra Nijskens, Guusje van Noorden, Sylvie van Oosterhout, Anoeek Oostermeijer, Desiree Palmen, Benyamin Perry, Marco Plinio Júnior, Dorine van der Ploeg, Branko Popovic, Han Rameckers, Jack Reubsaet, Helmie van de Riet, Roos Roberts, Johanna Roderburg, Astrid Rubie, Limmy Scheres, Sylvia Schols, Zoë Schoonbrood, Yvonne Schroeten, Simone Schuffelen, Rachel Simons – De Bie, Krista Smulders, Saskia Spitz, Risja Steeghs, Felix Stelten, Bram Tackenberg, Fienke Teeken, André Terlingen, Willy Thijs, Rebecca Treur, Michiel Ubels, Torsten Uerlings, Vanacruz, Tejo Verstappen, Aline Verstraten, Marianne Vestering, Ebba Vispad, Lukas Vonk, Marjan Vos, Joost Vrouwenraets, Rob Walter, Bas de Weerd, Peter van Wegberg, Ron Weijtjens, John Weilacher, Jan Willms, Bas de Wit, Mickey Yang, Pippilotta Yerna, Marielle Yogi, Quinn Zeljak, Julia Zeltserman.

Publicatie: cahier en catalogus met quotes en korte biografieën van de 12 curatoren

Grafische vormgeving cahier en uitingen: Ayumi Higuchi

Fotografie Gert Jan van Rooij en Rob van Hoorn

Video: 6 vlogs over deelnemende kunstenaars door Lieke van der Vegt en Marthe Koning

Extra inkomsten: Fonds21

Bezoekersaantal: 3.614

5.

Currents #8: And You, Streams of Me

17 december 2020 – 31 januari 2021

TENTOONSTELLING

De jaarlijkse groepstentoonstelling *Currents*, georganiseerd door Marres en Z33, toonde werk van recent afgestudeerde kunstenaars van academies in Zuid-Nederland, België en Duitsland. Deze achtste editie, gecureerd door Helena Julian en Tim Hollander, bracht 14 jonge kunstenaars samen in een netwerk van verhalen, ervaringen en posities. Variërend in vorm, van installatie tot textiel en van video tot performance, vloeien in de verschillende kamers van Marres de kunstwerken in elkaar over. Het gebruikelijke rijke publieksprogramma en de trainingen moesten worden afgelast. Wel gaf Jessica Capra nog online haar presentatietrainingen. Marres heeft filmportretten met alle deelnemers en de curatoren gemaakt, alsook een filmische doorloop van de tentoonstelling. Mr Motley, Metropolis M, Tubelight en Hart schreven reviews.

Puck Kroon (St Joost, Breda), María Morales Arango (LUCA, Brussel), Anthony Ngoya (La Cambre, Brussel), Hilde Onis (KASK, Gent), Marios Pavlou (Kunsthochschule für Medien, Keulen), Hannah Sakai & Maria Smit (Werkplaats Typografie, Arnhem), Wilf Speller & Nilz Källgren (Dutch Art Institute, Arnhem), Daniel Vorthuys (ArtEZ, Arnhem), Eugen Wist (Städelschule, Frankfurt), Karen Zimmermann (Kunsthochschule für Medien, Keulen).

Publicatie: Cahier met teksten over de kunstenaars en een voorwoord van de curatoren

Grafische vormgeving cahier en uitingen:

Hannah Sakai & Maria Smit

Fotografie: Gert Jan van Rooij

Film: 12 korte films over de kunstenaars en de curatoren door Marthe Koning en Lieke van der Vegt.

Partners: Z33

Nieuwe werken: 5

Bezoekersaantal: 13 (curatoren en tegenwoordigers van de media).

CORONA

Op 17 december 2020 zou *Currents* openen. Helaas werd twee dagen daarvoor een nieuwe lockdown aangekondigd, in eerste instantie tot en met 19 januari. Deze is in januari nog eens met drie weken verlengd, waardoor de looptijd van *Currents* voorbij was. Met oog op de andere tentoonstellingsverplichtingen van Marres was een verlenging na de tweede week van februari (het nu beoogde einde van de lockdown) niet mogelijk en dat betekende dat deze tentoonstelling helaas weer is afgebroken, voordat Marres open kon gaan.

GEGEVENS

Curatoren: Helena Julian en Tim Hollander

Kunstenaars: Manon Clement (LUCA, Gent), Günbike Erdemir (KASK, Gent),

Publieksprogramma

DE ONZICHTBARE COLLECTIE

Het programma *De Onzichtbare Collectie* kreeg door de pandemie een boost. Er is een database ontwikkeld op de website van Marres waar nu 63 kunstverhalen te beluisteren zijn. Marres gaf trainingen om zo interviewers op te leiden kunst- en cultuurverhalen op te nemen. Veel studenten, jongeren en basisschoolleerlingen van de naschoolse opvang hebben audio opnames gemaakt waarbij ze een kunstwerk vanuit de waarneming omschrijven aan iemand die het werk niet kan zien. Het programma *De Onzichtbare Collectie* biedt een goede invalshoek om de vaardigheden luisteren, verbeelden en beschrijven te trainen en zo kunst- en cultuurverhalen tussen mensen uit te wisselen. In 2021 zoekt Marres hierbij de samenwerking met de gemeente Maastricht, Kaleidoscoop en cultuurmakers@maastricht.

Voor dit programma werd Marres gevraagd een prijsaanvraag in te dienen bij de Europese organisatie ArtExplora.

TRAINING THE SENSES

Het huis Marres biedt een gevarieerd programma gewijd aan de zintuigen, waarmee het een brug slaat tussen de kunsten en de alledaagse werkelijkheid. Daarmee beoogt Marres het veld van de kunsten open te stellen voor uiteenlopende artistieke praktijken en daarvoor steeds nieuw publiek te winnen. De artistieke ervaring wordt hierbij gepaard aan alternatieve vormen van kennisverwerving, waarin de eigen waarneming en lichaamskennis een belangrijke rol spelen. Met deze focus beweegt Marres zich op het grensvlak van kunst, wetenschap en samenleving. De interdisciplinaire benadering biedt bovendien alternatieve perspectieven voor een samenleving die zich in dit digitale tijdperk richt op beeld en verstand, waarbij de kennis — die

vergaard wordt door het lichaam zelf — grotendeels buitenspel blijft.

Als onderdeel van zijn zintuigen-programma organiseerde Marres in 2020 voor het vijfde jaar op rij een reeks maandelijkse sessies getiteld *Training the Senses*. Het doel hierbij is om werkelijke ervaring over te dragen. Marres organiseert daartoe met wetenschappers, dichters, artsen, beeldend kunstenaars, parfumeurs, koks, musici en publiek een gezamenlijke *scripted improvisation*. Het publiek krijgt een actieve rol op de avonden en bepaalt steeds mede de wijze waarop de avonden verlopen.

De reeks die aanvankelijk in het voorjaar zou plaatsvinden is door corona na het najaar verplaatst. De reeks is verkort naar drie Engelstalige workshops waar met het inhoudelijke thema werd ingespeeld op het 'nieuwe normaal' met een training over social distancing. Helaas moest Marres na deze eerste workshop de twee volgende door strengere maatregelen annuleren. Deze worden naar een nieuwe, nog nader te bepalen datum in 2021 verplaatst. In deze korte reeks is de samenwerking gezocht met poppenspelers, medici, theatermakers en kunstenaars.

Het in 2019 begonnen podcastprogramma kreeg als het gevolg van de nieuwe maatregelen in 2020 geen vervolg.

SESSIES 2020

- 23/09/2020: Social distancing, met Suze Milius en Maribel Ortega
- 21/10/2020: Catching your Eye, met Rachel Warr and Will Houstoun — Geannuleerd, vindt plaats in 2021
- 25/11/2020: Operation Mango, met Anna Harris, Kaisu Koski en Bart Schrier — Geannuleerd, vindt plaats in 2021

Overige Activiteiten

De Covid-19 crisis dwong culturele instellingen om het grootste deel van de projecten op de gezamenlijke jaaragenda af te lasten. Marres kon nog wel opdracht geven aan de kunstenaar Wessel Verrijt die een Trojaans paard maakte waarmee hij een aantal carnaval performances verzorgde. In het vroege voorjaar lastte Marres de partij af die we traditiegetrouw met het Student Hotel tijdens de Tefaf organiseren. Direct daarna besloot het Museumnachtbestuur de ieder jaar zo succesrijke Museumnacht te verzetten naar oktober en tenslotte naar het najaar van 2021. De opening van het culturele seizoen in september werd afgelast. Ook moest Marres aan veel makers van de Mafad en de Toneelacademie die in andere jaren een kleine productie in tuin of huis komen doen dit jaar nee verkopen. Groepsevenementen, vriendenbijeenkomsten, teamuitjes en buurtborrels moesten allemaal worden uitgesteld tot betere tijden.

Marres verzorgde samen met Kaleidoscoop het programma *Boost Your Talent* tijdens de herfstvakantie voor jongeren afkomstig uit verschillende AZC's. Dit was in samenwerking met *Marres Extended*. Behalve met Kaleidoscoop werkte Marres ook dit jaar structureel samen met Stichting de Vrolijkheid ten behoeve van doelgroepen die relatief ver van het culturele aanbod afstaan. Marres Educatie ontwikkelde een educatief programma voor het jaarlijkse festival Rondje Cultuur dat helaas moest worden afgelast. Wel is met andere culturele partners een nieuwe kunstroute door de stad voor jongeren ontwikkeld, in de vorm van kijkwijzers. Voor L'Art Pour Elkaar, het verhalenvertelfestival (voorheen: Kunsttour) werd een pilot van het project *De Onzichtbare Collectie* in het ijshuis van Marres getoond.

Zomer in Marres 30 juni t/m 9 augustus

Net als voorgaande jaren organiseerde Marres weer enkele activiteiten in de tuin. De hele zomer door werden er picknicks gehouden met mandjes van Marres, waarin behalve een lichte lunch ook zintuigentrainingen werden aangeboden met stemoefeningen, bewegingslessen, geurwandelen en poëzie voordragen. Ook konden de bezoekers deelnemen aan een prikkelende familieworkshop in de tentoonstelling *Yes, Please!* en de spannende luisterkamer voor *De Onzichtbare Collectie*, die te vinden was in het hiervoor speciaal ingerichte ijshuis van Marres.

Educatie

Marres' educatieprogramma ging in januari 2020 voortvarend van start. Zoals ieder jaar ontving Marres een reeks schoolklassen bij een regulier tentoonstellingsbezoek met zintuiglijke experimenten, begeleid door kunst-professionals. Daarnaast bood Marres jongeren de kans om een eigen onderzoek te starten via de jongerengroep *Marres Extended* en werden er stages en curriculumprogramma's op maat gemaakt. De educatieafdeling heeft daarnaast het project *De Onzichtbare Collectie* verder uitgewerkt.

Om aan alle verzoeken van scholen te kunnen voldoen, groeide het freelance-educatieteam met drie zzp'ers die op projectbasis de educatieactiviteiten begeleiden. Ook is er voor één dag in de week een junior educatiemedewerker aangetrokken die structurele ondersteuning biedt. Helaas geldt ook voor educatie dat door de maatregelen tegen corona vanaf maart veel programma's vroegtijdig moesten stoppen.

MARRES EXTENDED (PEER EDUCATION)

De jongerenafdeling van Marres, *Marres Extended*, is ondanks de quarantaineperiode van start kunnen gaan. Bij de tentoonstelling *Yes, Please!* ontwikkelden de deelnemende jongeren een vibe-fluisterbox waarbij ze het begrip 'intimiteit' onderzochten. Bij de *Limburg Biënnale* en *Currents #8* organiseerde *Marres Extended* een eigen evenement waarbij (mis)communicatie het uitgangspunt was. *Marres Extended* wordt de komende drie jaar financieel ondersteund door KannunikSalden en Sint Clemens Stichting.

PRIMAIR EN VOORTGEZET ONDERWIJS

Marres maakte in samenwerking met docenten en scholen een reeks interdisciplinaire programma's die

aansloten op het nieuwe landelijke curriculum. Een voorbeeld is het programma KULO (Kunst op Locatie) waarbij kleine groepjes leerlingen een aantal keer naar een culturele instelling komen, in dit geval Marres, om een praktische ckv-opdracht uit te werken. Marres werd ook gevraagd om een zintuigentraining te verzorgen voor het vak Mens en Natuur op het Amadeus Lyceum te Vleuten, Utrecht. Deze activiteiten zijn verwerkt in een verslag op het educatieblog van Marres. Ook ontwikkelden leerlingen zelf programma's in het inmiddels beproefde concept *peer education*. Dit educatieve programma van Marres is inmiddels zover gegroeid dat het een aantal eigen werkwijzen en programma's voortbracht die nu als voorbeeld dienen voor scholen.

STAGES

Marres ontving dit jaar maar liefst 30 stagiaires van middelbare scholen. Dit waren leerlingen van de internationale school, Vrije school, IBBO en Stella Maris College, AZC Heerlen, Academie Hasselt en de mbo-school Vista College. Daarnaast begeleidde Marres een half jaar een stagiaire van de HKU.

UNIVERSITEIT, HOGESCHOOL EN MBO

Een premiumteam van vijf studenten onderzocht vier maanden lang de mogelijkheden voor een vocabulaire van symbolen voor de zintuigen. Door corona werden zij gedwongen om vanuit huis dit programma uit te werken. Hun project zette aan om geluiden van huis te onderzoeken. Zij werden beloond met de prijs voor het meest creatieve team.

Marres zette het meerjarige programma met de opleiding FADE, Fine Art en Design in Education voort. Omdat de coronamaatregelen dit programma deels onmogelijk maakten, werden studenten online begeleid en ingezet

voor *De Onzichtbare Collectie*. Marres schreef samen met de afdeling FASOS (Faculty of Arts and Social Sciences) van de Universiteit van Maastricht aan een Comenius voorstel dat zich richt op de ontwikkeling van een structureel onderwijsprogramma waarbij studenten de zintuigen als instrument leren te gebruiken.

ZOMERPROGRAMMA

Tijdens de zomer heeft het educatieteam van Marres een zomerprogramma in de tuin opgezet. Daarbij werden door professionals zintuigentrainingen aangeboden met stemoefeningen, bewegingslessen, geurwandelingen en poëzie voordragen.

EDUCATIEPARTNERS

IBBO (ik ben bewust onderwijs), Sint-Maartens College, Bernard Lievegoed School, Bonnefanten College, AZC Maastricht, Porta Mosana College, Stella Maris College, Graaf Huyn College, Broekland College, VMBO school Maastricht, Amadeus Lyceum, Sophianum College, United World College, Montessorischool binnenstad, BS Benjamin, Vista MBO dansopleiding, Artez Nijmegen, MAFAD, FADE, MAMDT, Van Eyckacademie, Maastricht University, HKU, Stichting de Vrolijkheid, Kumulus/Kaleidoscoop, cultuurmakers@maastricht, Bonnefantenmuseum, Alicebourg (BE), Atlas College (BE), VAZOM (vrije Academie parkstad).

EDUCATIE TEAM 2020

Junior educatiemedewerker: Nadine Massen
Marres Extended begeleider: Jop Delheij
Professionals: Hanneke van Dongen, Dagmar van Werch, Kiki Goossens, Gina Silinquini, Yannie Nacken
Stagiaire HKU: Liza Alzer

Publiek & Inclusie

ALGEMEEN

De pandemie drukte een groot stempel op het publieksbereik van 2020, zowel in aantallen als in samenstelling van de bezoekersgroepen. Waar *Yes, Please!* nog gericht was op een jonge, landelijke en internationale doelgroep, lag bij de *Limburg Biënnale* de nadruk op lokale en regionale kunstenaars en bezoekers. Doordat grote reisbewegingen werden ontmoedigd, is er gekozen voor een regionale focus. Tegelijk werd hierdoor een online zichtbaarheid en aanwezigheid van Marres extra belangrijk. De toename van groepsbezoek in 2019, zowel door groei van schoolbezoeken als in activiteiten specifiek georganiseerd voor groepen, hoopte Marres in 2020 door te kunnen zetten. Uiteraard was dit door de maatregelen tegen corona zeer lastig. Dit zorgde er ook voor dat minder dagjesmensen en toeristen bereikt werden dan in andere jaren. Toch kon Marres digitaal ruim 800 leerlingen bereiken in een online programma.

ONLINE AANWEZIGHEID

Marres' online aanwezigheid was in 2020 door de gedeeltelijke sluiting van extra belang. De groei die de online kanalen hebben doorgemaakt onderstreept dit. Op 31 december had Facebook een volgeraantal van 7500 (een groei van 5% ten opzichte van 2019) en Instagram 3400 (een groei van 44% ten opzichte van 2019). Dit toont aan dat dat met name Instagram een belangrijk middel is om met onze doelgroep in contact te komen.

De jongerenafdeling van Marres, *Marres Extended* (zie: educatie) heeft een eigen Instagram-account, waar de groep zijn eigen ervaringen en perspectieven deelt

De website ontving in 2020 87.094 unieke bezoekers. In 2020 werd een vernieuwde website, die beter op de

nieuwe doelgroepen en huisstijl aansluit opgeleverd. Tijdens de eerste lockdown in het voorjaar creëerde Marres een quarantaine-pagina waar een online cultuuraanbod is samengesteld, met onder andere *De Onzichtbare Collectie*, om zo onze achterban te kunnen blijven bereiken en prikkelen.

Tijdens De *Limburg Biënnale* is er door middel van social media advertenties flink ingezet op een groot online bereik. Daardoor zijn ruim 25.500 mensen met de tentoonstelling in aanraking gekomen.

PUBLIEKSONDERZOEK

Op basis van mondelinge vragen in de receptie en een digitaal afgenomen enquête na afloop aan het bezoek, verzamelt Marres informatie over de bezoekers. Het werken met een digitaal reserveringssysteem met tijdsloten vanaf de heropening in juni na de eerste lockdown, bood extra mogelijkheden om de bezoekers te bereiken. Er is een servicemail ingesteld waarbij het publiek vooraf een mail ontvangt met informatie over Marres en de tentoonstelling en de getroffen maatregelen. Ook achteraf ontvangen de bezoekers een mail waarin gevraagd wordt een enquête in te vullen en ons te volgen via nieuwsbrief en social media. Deze directe aanpak werkte zeer goed en resulteerde in veel enquêteacties en extra volgers. Door corona kon echter geen gevolg worden gegeven aan het onderzoek.

NIEUW PUBLIEK

In 2020 werd het beleid dat in 2019 werd ingezet om publieksverbreding te bereiken voortgezet. Het team dacht in een reeks brainstorms na over inclusiviteit, het aantrekken van nieuw publiek en de wegen daarnaartoe. Naar aanleiding van de *Limburg Biënnale*, wiens publiek voor 65% nieuw was voor Marres, organiseerde Marres samen met Voordekunst een

nieuwe Vriendencampagne die 50 nieuwe vrienden opleverde. Voor *De Onzichtbare Collectie* werd een reeks nieuwe interviewers van uiteenlopende achtergronden aangetrokken. Ook is contact gezocht met vertegenwoordigers van de LHBTQ+ gemeenschap en diversiteitsexperts om te kijken hoe we het Marres programma meer inclusief kunnen maken.

De educatieafdeling van Marres speelde een belangrijke rol in het participatieprogramma van Marres. Hierbij werd de samenwerking met Kaleidoscoop, Kunst uit het Vuistje, *Boost Your Talent* en AZC Maastricht, Cultuurmakers@maastricht en VAZOM (Vrije Academie Parkstad) opgezocht. Daarnaast heeft Marres de vrijwilligers van Stichting met je Hart een training aangeboden om met hun doelgroep stamtafelgesprekken te voeren over kunst en cultuur. Ook zijn er gesprekken gaande om met Bartimeus, het landelijke expertisecentrum voor blinden en slechtzienden, samen te werken.

PROMOTIE TENTOONSTELLINGEN EN ACTIVITEITEN

De uiteenlopende aard van tentoonstellingen stimuleerde Marres om dit jaar zijn vaste publiciteitsmiddelen, ingezet om beeldende kunstprofessionals en lokaal publiek te werven, af te wisselen met aandacht voor media die andere doelgroepen bedienen. Tot de eerste groep horen bijvoorbeeld Metropolis M, Frieze, E-Flux, Week In Week Uit, en Movie Aachen. Maar ook de flyerrondes waarin horecagelegenheden, cultuurinstellingen, scholen en instanties in Maastricht werden voorzien van tentoonstellingsflyers.

Per tentoonstelling werd ook steeds onderzocht welke media en/of platformen het beste aansloten op nieuwe doelgroepen. Zo werd voor *The Waves* werd ingezet op de experimentele en elektronische muziekliefhebber, met

advertenties in *The Wire* en *Gonzo Circus*. Voor *Yes, Please!* werd onder andere geadverteerd in de VPRO gids, *De Groene Amsterdammer* en lokaal via *Week in Week* uit om een breed publiek te werven. Ook zijn er postercampagnes ingezet in Maastricht, Eindhoven en Amsterdam. De *Limburg Biënnale* werd voornamelijk lokaal en provinciaal aangeprezen via online advertenties op Facebook en Instagram, in combinatie met een grote belangstelling van regionale radio en tv.

ONLINE AGENDA'S

De tentoonstellingen en activiteiten van Marres worden allemaal toegevoegd aan een reeks lokale en regionale online agenda's: Uittips Limburg, Visit Zuid-Limburg, Week in week uit, Maastricht uitagenda, Eropuit in Limburg en Thuis in Maastricht. Op die manier bereiken we zowel bewoners in de omgeving als toeristen.

Daarnaast deed Marres in 2020 weer mee aan de Kruidvat museum weken, dat als doelstelling heeft om een breed publiek te motiveren een museum te bezoeken. Deze actie werd breed uitgemeten door Kruidvat in hun huis-aan-huis folder (oplage 6,4 miljoen), radiocommercials, in hun 900 winkels en natuurlijk via de website, waar Marres een eigen pagina had waar de *Limburg Biënnale* werd uitgelicht.

NIEUWE HUISSTIJL

De in 2019 nieuw ontworpen huisstijl is in 2020 verder geïmplementeerd op alle uitingen. Deze is doorgevoerd in alle corporate huisstijlmiddelen.

ONDERNEMERSCHAP EN RELATIEBEHEER

Door Covid-19 zette Marres zijn internationale activiteiten noodgedwongen op een laag pitje. Door de *Limburg*

Biënnale werd wel het netwerk in de regio uitgebreid. Marres werkte in 2020 samen met (in Limburg) onder andere de Van Eyckacademie, het Bonnefantenmuseum, de Muziekgieterij, Stichting de Vrolijkheid, de Toneelacademie, FASHIONCLASH, Kumulus en de Universiteit Maastricht. Buiten Limburg werd gewerkt met onder meer Z33, Worm, en iii.

Marres wierf in het afgelopen jaar extra gelden van de nieuwe vrienden, merchandise, particuliere sponsoring, pacht van Marres Kitchen en lokale en nationale fondsen, zoals (lokaal) De Sint Clemens Stichting en Stichting Kanunnik Salden/Nieuwenhof en (nationaal) het Prins Bernhard Cultuurfonds, het Mondriaanfonds en Fonds21.

Met een campagne in samenwerking met Voordekunst in het najaar, heeft Marres de huidige Vriendenkring kunnen uitbreiden met 50 nieuwe leden. Hiervoor heeft Marres de populaire *Limburg Biënnale* als aanleiding genomen. De totale groep van Vrienden bestaat uit mensen uit het maatschappelijke middenveld – universiteit, horeca, professionals. Deze actie heeft 52 nieuwe vrienden opgeleverd. Door het gelijktijdig invoeren van een nieuw betalingssysteem zijn veel slapende leden verwijderd. Het aantal vrienden staat daarom op gelijke hoogte als vorig jaar: 150.

Het nieuwe samenwerkingsverband tussen alle Maastrichtse professionele cultuurinstellingen werd dit jaar met instemming van de leden gewijzigd van de vereniging KOM in de stichting UIT (voorlopige naam). Er werd begonnen met een structureel overleg met de gemeente. Ook diende de stichting een nieuw plan in voor de opening van het culturele seizoen. Het plan werd niet gehonoreerd door de gemeente, die kampt met ernstige tekorten.

Prestatieoverzicht

	Planning 2020	Realisatie 2020
PUBLIEKSFUNCTIE – tentoonstellingen		
a. tentoonstelling	4 tentoonstellingen 12 activiteiten	4 tentoonstellingen 8 activiteiten
b. tentoonstelling in coproductie	1*	1*
c. in eigen huis	4	4
d. op andere locatie binnenland	0	0
e. op andere in het buitenland	1	1
Totaal aantal tentoon- stellingen en activiteiten	5	5
PUBLIEKSFUNCTIE – bezoekers		
a. aantal bezoekers in Limburg	17.500	9.445*
b. aantal bezoekers in de rest van Nederland	0	0
c. aantal bezoekers in het buitenland	0	4.243
Totaal aantal bezoekers	17.500	13.688
d. aantal gratis bezoeken	7.500	3.463
e. aantal betalende bezoeken	10.000	10.225***
Totaal aantal bezoekers	17.500	13.688
aantal bezoeken website unieke bezoekers	300.000 100.000	311.170 87.094****
EDUCATIE		
a. aantal educatieve activiteiten	25	20*****
waarvan po	0	5
waarvan vo	25	12
waarvan mbo/ho	0	3
b. aantal deelnemers educatieve activiteiten	2800	1.892
waarvan po	300	247
waarvan vo	1.500	1.305
waarvan mbo/ho	1.000	340
c. openbare activiteiten	20	15*****
deelnemers openbare activiteiten	45	3.855

TALENTONTWIKKELING		
a. aantal activiteiten gericht op talentontwikkeling	10	6
SAMENWERKING		
a. aantal activiteiten gericht op samenwerking	10	6
b. aantal samenwerkingspartners	10	8

TOELICHTING:

*

De tentoonstelling *Currents #7* stond gepland voor 2019 maar moest worden uitgesteld door bouwperikelen bij de venue Z33 (Hasselt, BE).

**

Bezoekers binnenland is gedeeltelijk op basis van een schatting (carnaval 1500 & nieuwjaarsborrel 300)

Bij de betalende bezoekers worden opgeteld: schoolklassen, studenten en andere groepen die als niet betalende bezoekers op de kassa worden aangeslagen omdat ze op basis van factuur of web-order betalen en bezoekers van *Currents #7* in Z33 waarvoor Marres een coproductie vergoeding krijgt.

Website statistieken op basis van Google Analytics waren beschikbaar van april tot en met december. Van januari t/m maart is een schatting gemaakt op basis van deze cijfers.

De afdeling educatie heeft 962 leerlingen intern en 930 leerlingen extern (inclusief digitale bezoekers) bereikt. Een groot aantal evenementen zijn afgelast vanwege de COVID-19 pandemie maatregelen, maar er zijn relatief veel online activiteiten ontwikkeld. Het aantal voor educatieve activiteiten wordt bereikt door een reeks activiteiten, zoals het project *Boost Your Talent* en schoolbezoeken te bundelen.

Openingen, boeklaunches en een reeks gebundelde interviews, workshops en trainingen onder andere *De Onzichtbare Collectie* en Training the Senses zomersessies. Een aantal evenementen is afgelast vanwege de COVID-19 pandemie maatregelen.

Exploitatiebegroting & Financiële Positie

FINANCIËLE PARAGRAAF

Stichting Marres (hierna: Marres) heeft in 2020 een positief exploitatie-resultaat gerealiseerd van € 149.215 ten opzichte van een negatief exploitatie-resultaat in 2019 van € 948. De totale baten bedragen € 1.140.402 (2019: € 1.053.978). De toename in de baten is voornamelijk toe te schrijven aan de ontvangen aanvullende bijdrage van het Ministerie van OCW voor Covid-19 ter hoogte van € 80.200. Zoals is voorgeschreven in de Regeling aanvullende ondersteuning culturele en creatieve sector Covid-19 dient de bijdrage verantwoord te worden in de baten en bij het niet besteden van de bijdrage dient deze middels de resultaatbestemming opgenomen te worden in een bestemmingsfonds. Marres heeft de bijdrage volledig opgenomen in het bestemmingsfonds OCW Covid-19. De bijdrage zal in 2021 worden aangewend voor het uitvoeren van uitgestelde tentoonstellingen. Marres verwacht bovendien dat bezoeken aan zijn tentoonstellingen slechts vertraagd weer op gang zullen komen en dat er derhalve extra kosten dienen te worden gemaakt.

Het positieve exploitatieresultaat versterkt de financiële positie. Er is in het verleden een beperkte buffer opgebouwd voor het opvangen van eventuele tegenvallers in de bedrijfsvoering. Door het positieve exploitatie-resultaat 2020 is de algemene reserve alsmede de liquiditeitspositie van de rechtspersoon verbeterd. Deze reserve wordt gebruikt de uitvoering van de uitgestelde tentoonstellingen alsnog te realiseren.

Vanwege de uitbraak van Covid-19 heeft de overheid gedurende 2020 diverse lockdown-maatregelen afgekondigd. Dit heeft ertoe geleid

dat diverse tentoonstellingen geen doorgang hebben kunnen vinden voor Marres. Financieel gezien is dit zichtbaar in een afname van de totale lasten, die in 2020 € 990.250 bedragen (2019: € 1.053.978).

De beheerlasten materieel van € 200.998 (2019: € 204.729) tonen geen bijzondere financiële afwijking ten opzichte van 2019. De beheerlasten personeel van € 405.125 (2019: € 383.995) laten een toename zien van de personeelskosten wegens een (beperkte) toename van het aantal FTE alsmede door reguliere salarisstijgingen.

De activiteitenlasten materieel van € 256.891 (2019: 322.067) tonen een duidelijke afname en worden verklaard door het uitstel van een aantal tentoonstellingen als gevolg van de Covid-19 maatregelen. Dit komt tot uitdrukking in lagere verblijfskosten, drukwerk, advertenties en overige publiciteitskosten. De inrichtingsmaterialen tonen wel een toename vanwege de kosten voor de relatief dure tentoonstelling *Yes, Please!* De activiteitenlasten personeel van € 127.236 (2019: 143.418) tonen eveneens een afname vanwege het uitstel een aantal tentoonstellingen. Dit blijkt vooral uit lagere honoraria voor kunstenaars en overige medewerkerskosten. De honoraria voor gastcuratoren laten een toename zien en hebben vooral betrekking op de samenwerking met een reeks curatoren voor de tentoonstelling *Limburg Biënnale*.

Raad van Toezicht, directeur en medewerkers

RAAD VAN TOEZICHT/ BESTUUR

Marres gebruikt de Governance Code Cultuur als leidraad bij haar bestuurlijke organisatie. Het huis heeft een Raad van Toezicht en een met dagelijks bestuur belaste directeur-bestuurder. De laatste is in 2013 benoemd en heeft een contract voor onbepaalde tijd. Hij legt verantwoording af aan de Raad van Toezicht over de artistieke, organisatorische en financiële stand van zaken. De leden van de Raad worden benoemd voor een termijn van maximaal vier jaar, die eenmaal kan worden verlengd met nog eens vier jaar. Ze worden benoemd op grond van specifieke profielen, waardoor zij een algemene kennis van zaken verbinden met individuele expertise en netwerk op het gebied van de hedendaagse beeldende kunst, fondsenwerving, cijfers, regelgeving en human resources. Een van de leden fungeert als vertrouwenspersoon voor de medewerkers van Marres. De Raad vergadert in de regel elk kwartaal en overlegt voorafgaand aan de vergadering samen zonder de directeur-bestuurder.

De Raad vergaderde in 2020 vijf keer (waarvan eenmaal voor het plan voor de cultuurperiode 2021-2024). Net als in de voorgaande jaren organiseerde de Raad een zelfevaluatie alsook een evaluerend gesprek met de directeur. Deze zelfevaluatie is vanwege de corona maatregelen uiteindelijk verschoven naar 2021.

RAAD VAN TOEZICHT

De Raad van Toezicht bestond in 2020 uit:

Ronald Philippart, Voorzitter
(Datum van aantreden: 01-10-2012)

(Datum aftreden: 30-09-2020)

Nelleke Barning, Voorzitter
(Datum van aantreden: 01-10-2020)

Rob Stevens, Vice-voorzitter
(Datum van aantreden: 21-12-2012)

(Datum aftreden: 21-12-2020)

Noor van Putte
(Datum van aantreden: 01-06-2015)

Roberto Lanckohr
(Datum van aantreden: 01-06-2016)

Laurie Cluitmans
(Datum van aantreden: 01-01-2017)

Hans Bongartz
(Datum van aantreden: 01-10-2017)

Arsine Nazarian
(Datum van aantreden: 13-03-2019)

Hoofd- en nevenfuncties leden van de Raad van Toezicht van Marres in 2020 waren:

Ronald Philippart (Voorzitter)

- President van het gerechtshof 's-Hertogenbosch

Nevenfuncties:

- Voorzitter van de klachtencommissie van het MUMC

Nelleke Barning (Voorzitter)

- DSM, Vice President Global Communications & External Affairs Nutrition

Geen nevenfuncties.

Rob Stevens (Vice-voorzitter)

Nevenfuncties:

- Voorzitter Raad van Toezicht philharmonie zuidnederland
- Vicevoorzitter Raad van Commissarissen Wonen Zuid, Roermond (woningcorporatie) tot 1 juli 2020.
- Voorzitter Raad van Advies Stichting Het Limburgs Landschap

Noor van Putte

- Eigenaar 100% Noor
- Geen nevenfuncties

Roberto Lanckohr

- ING Adviseur Zakelijk Maastricht - Sittard

Nevenfuncties:

- Voorzitter RVT Stichting Derma Zuid BV
- Voorzitter Stichting Golf & Humor Foundation
- Bestuurder Stichting Administratie Kantoor Nicole Nulens

Laurie Cluitmans

- Conservator Hedendaagse Kunst bij het Centraal Museum
- Freelance criticus

Nevenfuncties:

- Adviseur Reflectiegroep van Middelheimmuseum in Antwerpen
- Lid Adviescommissie Beeldende Kunst in de Openbare Ruimte Gemeente Utrecht

Hans Bongartz

- Managing Director bij LichtBlick SE

Nevenfuncties:

- Lid Raad van Commissarissen Greenchoice

Arsine Nazarian

- Projectadviseur Oranje Fonds
- Adviseur Art Utrecht

TEAM MARRES

Marres volgt de richtlijn van het functie- en loongebouw presentatie-instellingen voor beeldende kunst voor medewerkers, vrijwilligers en zzp'ers. Medewerkers en vrijwilligers werken aan de hand van contracten waarin hun rechten en taken staan opgesomd. Voor stagiair(e)s ondertekent Marres de contracten opgesteld door hun opleidingen. Marres betaalt in de regel geen vergoeding voor stagiaires, maar verplicht zich wel tot een intensief coachingstraject. Marres werkt veel met zzp'ers, bijvoorbeeld voor de assistentie bij educatie, communicatie, tentoonstellingsbouw- en registratie. Zij verdienen minimaal 25 euro bruto per uur en worden daarmee ruim boven de richtlijn honorarium zzp'ers betaald. Kunstenaars die werk tonen in Marres worden volgens de richtlijn van het Mondriaan Fonds betaald en tekenen een contract. Marres ontwerpt in het komende jaar een algemeen contract dat voor alle zzp'ers kan worden gebruikt. Afspraken over gelijke behandeling, transparantie en het voorkomen van ongewenst gedrag vormen onderdeel van dit contract. Gewoonlijk krijgen curatoren bij Marres een vast bedrag betaald dat meestal in overeenstemming is met de richtlijnen. Waar dit nog niet het geval is, zoals bij het curatorenteam van *Currents*,

ROOSTER VAN AAN-/AFTREDEN

Naam	M/V		Functie	Datum van aantreden	Einde eerste termijn	Einde tweede termijn
Ronald Philippart	M	1958	Voorzitter	01-10-12	01-10-16	01-10-20
Rob Stevens	M	1952	Vicevoorzitter	21-12-12	21-12-16	21-12-20
Noor van Putte	V	1965	Lid	01-06-15	01-06-19	01-06-23
Roberto Lanckohr	M	1969	Lid	01-06-16	01-06-20	01-06-24
Laurie Cluitmans	V	1984	Lid	01-01-17	01-01-21	01-01-25
Hans Bongartz	M	1968	Lid	01-10-17	01-10-21	01-10-25
Arsine Nazarian	V	1979	Lid	13-03-19	13-03-23	13-03-27
Nelleke Barning	V	1969	Voorzitter	01-04-20	01-04-24	01-04-28

zal Marres in de komende periode de vergoedingen verhogen.

Er deden zich dit jaar een aantal veranderingen in het team van Marres voor. Op communicatie deden zich de grootste veranderingen voor. Immy Willekens die in het najaar van 2019 een burn-out kreeg, besloot in maart niet terug te keren. Janice Huinck, die vanaf het najaar van 2019 als junior communicatiemedewerker bij Marres werkte, nam tot mid juni de taken van de communicatiemanager waar. Op 1 juli trad Renée Schmeetz in dienst als de nieuwe communicatiemanager. Aan het einde van het jaar werd het contract van Willem Janssen ontbonden en dat van Lyanne Polderman niet verlengd. Het team werd aangevuld met externe medewerkers en freelancers om alle projecten goed uit te kunnen voeren. Zo werkten Torsten Uerlings, Jessica Capra, Gladys Zeevaarders en Nadine Massen op projectbasis voor Marres.

Net als in 2017, 2018 en 2019 organiseerde het team van Marres in 2020 tweemaandelijks sessies waarin het functioneren van het team, de filosofie van Marres en nieuwe tentoonstellingen werden besproken.

Het team Marres bestond in 2020 uit:

- Valentijn Byvanck – Directeur
0,8 fte
- Rosa van der Flier – Productie
0,6 fte, vanaf juni 0,8 fte
- Janice Huinck –
Communicatiemedewerker
0,6 fte (tot en met 19 juni)
- Willem Janssen – Technische staf
0,6 fte (tot en met 1 oktober)
- Tineke Kambier – Floor Manager
0,6 fte
- Ilse van Lieshout – Hoofd Educatie
0,6 fte
- Chandra Merx – Organisatie &
Bedrijfsvoering
0,6 fte
- Lyanne Polderman – Floor Manager
0,6 fte

- Renée Schmeetz –
Communicatiemanager
0,6 fte (vanaf 1 juli)
- Immy Willekens –
Communicatiemanager
0,7 fte (tot en met 1 mei)
- Gladys Zeevaarders –
Baliemedewerker
0,2 fte

Voor de boekhouding van Marres hebben twee werknemers van kantoor Koenen en Co aan de administratie van Marres gewerkt, dit waren Benjamin Kania en Sanne Frijns. Aan het einde van het jaar werd toegewerkt naar een overdracht van administratie aan administratiekantoor Ozcar. Deze zal vanaf 1 januari 2021 de administratie van Marres overnemen van Koenen en Co.

VRJWILLIGERS/HOSTS

Marres werkte in 2020 met 35 hosts. Hosts zijn er om bezoekers wegwijs te maken, te faciliteren en op hun gemak te stellen. De helft van hen komt uit Maastrichtse vrijwilligerspools, samengesteld uit senioren en mensen die voor langere tijd uit het arbeidsproces zijn. Steeds kijkt naar kansen om het bestand meer representatief te maken voor het brede publiek dat het huis wenst te verwelkomen. Vorig jaar speelde de educatieafdeling daarbij een grote rol, doordat een aantal van de deelnemers van het *peer education*-programma (waaronder de twee asielzoekers) hosts zijn geworden. In 2020 heeft Marres veel studenten van de kunst en toneelacademie kunnen aantrekken. Alle vrijwilligers krijgen een wettelijk vastgelegde vrijwilligersvergoeding.

PROJECTMEDEWERKERS EN STAGIAIRES

Assistent-communicatiemedewerkers
op projectbasis:

Janice Huinck

Training the Senses:

Jessica Capra

Silvia García

Educatie:

Junior educatiemedewerker: Nadine
Massen

Marres Extended begeleider: Jop Delheij

Professionals: Hanneke van Dongen,
Dagmar van Werch, Kiki Goossens, Gina
Silinquini, Yannieck Nacken

Stagiaires 2020:

Stagiaire HKU: Liza Alzer

MARRES DIVERS HUIS EN RESTAURANT

De coronacrisis en de daaruit voortvloeiende onzekerheid over mogelijke fondsenwerving voor een verbouwing, noopte Marres de beoogde overdracht van het pand van de Gemeente naar Strouven af te lasten. Marres gaf wel de architect Marieke Kums opdracht om een voorlopige schets met haalbaarheidsonderzoek te maken voor een bescheiden uitbreiding van het pand die het mogelijk maakt om de groei van scholenbezoek beter te begeleiden en de bovenverdieping voor mindervaliden toegankelijk te maken. Ook werden hierover verkennende gesprekken met de afdeling vastgoed en monumenten van de Gemeente gevoerd.

Door de gedwongen sluiting en het onzekere perspectief voor Marres Kitchen, is besloten de betaling van de pacht uit te stellen tot wanneer het restaurant weer open kan.

NEVENACTIVITEITEN MEDEWERKERS

Valentijn Byvanck werd begin 2020 door het Mondriaanfonds uitgenodigd om te pitchen voor de Venetië Biënnale. Hij werd dit jaar voorzitter van de commissie meerjarige regelingen en de regeling Nieuwe Stukken van het Fonds Podiumkunsten in Den Haag. Ook was hij voorzitter van een aantal werksessies voor OCW/ Sonsbeek/ The State of Fashion en lid van de selectiecommissie voor het werven van experts voor het Stimuleringsfonds voor de Creatieve Industrie. Hij gaf een keynote voor de International Choreographer's Week in Tilburg en interviewde de kunstenaar Levi van Veluw ter gelegenheid van diens tentoonstelling bij galerie Ron Mandos. Als gastdocent gaf hij in het najaar het vak 'artistieke identiteit' aan de Toneelacademie Maastricht en begeleidde hij afzonderlijk een aantal jonge talenten afkomstig van deze opleiding. Byvanck was dit jaar lid van de besturen van Nederlands-Vlaams Cultuurhuis de Brakke Grond in Amsterdam, belangenvereniging voor presentatie-instellingen De Zaak Nu, het nieuwe cultuuroverleg KOM/UIT Maastricht en Museumnacht Maastricht.

Rosa van der Flier was naast haar functie als productieleader bij Marres directeur van Debatcentrum Sphinx in Maastricht.

Tineke Kambier nam als kunstenaar/ fotograaf deel aan de tentoonstelling *Limburg Biënnale*. In 2020 heeft zij daarnaast ook haar intrek genomen in HX Hoogcruts, het klooster van de 21e eeuw, waar zij gedurende een jaar werkt aan een nieuw fotografieproject. Daarnaast organiseerde zij events in het klooster.

Ilse van Lieshout begon een studie voor een pre-master onderwijswetenschappen aan de Open Universiteit.

Daarnaast ontwikkelde zij een leernetwerk identiteit en burgerschapsvorming voor leerkrachten van het primair onderwijs bestuur MosaLira. Verder is zij betrokken bij het ontwikkelen van educatieve programma's van het muziekfestival Musica Sacra. Daarnaast is zij ook een dag per week werkzaam als creatief therapeut in een beeldend zorgatelier voor dementerende ouderen en mensen met een niet aangeboren hersenletsel.

Chandra Merx is werkzaam en bestuurslid bij de Partij voor de Dieren Limburg. Vanuit die positie volgt zij momenteel een traject om zich verkiesbaar te stellen tijdens de gemeenteraadsverkiezingen in de gemeente Maastricht die in 2022 zullen plaats vinden. Zij leidt de recent opgestarte werkgroep Maastricht, is campagnecoördinator Maastricht – Heuvelland (gemeente, provinciaal en tweede kamer verkiezingen). Voor alle organen organiseert ze vergaderingen, evenementen, workshops, lezingen en filmvertoningen. Chandra doet verder vrijwilligerswerk bij verschillende initiatieven zoals Stichting Met je Hart (tegen de vereenzaming van ouderen). Verder is ze nauw betrokken bij de naast Marres gelegen basisschool Montessori Binnenstad en de werkgroep Sociaal Groen die Noord-West Maastricht groen en kindvriendelijk wil maken.

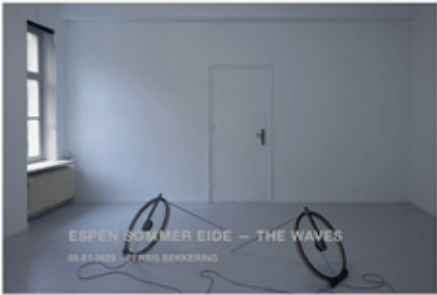
Renée Schmeetz werkte in 2020 naast haar werk bij Marres vanuit haar eigen bedrijf Department of Doing als zzp'er op het vlak van marketing- en communicatieadvies, tekstschrijven en projectmanagement in de culturele sector. Vanuit die functie werkte ze voor locatietheatergezelschap Afslag Eindhoven, theatergezelschap Stormkamer, BRES Bredase Energie Coöperatie, Talent Hub Brabant en het Eindhovens Dagblad. Daarnaast was ze tot november bestuurslid bij Jeugdfonds Cultuur Brabant.

Bijlage Publiciteitsuitingen

24-9-2021 Espen Sommer Eide — The Waves / Mister Motley

ARTIKELLEN **SALON** KUNST IS LANG TENDENS COLLEGE ARCHIEF Q T F I

ET NIEUWE SEIZOEN VAN DE RADIOPODCAST KUNST IS LANG.

ESPEN SOMMER EIDE — THE WAVES
DE 41-DEES, 1-7 MRS. BEKKERING

Het geluid overweldigd me nog voor ik de deur van Mares open. Het hele gebouw zindert, zit en beweegt. Een ritme kan ik niet ontwaart, ik hoor een gestapeld, transparant klankweefsel dat naar alle kanten lijkt uit te drijven. Ik moet denken aan de laatste keer dat ik hier was, enkele maanden geleden, op de verjaardag van het Maasrichts Kunstehuis. Toen waren er zoveel mensen dat je je bijna riet door de gangen kon manoeuvreren, de tuin stond vol en uit alle uitgangen tumelden mensen met wijnglazen in de hand. Nu is het de muziek die uit het gebouw wasemt, terwijl er binnen, op een doodnormale dinsdagmorgen, op de medewerkers na niemand is.

Aan de kassa vraag ik hen wat ze ervan vinden om de hele dag middenin The Waves te moeten werken, de geluidsinstallatie van Espen Sommer Eide die hij componeerde, opnam en installeerde in het oude herenhuis waarin Mares gevestigd is. Ze vinden het wel mooi, zeggen ze, maar soms worden ze er een beetje moe van. Kijk, cordoppen, licht een suppoost zijgend naar haar oren.

<https://www.mistermotley.nl/en/everyday-life/egspen-sommer-eide-waves> 37

24-9-2021 Espen Sommer Eide — The Waves / Mister Motley

ARTIKELLEN **SALON** KUNST IS LANG TENDENS COLLEGE ARCHIEF Q T F I

MARES THE WAVES (2019) / GJ van ROOIJ

Een 'ruimtelijk muziekalbum', noemt de Noorse componist Espen Sommer Eide zijn project The Waves. Samen met zangeres Mari Kviien Bruunvoll en trombonist Martin Tøstet maakte hij een jaar lang nachtelijke geluidsopnames in Mares. Het gebouw zelf was daarbij de inspiratiebron: de geschiedenis, de geluiden en stemmen die 's nachts te horen zijn, en de specifieke resonanties en echo's eigen aan de verschillende kamers. Fotograaf Jochem Vanden Ecker documenteerde het proces. Op de beelden zijn gruwelijke, onherkenbare figuren te zien die in het zwakke licht van een enkele lamp synthetisch bestaen, in het midden van de ruimte vocaals opnemen of aan een bureau de lap steel bespelen, een snaarinstrument. De makers lijken meer geesten dan mensen, betraft in hun nachtelijke, liminale activiteit. Die indruk kreeg ik ook bij de geluidsinstallatie: alsof het geluid een weerslag was van iets wat normaal niet hoorbaar is, de ademteugingen en bewegingen en herinneringen en geesten van het gebouw. Alsof het gebouw een stem heeft gekregen. Meerdere stemmen, misschien.

"De makers lijken meer geesten dan mensen, betraft in hun nachtelijke, liminale activiteit."

Ik begin op de begane grond. Uit een hoge geluidszul dendert een luid drone op me af, met langzaam verschuivende microtonale dissonanten. Niet lang daarna valt het stil. Ik wandel over de gang, maar in de andere kamers is het ook stil. Dan word ik gelokt door muziek van bovenaan de trap, afkomstig van de eerste verdieping, vanwaar stemmen en een loom, jazzy geluid op me afkomen. Gauw begrijp ik dat de timing van de muziek een patroon door het gebouw trekt. Er is geen vastgelegde volgorde, geen spanningsoog met een begin en een

<https://www.mistermotley.nl/en/everyday-life/egspen-sommer-eide-waves> 37

24-9-2021 Espen Sommer Eide — The Waves / Mister Motley

ARTIKELLEN **SALON** KUNST IS LANG TENDENS COLLEGE ARCHIEF Q T F I

dramaturgie die me door alle hoeken van de ruimte trekt. Jammer dat ik de enige bezoeker ben, ik ben benieuwd wat het effect op anderen zou zijn, of we gezamenlijk als een zwerm door het gebouw zouden dansen.

'Amorphous formlessness manifests itself in a random wandering / Denoting gnats', zingt Mari Kviien Bruunvoll in de Slaapkamer. De tekst is een bewerking van een passage uit een academisch boek van Ann Banfield, *The Phantom Tact: Woolf, Fry, Russell and the Epistemology of Modernism*, ontdek ik als ik de zin later opzoek op internet. Banfield onderzoekt daarin de invloed van denkers uit de Bloomsbury groep (met name Bertrand Russell en Roger Fry) op de ideënweld van de Britse modernistische schrijver Virginia Woolf. In de geciteerde en bewerkte passage beschrijft Banfield hoe bij Woolf en haar filosofie-vrienden de verschijnselen altijd een bepaalde vormeloosheid hebben, vluchtig en niet vast te pakken zoals een geest, zoals een zwerm dansende muggen. Woolf beschrijft hoe de lichtval in een kamer de kleur van de muur voortdurend transformeert, over een trillende bloem en haar spookachtige reflectie in het raam. Zo zwemt de muziek ook door Mares.

<https://www.mistermotley.nl/en/everyday-life/egspen-sommer-eide-waves> 37

24-9-2021 Espen Sommer Eide — The Waves / Mister Motley

ARTIKELLEN **SALON** KUNST IS LANG TENDENS COLLEGE ARCHIEF Q T F I

MARES THE WAVES (2019) / GJ van ROOIJ

De kamers, met het klassieke parket, de elegante schouwen, de trappetjes en overlopen, zijn vrijwel leeg. Hier en daar staat een bankje. De luidsprekers zijn van transparant materiaal gemaakt, wat het effect van leegte alleen maar versterkt. Normaal gesproken verwacht je van een presentatie-instelling een zekere afwezigheid, om de kunst zo goed mogelijk tot zijn recht te laten komen; je wilt niet worden afgeleid door te nadrukkelijk interieur of felle kleuren. Een white cube is zo abstract geworden dat je hem vergeet. Sommer Eide gebruikt de leegte voor het tegenovergestelde. Luisterend naar de soundscapes, die door de resonanties van alle kanten op me af lijken te komen en over elkaar heen vallen, valt de ruimte mijn hele bewustzijn. Niet als één instrument of personage, maar op een meentemig, vluchtige

<https://www.mistermotley.nl/en/everyday-life/egspen-sommer-eide-waves> 47

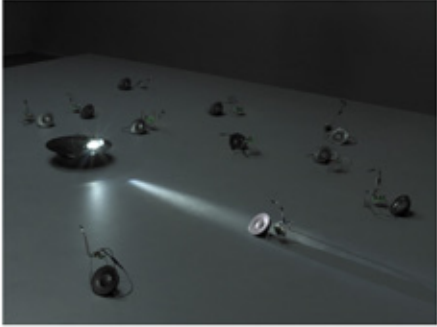
24.5.2021 Eigen Sommer Eide – The Waves / Mieke Molloy

ARTIKELLEN SALON KUNST IS LANG TENDENS COLLEGE ARCHIEF Q T F D

afwisselen. De verschillende perspectieven groeien aanen tot een collectief bewustzijn.

"Een white cube is zo abstract geworden dat je hem vergeet. Sommer Eide gebruikt de leegte voor het tegenovergestelde."

Op zolder is het donker. Er is een cirkelvormige verhoging geplaatst, en in het midden daarvan draait een klein spotlicht om zijn eigen as. Hier en der staan eenvoudige luidsprekertjes waaraan een lichtsensoren is bevestigd. Zodra het licht op de sensor valt gaat de luidspreker aan en speelt, gedurende het vluchtige moment waarin ze door het licht wordt aangeraakt, een sample af, elke luidspreker heeft een eigen geluid. 'The sonants' noemt Sommer Eide dit zelfgemaakte instrument, dat licht en geluid speelt aan elkaar verbindt. De muziek heeft hier iets van een stem uit een verleden. Meerdere stemmen, natuurlijk – The Sonants is een krachtige muzikale verbeelding van Woolfs The Waves. Krakerige geluiden als van een oude grammofoonplaat. De zang lijkt rechtstreeks uit de jaren dertig van de vorige eeuw te komen, uit Woolfs tijd. Het roterende licht, dat rijmt met de associatie van de grammofoonplaat, verbeeldt het steeds verglijdende, altijd veranderende licht op de muur.

MARRES THE WAVES (2019) / GJ van ROOIJ

Ik loop terug naar de eerste verdieping. Omdat er geen deuren zijn, hoor je soms verschillende geluidssporen door elkaar heen. Het nodigt me uit steeds ergens anders te gaan staan om te onderzoeken hoe de muziek in de ruimte werkt. Beneden is de muziek

<https://www.abnrmuseum.nl/en-en/erg-de-66/erges-sommer-eide-waves>

5/7

24.5.2021 Eigen Sommer Eide – The Waves / Mieke Molloy

ARTIKELLEN SALON KUNST IS LANG TENDENS COLLEGE ARCHIEF Q T F D

swing. Een stem die teksten reciteert in een gelijkwaardige dialoog met de trombone. Op de overloop in de verte flakert het licht van The Sonants als een vuurtoren of als een spook.

"Een flard tangomuziek klinkt en verdwijnt weer."

Het is niet alleen vanwege de mix van de verschillende geluidssporen, ook door de opstelling van de luidsprekers klinkt het geluid op elke plek waar ik sta anders. Er is geen centrum, geen performer om naar te kijken. De muren kaatsen de geluidsgolven naar me terug, waardoor het lijkt alsof zij het geluid voortbrengen. De resonanties en echo's zijn voor elke ruimte anders, en die leer ik nu voor het eerst kennen. Na ruim een uur door het gebouw te hebben gedwaald heb ik het gevoel dat ik een bijzondere intimiteit met dit pand heb opgebouwd. Misschien lukt het me om die opmerkzaamheid mee te nemen naar buiten, de wereld in, met al haar stemmen en perspectieven.

Eigen Sommer Eide – The Waves
16 nov 2019 - 2 feb 2020
Mares, Huis voor Hedendaagse Cultuur, Maastricht

GERELATEERDE ARTIKELLEN

MUSEUM	EEN	OM DE
MOTUS	KUNST	HETE
MORI	DAT IK	BRIJ
OHRENS	NIET...	
THOMAS		MAURITS
WILMA	CLAIRE	DE
SOTO	VENEMA	BRUIN

← Terug naar overzicht

<https://www.abnrmuseum.nl/en-en/erg-de-66/erges-sommer-eide-waves>

6/7

24.9.2021 Gedachtegangen laten zich niet aanlijnen - Espen Sommer Eide in Marres - Reviews - Metropolis M

ENUNEL FEATURES REVIEWS OPINION MORE

Metropolis M

NR 1 - 2021

Gedachtegangen laten zich niet aanlijnen - Espen Sommer Eide in Marres

16.01.2020 | REVIEW — Lena van Tijen

De eindeloze stroom gedachtegangen die het werk van schrijvers als Virginia Woolf kenmerkt, ligt heel dicht tegen muziek aan. Althans, zo toont de muzikale tentoonstelling/ruimtelijk muziekalbum van Espen Sommer Eide in Marres.

's Nachts reflecteerde de Noorse componist Espen Sommer Eide het afgelopen jaar samen met vocalist Mari Kven Brunvoll en tubaspeler Martin Taxt op de ruimtes van het Maastrichtse Marres. Ze wilden een in situ album produceren dat resonance met de architectuur van de voormalige bierbrouwerswoning. Toch hoor je in het pand niet zozeer het pand of diens geschiedenis maar een muzikaal equivalent van een *stream of consciousness* zoals we die kennen uit begin twintigste-eeuwse, modernistische

www.metropolis.nl/nr1/reviews/4034_espen_sommer_eide

1/4

24.9.2021 Gedachtegangen laten zich niet aanlijnen - Espen Sommer Eide in Marres - Reviews - Metropolis M

ENUNEL FEATURES REVIEWS OPINION MORE

Metropolis M

NR 1 - 2021

halfslap. Op de begane grond, in de wintertuin, komt de muziek uit grote zwarte boxen die trillen en brommen. Af en toe wordt dit afgevlisseld door een scherpe klak, als van een tong of herhaaldelijk gedribbel. Het repetitieve element in de opnames brengt de aandacht terug naar de eigen ademhaling, hartslag en het bewustzijn dat er bloed door de aderen stroomt. In plaats van tot meditatie leidt deze ervaring tot een vreemd soort introspectie die, wanneer die te oplettend wordt uitgevoerd, onbehagelijke gevoelens met zich meebrengt.

Soms ruikt een stuk zichzelf los van het geheel, vormt kort een kleine coherent eenheid, om vervolgens weer te verdwijnen in een kolkende massa overpeinzingen

In de schouw-, tussen- en slaapkamer op de eerste verdieping zijn de speakers frêle en is het geluid wat positiever van toon. In ieder kamer staan één of twee transparante koepels met een houten frame gemonteerd op een enkel draadeind. Zacht geneurie en klavecimbeldskanken vullen de ruimtes. Van vertrek tot vertrek werkt dit rustgevend – denk aan het hoofd onderwater houden in een warm bad – maar dat wat tussen de deurposten in opzwellt, wekt de impressie dat er een overveldende hoeveelheid geluid net aan je voorbijgaat. Aan de ander kant van de verdieping passeren passages uit *The Phantom Table: Woolf, Fry, Russell and the Epistemology of Modernism* (2007) van Ann Banfield de revue. De zinnen worden niet overstemd door een loom, zeurderig geblaas afkomstig van de heksenkring aan luidsprekertjes: de *Sonants*, zoals Eide de zelfgemaakte instrumenten noemt die worden geactiveerd door licht op de aangrenzende, donkere zolder.

Alles in de tentoonstelling doet denken aan een leven onder een glazen stolp, dat Woolf zelf en vele van haar personages kenmerkt. De opstelling op de begane grond veroorzaakt een vervreemdend – af en toe zelfs beangstigend – bewustzijn van het eigen lichamelijke ritme terwijl op de bovenverdieping de ander ook op afstand lijkt te worden gehouden. Tevens gaat de muziek, net als gedachten, haar eigen gang. Soms ruikt een stuk zichzelf los van het geheel, vormt kort een kleine coherent eenheid, om vervolgens weer te verdwijnen in een kolkende massa overpeinzingen.

www.metropolis.nl/nr1/reviews/4034_espen_sommer_eide

2/4

24.9.2021 Gedachtegangen laten zich niet aanlijnen - Espen Sommer Eide in Marres - Reviews - Metropolis M

ENUNEL FEATURES REVIEWS OPINION MORE

Metropolis M

NR 1 - 2021

Espen Sommer Eide. The Waves, in Marres, foto Gert-Jan van Rooij

In dit opzicht doet de tentoonstelling nog het meeste denken Michael Cunninghams *The Hours* (1998) en diens respectievelijke verfilming (2002), geregisseerd door Stephen Daldry. Het plot ontvouwt zich rond drie vrouwen: de depressieve Virginia Woolf, Laura Brown – een jaren vijftig huisvrouw die eveneens worstelt met suïcidale gevoelens – en Clarissa Vaughan, een progressieve New Yorker in 1999 die geconfronteerd wordt met de eindigheid van haar geliefde. Wat hen bindt is *Mrs. Dalloway* (1925): de roman en het gelijknamige personage.

Cunninghams boek, eveneens in stream of consciousness geschreven, doet wat Eide in zijn tentoonstelling hoopt te doen: Virginia Woolf gebruiken als aanleiding om verschillende geschiedenissen samen te brengen. Bij Marres zijn echter veel stemmen

www.metropolis.nl/nr1/reviews/4034_espen_sommer_eide

3/4

24.9.2021 Gedachtegangen laten zich niet aanlijnen - Espen Sommer Eide in Marres - Reviews - Metropolis M

ENUNEL FEATURES REVIEWS OPINION MORE

Metropolis M

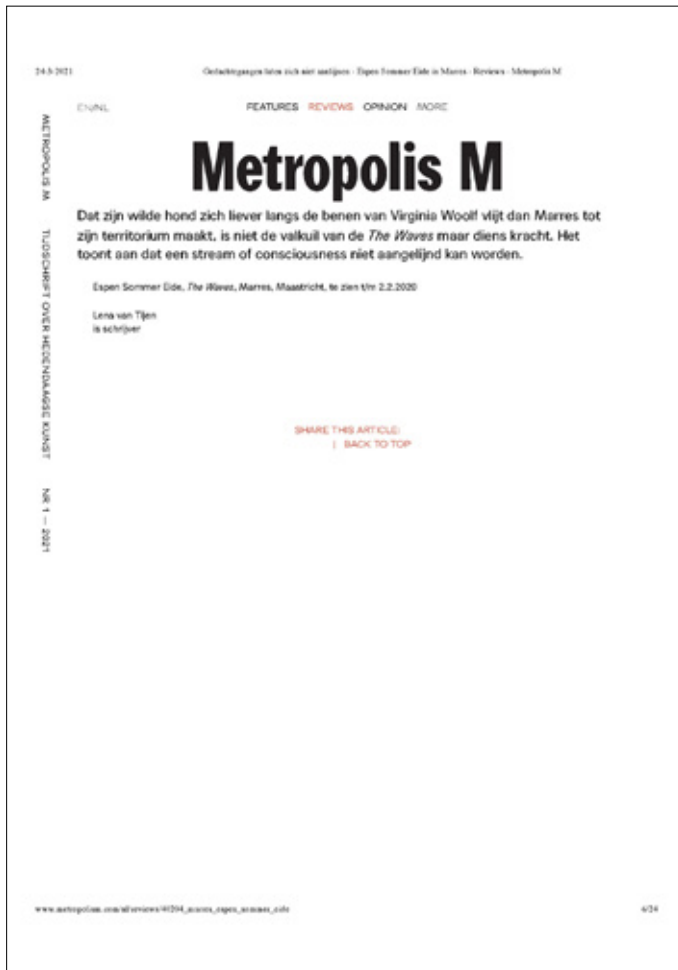
NR 1 - 2021

Espen Sommer Eide. The Waves, in Marres, foto Gert-Jan van Rooij

www.metropolis.nl/nr1/reviews/4034_espen_sommer_eide

5/4

de Volkskrant

RECENSIE BEELDEND KUNST THE WAVES

The Waves laat zien dat muziek en architectuur elkaar iets te vertellen hebben ★★★★★

De composities vertonen een mooie overeenkomst met de gelijknamige roman van Virginia Woolf.

Sarah van Binsbergen 30 december 2019, 16:14

The Waves van Espen Sommer Eide in kunsthuis Marres in Maastricht. Beeld Jochem Vanden Esker

Dit artikel krijgt u cadeau. Lees de eerste 4 weken gratis.

PROBEER DIRECT

de Volkskrant

In de normaal gesproken doodstille momenten tussen lopende tentoonstellingen door had Marres, Huis voor Hedendaagse Cultuur in Maastricht, het afgelopen jaar een bijzondere gast: Espen Sommer Eide. Samen met vocalist Mari Kvien Brunvoll en tubaspeler Martin Taxt vulde de Noorse componist die tussenruimte met nachtelijke optredens en muzikale dwaaltochten. De opnamen die tijdens die nachtelijke sessies werden gemaakt vormen de basis voor de muzikale installatie die nu in Marres te horen is.

The Waves is een typische Marres-tentoonstelling: plaatsgebonden, interdisciplinair, en vooral net een beetje anders dan anders. Het kunsthuis, gevestigd in een oud herenhuis in hartje Maastricht, lijkt zich weinig aan te trekken van modieuze grillen in de kunstwereld en verrast daardoor keer op keer. Onder de noemer 'Training the senses' besteedt het huis sinds 2013 aandacht aan het aanspreken van verschillende zintuigen. Naast beeldend kunstenaars werd Marres in dat kader al bevolkt door parummakers, dansers en chefkoks. En nu door een componist, die *The Waves* parallel aan de tentoonstelling ook als plaat uitbracht. Wat meteen de vraag oproept: waarom die tentoonstelling, als je de muziek ook rustig thuis op de bank kunt beluisteren?

Waarom? Omdat muziek en architectuur elkaar iets bijzonders te vertellen hebben, zo blijkt. Espen Sommer Eide laat ze een intrigerend gesprek met elkaar voeren, met een gemeenschappelijke basis. Dat gesprek begon al tijdens de opnamen, waarbij de muzikanten haast als wetenschappers door de verschillende ruimtes liepen om de trillingen en tonen van

Dit artikel krijgt u cadeau. Lees de eerste 4 weken gratis.

PROBEER DIRECT

de Volkskrant

elke kamer op te vangen. Met behulp van een bijzondere, microtonale tuba vonden ze naar toonhoogten die resonneren in specifieke ruimtes. Architectuur, zo voel je in *The Waves*, is beweging. Muziek is dat ook. Ritme is ruimte.

De muziekstukken die uit die nachtelijke sessies voortkwamen vormen in de tentoonstelling een tweede huid van het gebouw, uitgestrekt over de verschillende ruimtes. Elke kamer brengt een eigen muziekstuk, en de hele compositie ontvouwt zich terwijl je door de gangen en kamers dwaalt. Op de begane grond klinkt uit massieve boxen een opzweepend, bassend ritme, als paarden die voorbij galopperen. Boven klinken ijlere melodieën en stemmen die de muren en kieren aftasten en de ruimte open trekken.

Het blijft onduidelijk wat deze klanken, melodieën en ritmen nu precies vertellen over dit huis of de geschiedenis ervan. Aan de andere kant: dat dat abstract blijft, is juist een kracht. *The Waves* is een ervaring, geen verhaal.

Daarmee vertoont *The Waves* een mooie overeenkomst met de gelijknamig roman van de modernistische schrijver Virginia Woolf. De roman, een van haar minder bekende en meest experimentele, is opgebouwd rond zes verschillende personages die om beurten een deel van het verhaal vertellen, zonder dat je precies weet waar de stemmen vandaan komen. Alles gebeurt tegelijk en door elkaar heen.

Net als de stemmen in de roman staan de muziekstukken op zichzelf en vormen ze samen ook een geheel. De verschillende kamers zijn met elkaar in gesprek, ze beantwoorden en echoën elkaar en trekken je aandacht mee van de ene ruimte naar de

Dit artikel krijgt u cadeau. Lees de eerste 4 weken gratis.

PROBEER DIRECT

de Volkskrant

elkaar, en trekken je aandacht mee van de ene ruimte naar de andere. Een beetje alsof je als luisteraar zowel op een plek kunt zitten als overal tegelijk kunt zijn.

'Ik schrijf een ritme en geen plot', zo omschreef Virginia Woolf *The Waves* zelf in haar dagboeken. In Marres wordt dat ritme op een intrigerende manier tot leven gewekt.

Espen Sommer Eide. *The Waves*

Beeldende kunst

★★★★☆

24/12, Marres, Huis voor hedendaagse cultuur, Maastricht.

Aldaar t/m 2/2.

Meer luisterkunst

Huisgeluid en walviszang

De jonge kunstenaar Elise 't Hart viel vorig jaar tijdens Art Rotterdam op met haar Instituut voor Huisgeluid: een archief van alledaagse geluiden, van rinkelend servies tot tikkende klokken. Het archief, aangevuld met nieuw werk, is nu te beluisteren in galerie Cokkie Snoei. Ze exposeert er samen met Vibeke Mascini, die in *Salvage* de communicatie van walvissen verbindt met de vervuiling van hedendaagse scheepvaart.

A click or a whistle. Elise 't Hart en Vibeke Mascini.

Galerie Cokkie Snoei, Rotterdam, t/m 12/1.

Ontmoeting

Op uitnodiging van het Cobra Museum liet singer-songwriter Blaudzun zich inspireren door een serie gouaches van de in 2010 overleden schilder Sigmar Polke. Het resultaat is niet direct een battle, zoals de titel doet vermoeden, wel een ontmoeting tussen twee kunstvormen.

Dit artikel krijgt u cadeau. Lees de eerste 4 weken gratis.

PROBEER DIRECT

24.9.2021 Via reedsdig taboe naar meervoudige fantasie: 'Yes, Please!' over erotische fantasieën in Marres - Reviews - Metropolis M

ENUNEL FEATURES REVIEWS OPINION MORE

Metropolis M

Lucas de Man en Stichting Nieuwe Helden, The Membrane, onderdeel van 'Yes, Please!', Marres Huis voor Hedendaagse Cultuur Maastricht. Foto door Gert-Jan van Rooij

NR 1 - 2021

Van eenduidig taboe naar meervoudige fantasie: 'Yes, Please!' over erotische fantasieën in Marres

01.08.2020 | REVIEW — Linda Köke

'Yes, Please!' onderzoekt het (on)gemak waar we erotiek mee associëren. De tentoonstelling van Lucas de Man en Nieuwe Helden krijgt met het gebrek aan fysiek, laat staan intiem, contact waar velen tijdens coronas aan moesten wennen een betekenislaag die de curatoren niet hadden voorzien.

Als vuistregel in improvisatietheater nodigt 'yes, and...' een deelnemer uit mee te gaan in wat een andere deelnemer zojuist heeft gezegd ('yes') en hier vervolgens ook zelf verder over uit te weiden ('and...'). 'Yes, Please!', titel van de tentoonstelling over

www.metropolis.com/nl/reviews/4142_yes_reedsdig_taboe_naar_meervoudige_fantasie_yes_please_over_erotische_fantasie_en_in_marres

1/36

24.9.2021 Via reedsdig taboe naar meervoudige fantasie: 'Yes, Please!' over erotische fantasieën in Marres - Reviews - Metropolis M

ENUNEL FEATURES REVIEWS OPINION MORE

Metropolis M

viert.

Marres is een voorloper in het tonen van onconventionele presentatievormen. Zo was eerder in *The Floor is Lava* een op schaal gebouwd dak te zien in de expositieruimte en stond in *Currents #5* een *fully functional* cocktailbar als werk van Alejandro Cerón. *Yes, Please!* is het resultaat van een gezamenlijk onderzoeksproject van Lucas de Man, tevens dramaturg van de tentoonstelling, en theatergezelschap Nieuwe Helden. Samen trokken zij drie jaar lang met een caravan langs festivals om interviews bij de bezoekers af te nemen rondom het thema 'verlangen'. Honderden openhartige resultaten werden verzameld en gebundeld in een tentoonstelling en publicatie, beide ondergebracht in negen thema's gebaseerd op de aard van de fantasieën. Momenteel worden deze in zeven ruimtegevullende kunstinstallaties gepresenteerd in de zalen van Marres en in het gelijknamige boek dat naar aanleiding van deze expositie verscheen.

Nieuwe Helden en Lucas de Man stelden zeven verschillende presentaties samen waarin diverse aspecten van hun onderzoek naar erotiek, verlangen en verbeeking worden uitgelicht. Een bezoek aan *Yes, Please!* start met een toelichting in een speciaal ingerichte wachtruimte met roze muren en een rood tapijt, waar een van de hosts de expositie toelicht. Aanvullende teksten op zaal zijn vrijwel volledig afwezig. Deze persoonlijke benadering onderschrijft het belang van eigen en fysiek contact dat in de hele expositie centraal staat.

NR 1 - 2021

www.metropolis.com/nl/reviews/4142_yes_reedsdig_taboe_naar_meervoudige_fantasie_yes_please_over_erotische_fantasie_en_in_marres

2/36

24.9.2021 Via reedsdig taboe naar meervoudige fantasie: 'Yes, Please!' over erotische fantasieën in Marres - Reviews - Metropolis M

ENUNEL FEATURES REVIEWS OPINION MORE

Metropolis M

Lucas de Man en Stichting Nieuwe Helden, de wachtkamer van 'Yes, Please!', Marres Huis voor Hedendaagse Cultuur Maastricht. Foto door Gert-Jan van Rooij.

NR 1 - 2021

www.metropolis.com/nl/reviews/4142_yes_reedsdig_taboe_naar_meervoudige_fantasie_yes_please_over_erotische_fantasie_en_in_marres

3/36

24.9.2021 Via reedsdig taboe naar meervoudige fantasie: 'Yes, Please!' over erotische fantasieën in Marres - Reviews - Metropolis M

ENUNEL FEATURES REVIEWS OPINION MORE

Metropolis M

Lucas de Man en Stichting Nieuwe Helden, The Fireplace, onderdeel van 'Yes, Please!', Marres Huis voor Hedendaagse Cultuur Maastricht. Foto door Gert-Jan van Rooij.

NR 1 - 2021

Op de begane grond zijn in twee op elkaar aansluitende ruimtes de installaties *The Shame* en *The Fireplace* te zien. *The Shame* is een installatie bestaande uit metershoge zwarte doeken die in een spiraal aan het plafond hangen en speakers die fragmenten afspelen van mensen die continu 'uhm' zeggen. Het geluid is een compilatie van de denkpauzes van de eerder genoemde geïnterviewden wiens verhalen het vertrekpunt van de expositie vormden. De vele lagen stof vormen nauwe passages vormen, waar de bezoeker zich doorheen moet bewegen om de volgende ruimte te bereiken.

Het gevoel van onbehagen en ongemakkelijkheid dat *The Shame* oproept wordt in de opvolgende installatie *The Fireplace* daarentegen juist met alle moeite weer ongedaan gemaakt. In de ruimte ligt een groot bruin hoogpolig tapijt dat over een stellage heen gedrapeerd is en daardoor drie rondingen heeft. Op de achtergrond speelt een rustgevende geluidstrack, een monotone, haast meditatieve noot die in een loop wordt afgespeeld. Bezoekers worden uitgenodigd om op een van de rondingen te liggen en de trillingen van de geluiden fysiek in hun lijf te voelen. Het eerdere ongemak maakt plaats voor een intiem gevoel dat doet denken aan een tintelende ASMR-beleving.

www.metropolis.com/nl/reviews/4142_yes_reedsdig_taboe_naar_meervoudige_fantasie_yes_please_over_erotische_fantasie_en_in_marres

4/36

24-3-2021 Van eenzijdig taboe naar meerzijdige fantasie: 'Yes, Please!' over erotische fantasieën in Mares - Reviews - Metropolis M

ENGLISH FEATURES REVIEWS OPINION MORE

Metropolis M

ontstaat. Het is een expositie waarbij een bezoek niet gehaast moet worden.

Eye-catcher in de presentatieruimte op de bovenverdieping is *The Membrane*: een installatie bestaande uit een enorme roze opgeblazen ballon die je kan betreden. In deze bubbel liggen zitkussens en twee tafels met gaten waar genummerde rollen tekst uitsteken, die je kunt lezen. Ook liggen er waaiers die functioneren als een soort kleurenstaaltjes: je kunt zelf kiezen welke van de interviews je wilt beluisteren. De negen categorieën waar de persoonlijke fantasieën in ondergebracht worden dragen zelf enigszins clichématige titels: 'romantiek en passie' en 'nieuwsgierigheid, avontuur en afwisseling' volgen elkaar op.

Door een *safe space* van behagen te creëren in een tentoonstelling waarvan de thematiek aanvankelijk juist als 'ongemakkelijk' werd neergezet, zetten De Man en Nieuwe Helden de bezoeker op scherp

Lucas de Man en Stichting Nieuwe Helden, 'Yes, Please!', Mares Huis voor Hedendaagse Cultuur Maastricht. Foto door Gert-Jan van Rooij

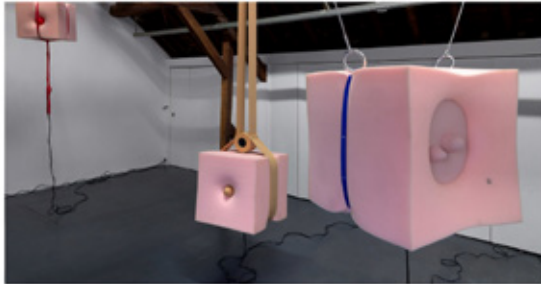
www.metropolis.com/nl/reviews/4142_yes_please_taboe_naar_meerzijdige_fantasie_jan_glascover Erotische_fantasie_n_in_mares

5/36

24-3-2021 Van eenzijdig taboe naar meerzijdige fantasie: 'Yes, Please!' over erotische fantasieën in Mares - Reviews - Metropolis M

ENGLISH FEATURES REVIEWS OPINION MORE

Metropolis M

Lucas de Man en Stichting Nieuwe Helden, 'Yes, Please!', Mares Huis voor Hedendaagse Cultuur Maastricht. Foto door Gert-Jan van Rooij

www.metropolis.com/nl/reviews/4142_yes_please_taboe_naar_meerzijdige_fantasie_jan_glascover Erotische_fantasie_n_in_mares

6/36

24-3-2021 Van eenzijdig taboe naar meerzijdige fantasie: 'Yes, Please!' over erotische fantasieën in Mares - Reviews - Metropolis M

ENGLISH FEATURES REVIEWS OPINION MORE

Metropolis M

Lucas de Man en Stichting Nieuwe Helden, 'Yes, Please!', Mares Huis voor Hedendaagse Cultuur Maastricht. Foto door Gert-Jan van Rooij

Yes, Please! is een tentoonstelling waarin toevalligheden de boodschap versterken. Met het gebrek aan fysieke aanraking in het COVID-tijdperk in het achterhoofd krijgt *Yes, Please!* een extra betekenislaag. Het belang aan persoonlijk en intiem contact wordt steeds opnieuw benadrukt: bij het verplicht dragen van handschoentjes waar je vervolgens alles mee mag aanraken, bij het uittrekken van je schoenen wanneer je *The Membrane* betreedt en bij de mondelinge toelichting van de gastvrouw aan het begin, die sterk afsteekt tegen de gebruikelijke passieve lezing van een zaaltekst.

Erotiek wordt in *Yes, Please!* luchtig, nuchter en toch prikkelend gepresenteerd. De gedeelde verhalen zijn ongefilterd, maar niet obscene. Het is Lucas de Man en Nieuwe Helden daarmee gelukt om het thema 'erotiek' te presenteren op een subtiel en esthetische manier: zonder *in your face* te zijn weten ze toch de verbeelding te stimuleren.

'Yes, Please!' is te zien bij Mares Huis voor Hedendaagse Cultuur Maastricht tot en met zondag 9 augustus.

www.metropolis.com/nl/reviews/4142_yes_please_taboe_naar_meerzijdige_fantasie_jan_glascover Erotische_fantasie_n_in_mares

7/36

de Volkskrant

THEATERRECENSIE YES, PLEASE!

Yes, Please! is een ontroerend en relevant project dat zijn ideale gedaante nog moet vinden ★★★★★

Het geheel geeft de indruk dat de makers nog wat ideetjes wilden uittesten.

Sarah Van Binsbergen 12 maart 2020, 18:05

'Het membraan' in de balzaal van Marres. Beeld Gert-Jan van Rooij voor Marres

Een heterovrouw die soms ineens een ongelooflijk grote pik krijgt waarmee ze andere vrouwen bevredigt, een homojongen die ervan droomt om als gogodanser een hetero te 'turnen', het is maar een greep uit de fantasieën waarop je wordt getraakteerd in de tentoonstelling *Yes, Please!* in Marres. Uit de meer dan driehonderd

De geluidsbanden van die interviews vormen het kloppende hart van de tentoonstelling in Marres. En dat roept gelijk een prangende vraag op. Is een tentoonstelling wel de juiste vorm om ruim 130 uur aan audiofragmenten te presenteren?

Ja, vinden de makers, want het grote voordeel aan een tentoonstelling is dat je een op zichzelf staande wereld schept. Dat past inderdaad goed bij het onderwerp. Een tentoonstelling binnenlopen voelt in het beste geval als gewijde grond betreden, een fantasieruimte waarin je los bent van de alledaagse realiteit. Het dwingt een ander soort aandacht af dan wanneer je de verhalen op je koptelefoon in de trein zou luisteren, of op je gemak in je kamer. Dat je die ruimte met anderen deelt, voegt spanning toe.

Rest de vraag: hoe moet dat fantasierijk er dan uitzien? Hoe geef je een wereld vorm die recht doet aan de erotische verbeelding, die juist voor iedereen zo specifiek en uniek blijkt te zijn? Hoe voelt die wereld, hoe ruikt het er, hoe beweeg je er doorheen? Het is een uitdaging waar de makers zichtbaar mee geworsteld hebben, en de uitkomst is maar ten dele geslaagd.

Het zwaartepunt van de tentoonstelling speelt zich af in twee bijzonder vormgegeven, grotere ruimtes (zie kader). De andere ruimten in Marres lijken wat willekeurig ingevuld, ze leiden af. Er is een kamertje waarin een latex huid is opgespannen, een zitkuil waarvan de bedoeling onduidelijk is en een kamer vol schuimrubberen blokken waar je aan moet trekken of tegen moet stampen om er sensueel gefluister aan te ontkloppen. Dat laatste is een aardig idee, maar de uitwerking overtuigt niet. De ruwe bewegingen kloppen niet met het gefluister, en al tijdens de opening waren de blokken wat smoezelig en niet bepaald uitnodigend om aan te raken.

Het geheel geeft de indruk dat de makers nog wat ideetjes wilden uittesten, zonder sterke overtuiging.

Yes, Please! is een ontroerend en relevant project dat zijn ideale gedaante nog moet vinden ★★★★★ | D

1

VORMGEVING

Met een koptelefoon op luisteren naar audiofragmenten doe je in de twee grotere ruimten in de tentoonstelling: 'het membraan' en 'de keuken'.

De balzaal van het oude herenhuis van Marres wordt in beslag genomen door een roze blokvormige tent. Je moet je tussen de muur en de buitenkant van de tent in wurmen om de ruimte te betreden en dat is spannend: aanraken verplicht. Eenmaal in de tent overheerst het baarmoedergevoel, alsof je bent opgeslokt door een enorm lichaam. Erotisch? Dat niet direct, maar lichamelijke en tastel is het zeker.

De keuken als erotisch decor is mooi gekozen, een banale plek doorspekt met pikante details. Tussen de poppels en schuimspanen hangen zweepjes en dubbelzinnige instrumenten. Uit de zwarte glimmende theepot steken veertjes, een enkel keukenkastje heeft een zacht leren handgreepje. Alles lijkt, zo naast elkaar, even erotisch. Aanraken en uittesten mag. Op de zwart glimmende tafel liggen kinky koptelefoons en een keuzeklapper met alle fantasieën die je kunt beluisteren. Intiem en een tikje voyeuristisch is het, met elkaar rond zo'n tafel zitten, ieder verzonken in een eigen verhaal.

Yes, Please!

Beeldende kunst

★★★★★

Stichting Nieuwe Helden

Marres, Huis voor hedendaagse cultuur, Maastricht, t/m 7/6

2

Volgens Mariëtte de Goede en Lucas De Man praten twintigers en dertigers over alles behalve over hun seksfantasieën: ['Seks is overal. Maar praten over seksualiteit is nog steeds omringd door schaamte.'](#)

<

Trouw

FRONT PAGE FLOOR OPINION RELIGION & PHILOSOPHY SUSTAINABILITY >

Interview Lucas de Man

From vanilla sex to sex with the neighbor: Lucas de Man exposes your fantasies

In the Bolleke caravan, three hundred interviewees shared their sexual desires. Image Gert Jan van Rooij

Artist Lucas de Man is fascinated by erotic fantasies. Precisely because they are not clean and tidy. He collected them in his book 'Yes, please!'

Wie De Man April 4, 2020, 12:22 PM

<

Trouw

A suggestion for those in a relationship: discuss your erotic fantasy with your lover. Explain which movie sometimes takes place in your head, what it makes you feel, what you desire, what actually turns you on. Expose yourself.

The vast majority of people have never done that, theater maker Lucas de Man (38) knows: they do have sex, but don't talk about it. A missed opportunity, according to him, because sharing erotic fantasies promotes intimacy within a relationship and is good for mental health.

De Man does not just make his statements, he immersed himself for years in 'the sexual inner room' (which is typical of his great example, writer Nancy Friday). Together with psychologist Mariëtte de Goede and a whole team, he interviewed more than three hundred people about their deepest, often unexpressed desires.

Who is Lucas de Man?

Lucas de Man (1982) was born in Flanders and studied directing at the Amsterdam School of the Arts. He is the artistic director of Stichting Nieuwe Helden, a group of artists, directors, theater and filmmakers who have done more than a hundred projects in the past ten years.

He himself created 'De Man is lam', a personal performance about new masculinity, and 'The Man in Asia: a search for millennials in Asia'. He also directed 'Elderly & Begeerte', about questions such as: can you still fall in love with your eightieth birthday? Do you actually still have sex?

<

Trouw

Image from the now closed exhibition on 'Yes, please!' in Maastricht. Image Gert Jan van Rooij

They did this in the 'Bolleke', a caravan with which they visited the festivals Lowlands, De Parade and the Kamasutrabeurs and the Huishoudbeurs in 2018 and 2019. The interviewers were trained in

<

Trouw

Smooth sexuality

The result of all these conversations is the recently published book 'Yes, please! A quest for erotic fantasies in the Netherlands and Flanders'. (The accompanying exhibition in Marres, Maastricht is closed for the time being.)

< **Trouw** >

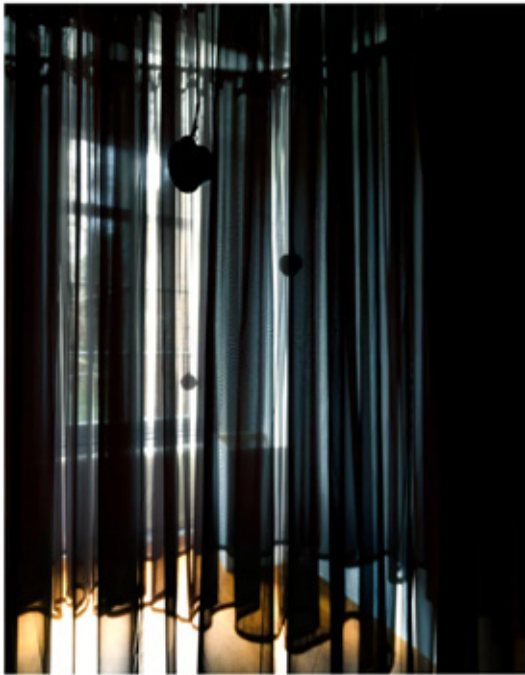

Image from the now closed exhibition on 'Yes, please!' in Maastricht. Image Gert Jan van Rooi

"Also sexually many people feel pressure to perform: in bed you have to do well, perform. That is paralyzing; I heard from sexologists that my generation has the least sex of all post-war

< **Trouw** >

"Sex is universal, we all have more or less the same images. But eroticism distinguishes people from animals, eroticism is personal and vulnerable. Because you can't choose what turns you on. You have nothing to say about that."

< **Trouw** >

Dirty socks

The erotic fantasy cannot be controlled. You may be able to change the story in your head, but the core - the excitement - is not feasible. Eros is also not neat and clean, not instagram proof. That is precisely what makes it such a great subject for De Man. "As an artist you want to analyze the world, you want to kick and where necessary comfort. I would like to rid people of the absurd idea of malleability.

"Suppose you are turned on by dirty socks, while you are a very neat lady. Then that also belongs to you. The acceptance of your fantasy is freedom: may be. When you are free, you can have much better sex. That is why it is also called lovemaking: both can be who you are."

What do we fantasize about?

Relatively little research has been done on erotic fantasy. Sexologists traditionally prefer to focus on measurable, physical processes. Writer Nancy Friday sparked scientific interest with her groundbreaking books 'Diepe gronden' (1973), about the fantasies of women, and 'Men and love' (1980). With their book 'Yes, please!' Lucas de Man and Mariëlle de Goede wanted to make a modern 'Friday'.

They divided the erotic fantasies of over 300 interviewees into nine categories, including: power, control, and rough sex; novelty, adventure and variety; taboos and forbidden sex; partners sharing and romance and passion.

The guiding principle in the classification was the question: what exactly turns someone on in this fantasy? Is it the place, an image, a

< **Trouw** >

('normal' sex), older people develop more specific preferences. Over the age of sixty, many people say they fantasize less, possibly because sex is no longer a priority or because they have already been through a lot in that area.

It is remarkable that 25 percent of the interviewees are ashamed of their own fantasy. For example because it is politically incorrect, or does not concern your own partner, or goes against your own (emancipated) norms.

It is not convenient to always share everything with your partner, says De Man. "If you fantasize about the neighbor, you don't necessarily have to tell your girlfriend. What matters is the reflection, the self-knowledge: why am I fantasizing about this, what do I really want, what desire is underneath it?

"For me sexuality is a constant quest. I really enjoy making love. Sometimes it is nice to wake up, sometimes it is porn, sometimes you are free to settle up a fight. And sometimes you think: this is only possible if you trust each other. If you don't shield yourself, but dare to show it to the other."

De Man wishes that trust and openness to others as well - which is why he gives his book and project the 'sex positive' title 'Yes, please!' gave. Would the current corona crisis, which keeps people at home, stimulate eroticism? De Man does not rule it out: "With some couples it does. They now have more time to talk and search."

Yes, please! A quest for erotic fantasies in the Netherlands and Flanders' by Lucas De Man & Mariëlle de Goede. AW Bruna; € 20.99.

24.5.2021 Een volledig ingerichte editie van Currents die nooit open zal gaan – de curatoren vertellen over And Me, Streams of You – Features – Metropolis M

ENUNL FEATURES REVIEWS OPINION MORE

Metropolis M

uitgesteld.

Helena Julian: "De afgelopen maanden werden gekenmerkt door onzekerheid bij veel academies over de eindxamententoonstellingen. Uiteindelijk hebben we veel rechtstreeks contact gezocht met de academies en, naast het bezoeken van de fysieke tentoonstellingen die wel nog doorgang vonden, hebben we bijvoorbeeld ook veel portfolio's digitaal kunnen bekijken. De open call werd gestuurd naar een selecte groep kunstacademies die iets breder ligt dan normaal bij Currents. Zo zijn er dit jaar ook deelnemers van onder meer ArtEZ, Dutch Art Institute en Werkplaats Typografie."

De openingsdatum van 17 december viel in dezelfde week dat het kabinet besloot de musea tot 9 februari dicht te houden. De volledig ingerichte tentoonstelling is daarom tot aan de einddatum (31 januari) niet te bezoeken en lijkt daarmee meer *current* dan ooit. In de tentoonstelling *And Me, Streams of You* komen verschillende kunst disciplines samen, waaronder installatie, tekst en textiel, maar ook performance, video en schilderkunst. De notie van 'geleefde ervaringen' vormt een belangrijke rode draad in de tentoonstelling, waarin veel werken een herinterpretatie of herbeleving vormen van bepaalde ervaringen en herinneringen uit het verleden. Zo baseert de Duitse kunstenaar Karen Zimmermann haar multi-channel video-installatie *The Mother with One Arm* op een periode uit haar jeugd toen ze aan een kostschool in de Duitse Alpen verbleef. In *The Mother with One Arm* herleeft ze deze ervaring, waarin ze door middel van auto-fictie verschillende bronnen vertaalt: brieven van haar moeder, foto's uit die tijd en een onderzoek naar de traditie van Krampuslauf uit de Alpe folklore, waarbij van top tot teen met stro beklede mannen dorsbewoners na jagen.

De notie van 'geleefde ervaringen' vormt een belangrijke rode draad in de tentoonstelling, waarin veel werken een herinterpretatie of herbeleving vormen van bepaalde ervaringen en herinneringen uit het verleden

01.02.2021 | FEATURE – Guus van Engelshoven

In een jaar dat gedomineerd werd door de corona-pandemie, geannuleerde eindxamententoonstellingen, gesloten kunstacademies en musea die op slot gingen, bleek de uitrol van het ontwikkeltraject *Currents #8: And Me, Streams of You* in Marres een uitdaging, met als grote apotheose: een volledig ingerichte tentoonstelling die nooit publiek toegankelijk zal worden. Guus van Engelshoven bezocht de tentoonstelling en sprak de curatoren Helena Julian en Tim Hollander.

www.metropolis.nl/id/features/42709_een_volledig_ingerichte_editie_van_currents_die_nooit_open_zal_gaan_de_curatoren_vertellen_over_and_me_streams_of_you... 1/29

24.5.2021 Een volledig ingerichte editie van Currents die nooit open zal gaan – de curatoren vertellen over And Me, Streams of You – Features – Metropolis M

ENUNL FEATURES REVIEWS OPINION MORE

Metropolis M

uitgesteld.

Helena Julian: "De afgelopen maanden werden gekenmerkt door onzekerheid bij veel academies over de eindxamententoonstellingen. Uiteindelijk hebben we veel rechtstreeks contact gezocht met de academies en, naast het bezoeken van de fysieke tentoonstellingen die wel nog doorgang vonden, hebben we bijvoorbeeld ook veel portfolio's digitaal kunnen bekijken. De open call werd gestuurd naar een selecte groep kunstacademies die iets breder ligt dan normaal bij Currents. Zo zijn er dit jaar ook deelnemers van onder meer ArtEZ, Dutch Art Institute en Werkplaats Typografie."

De openingsdatum van 17 december viel in dezelfde week dat het kabinet besloot de musea tot 9 februari dicht te houden. De volledig ingerichte tentoonstelling is daarom tot aan de einddatum (31 januari) niet te bezoeken en lijkt daarmee meer *current* dan ooit. In de tentoonstelling *And Me, Streams of You* komen verschillende kunst disciplines samen, waaronder installatie, tekst en textiel, maar ook performance, video en schilderkunst. De notie van 'geleefde ervaringen' vormt een belangrijke rode draad in de tentoonstelling, waarin veel werken een herinterpretatie of herbeleving vormen van bepaalde ervaringen en herinneringen uit het verleden. Zo baseert de Duitse kunstenaar Karen Zimmermann haar multi-channel video-installatie *The Mother with One Arm* op een periode uit haar jeugd toen ze aan een kostschool in de Duitse Alpen verbleef. In *The Mother with One Arm* herleeft ze deze ervaring, waarin ze door middel van auto-fictie verschillende bronnen vertaalt: brieven van haar moeder, foto's uit die tijd en een onderzoek naar de traditie van Krampuslauf uit de Alpe folklore, waarbij van top tot teen met stro beklede mannen dorsbewoners na jagen.

De notie van 'geleefde ervaringen' vormt een belangrijke rode draad in de tentoonstelling, waarin veel werken een herinterpretatie of herbeleving vormen van bepaalde ervaringen en herinneringen uit het verleden

01.02.2021 | FEATURE – Guus van Engelshoven

In een jaar dat gedomineerd werd door de corona-pandemie, geannuleerde eindxamententoonstellingen, gesloten kunstacademies en musea die op slot gingen, bleek de uitrol van het ontwikkeltraject *Currents #8: And Me, Streams of You* in Marres een uitdaging, met als grote apotheose: een volledig ingerichte tentoonstelling die nooit publiek toegankelijk zal worden. Guus van Engelshoven bezocht de tentoonstelling en sprak de curatoren Helena Julian en Tim Hollander.

www.metropolis.nl/id/features/42709_een_volledig_ingerichte_editie_van_currents_die_nooit_open_zal_gaan_de_curatoren_vertellen_over_and_me_streams_of_you... 2/29

24.5.2021 Een volledig ingerichte editie van Currents die nooit open zal gaan – de curatoren vertellen over And Me, Streams of You – Features – Metropolis M

ENUNL FEATURES REVIEWS OPINION MORE

Metropolis M

uitgesteld.

Helena Julian: "Tijdens de bezoeken aan de kunstacademies viel het ons al snel op dat veel afstuderende kunstenaars nog erg op zoek zijn naar het experiment in hun werk – naar vorm, kleur, materiaal, ruimte – maar dat er ook een aantal kunstenaars zijn die daar op een bepaalde manier al aan voorbij denken. Die kijken hoe ze die specifieke middelen kunnen inzetten om iets te vertegenwoordigen of een persoonlijk verhaal mee te geven. Dat zijn het type praktijken waar we in deze tentoonstelling op hebben ingezet."

Het werk van Gönbike Erdemir vormt hier een interessant voorbeeld van. Haar tentachtige installatie *At the horizon of the evening of no return* biedt een intieme ruimte aan haar schilderwerken en tekeningen. In deze werken verkent ze de sterk contrasterende contexten van Turkije en België in relatie tot onderwerpen als vruchtbaarheid, *queerness* en sensualiteit. Ook in de grote schilderinstallaties van Anthony Ngoya komen verleden en heden samen, in een onderzoek naar de invloed van herinneringen en culturele afkomst. Historische verschijningsvormen en hun verwantschap komen terug in het videowerk van Maria Morales Arango, waarin ze nader ingaat op de religieuze en archetypische verbeelding van het vrouwelijk lichaam. Het aanspreken van de 'ender' van een persoonlijke culturele identiteit vormt ook in de werken van Marios Pavlou, Manon Clement en Hilde Onis een belangrijk element.

01.02.2021 | FEATURE – Guus van Engelshoven

In een jaar dat gedomineerd werd door de corona-pandemie, geannuleerde eindxamententoonstellingen, gesloten kunstacademies en musea die op slot gingen, bleek de uitrol van het ontwikkeltraject *Currents #8: And Me, Streams of You* in Marres een uitdaging, met als grote apotheose: een volledig ingerichte tentoonstelling die nooit publiek toegankelijk zal worden. Guus van Engelshoven bezocht de tentoonstelling en sprak de curatoren Helena Julian en Tim Hollander.

www.metropolis.nl/id/features/42709_een_volledig_ingerichte_editie_van_currents_die_nooit_open_zal_gaan_de_curatoren_vertellen_over_and_me_streams_of_you... 3/29

24.5.2021 Een volledig ingerichte editie van Currents die nooit open zal gaan – de curatoren vertellen over And Me, Streams of You – Features – Metropolis M

ENUNL FEATURES REVIEWS OPINION MORE

Metropolis M

uitgesteld.

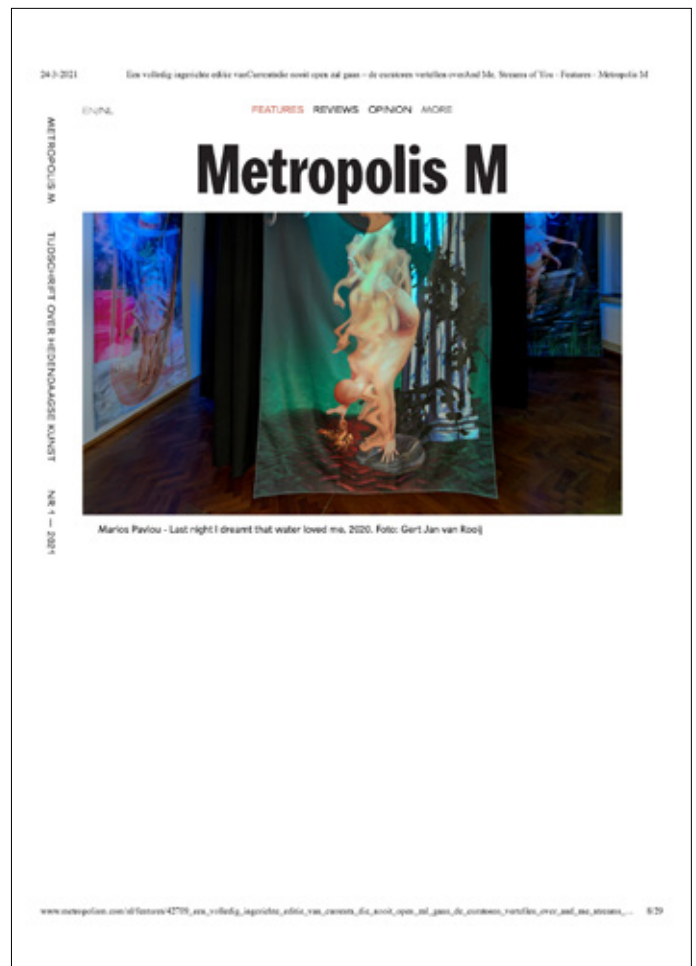
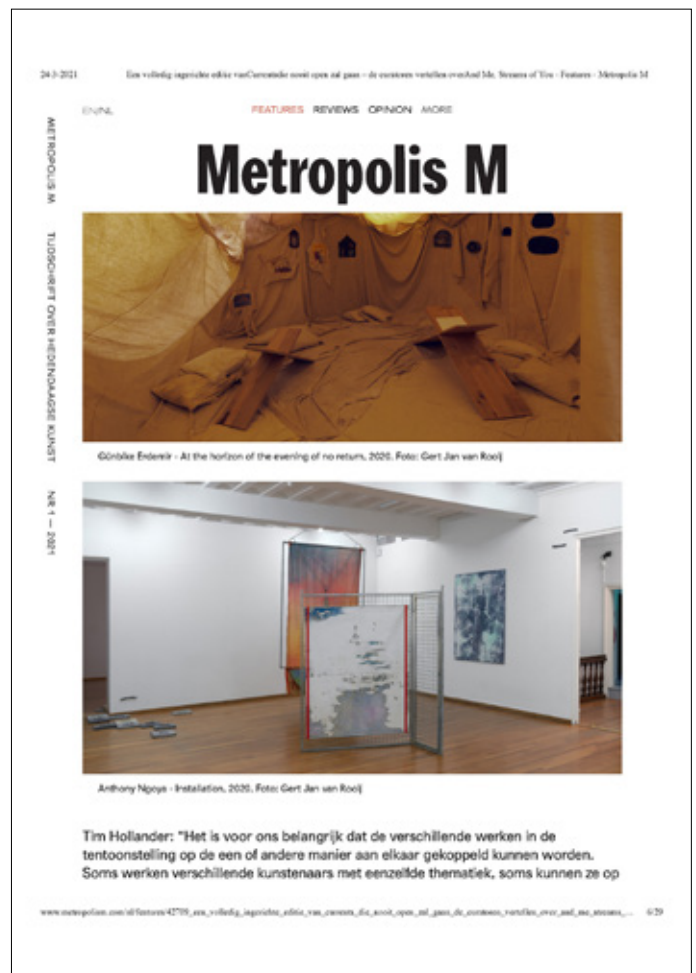
Helena Julian: "Tijdens de bezoeken aan de kunstacademies viel het ons al snel op dat veel afstuderende kunstenaars nog erg op zoek zijn naar het experiment in hun werk – naar vorm, kleur, materiaal, ruimte – maar dat er ook een aantal kunstenaars zijn die daar op een bepaalde manier al aan voorbij denken. Die kijken hoe ze die specifieke middelen kunnen inzetten om iets te vertegenwoordigen of een persoonlijk verhaal mee te geven. Dat zijn het type praktijken waar we in deze tentoonstelling op hebben ingezet."

Het werk van Gönbike Erdemir vormt hier een interessant voorbeeld van. Haar tentachtige installatie *At the horizon of the evening of no return* biedt een intieme ruimte aan haar schilderwerken en tekeningen. In deze werken verkent ze de sterk contrasterende contexten van Turkije en België in relatie tot onderwerpen als vruchtbaarheid, *queerness* en sensualiteit. Ook in de grote schilderinstallaties van Anthony Ngoya komen verleden en heden samen, in een onderzoek naar de invloed van herinneringen en culturele afkomst. Historische verschijningsvormen en hun verwantschap komen terug in het videowerk van Maria Morales Arango, waarin ze nader ingaat op de religieuze en archetypische verbeelding van het vrouwelijk lichaam. Het aanspreken van de 'ender' van een persoonlijke culturele identiteit vormt ook in de werken van Marios Pavlou, Manon Clement en Hilde Onis een belangrijk element.

01.02.2021 | FEATURE – Guus van Engelshoven

In een jaar dat gedomineerd werd door de corona-pandemie, geannuleerde eindxamententoonstellingen, gesloten kunstacademies en musea die op slot gingen, bleek de uitrol van het ontwikkeltraject *Currents #8: And Me, Streams of You* in Marres een uitdaging, met als grote apotheose: een volledig ingerichte tentoonstelling die nooit publiek toegankelijk zal worden. Guus van Engelshoven bezocht de tentoonstelling en sprak de curatoren Helena Julian en Tim Hollander.

www.metropolis.nl/id/features/42709_een_volledig_ingerichte_editie_van_currents_die_nooit_open_zal_gaan_de_curatoren_vertellen_over_and_me_streams_of_you... 4/29

24-3-2021 Een volledig ingesloten editie van Currents wordt open en dicht gaan – de contexten vertellen over And Me, Streams of You – Features – Metropolis M

ENPNE FEATURES REVIEWS OPINION MORE

Metropolis M

Marion Clement - To capture you, 2020 - If I could look through you, 2020 - If I could give you a place, 2020. Foto: Gert Jan van Rooij

www.metropolis.com/id/features/42705_een_volledig_ingesloten_editie_van_currents_wort_open_en_dicht_gaan_de_contexten_tellen_over_and_me_streams_of_you... 9/29

24-3-2021 Een volledig ingesloten editie van Currents wordt open en dicht gaan – de contexten vertellen over And Me, Streams of You – Features – Metropolis M

ENPNE FEATURES REVIEWS OPINION MORE

Metropolis M

Maria Morales Arango - The Nymph's Accident, 2020. Foto: Gert Jan van Rooij

De tentoonstelling is al, de werken uitgelicht, de installatiebeelden gemaakt en de zaalboekjes gedrukt. Toch zal *Currents #8: And Me, Streams of You* nooit opengaan voor een publiek. Helena Julian: "Voor ons was dit ook een heftige beslissing en het heeft ook enige tijd geduurd voordat we dit een plek hebben kunnen geven. Natuurlijk zijn wij ons bewust van de institutionele en programmatische afwegingen en de complexe belangen die daarachter schuil gaan. Voor ons is het jammer dat de cirkel niet helemaal afgerond voelt. Een groot aantal kunstenaars in de tentoonstelling is in hun werk op zoek naar vormen om persoonlijke verhalen uit te drukken ten opzichte van een bezoeker, ten opzichte van een ander. Die specifieke dialoog hebben ze niet met een breder publiek kunnen voeren en dat voelt onbevredigend." Tim Hollander: "Je werkt tijdens zo'n traject toch toe naar een stuk zichtbaarheid en interactie met het publiek en de feedback die je daarvan krijgt. Ik hoop dat dit met het gedrukte cahier en de online presentaties alsnog kan lukken."

De tentoonstelling is een coproductie met Z33 in Hasselt – meer informatie over *Currents #8: And Me, Streams of You* en het bijbehorende cahier vind je [hier](#).

Guus van Engelshoven
is schrijver en redacteur

www.metropolis.com/id/features/42705_een_volledig_ingesloten_editie_van_currents_wort_open_en_dicht_gaan_de_contexten_tellen_over_and_me_streams_of_you... 10/29

24.3.2021

Currents #8 in Marres

HART

EXPO

17 DECEMBER 2020 - 28 FEBRUARI 2021

Stille echokamers

Currents #8 in Marres
Bas Blaasse

PRAKTIISCHE INFO

Currents #8: And Me, Streams of You. Voor een beeld van de tentoonstelling, het cahier, en korte interviews met de deelnemers: marres.org/programmes/currents-8

Je kunt een honderdtal jammerclichés werpen op 2020 en ze blijven allemaal plakken. 2021 slaat voorsnog geen andere richting in. *And Me, Streams of You*, de achtste editie van de jaarlijkse groepstentoonstelling van het talentontwikkelingstraject *Currents*, met werken van recent afgestudeerden uit België, Zuidwest-Duitsland en Zuidoost-Nederland, en die dit jaar in Marres plaats zou vinden, lag op stootgaren voor de opening op 17 december toen twee dagen van tevoren alle culturele instellingen in Nederland hun deuren moesten sluiten. Uiteindelijk werden de maatregelen in januari verlengd tot na het geplande einde waardoor de tentoonstelling nooit een publiek kreeg. Zelfs een persbezoek was vanuit België niet meer mogelijk en inmiddels zijn de werken alweer gedemonteerd. Tijd voor, ja wat eigenlijk? Een gesprek met de curatoren, Helena Julian en Tim Hollander.

https://hart.magazine.be/programma/8-in-marres/243-2021-AR06DkUjL6yY6S8trK_609SNWBgN0uApOpaY7B55CV8Iw-RIWQ

18

24.3.2021

Currents #8 in Marres

HART

Hilde Oms, *The Neighbour's Fence is Not Made Out of Brackets* (2020). Nils Kullgren & Wil Spiller, *staf Ma* (2020). Foto (c) Gert-Jan van Rooij

Nasat de gebruikelijke rondgangen langs de individuele presentaties, verspreiden Helena en Tim dit jaar een oproep onder de kunstacademies uit het gebied waar *Currents* zich op richt, om het gebrek aan afgestudeerententoonstellingen in sommige gevallen op te vangen.

"Een voordeel is dat je in sommige gevallen niet meer rust naar het werk kunt kijken, en dat je bij een goed portfolio zowel beelden van het werk hebt als enige context of een artist statement. Bij afgestudeerententoonstellingen wil zulke context nog wel eens ontbreken – vooral als de kunstenaar op dat moment zelf niet aanwezig is. Een ander voordeel is dat we bij een aantal academies, die uiteindelijk alsnog een afgestudeerententoonstelling organiseren, wat gerichter konden kijken. Maar er zijn ook nogal veel academies waar werk last zich niet of niet makkelijk in foto's vangen, en installaties, performances en videowerken worden ernstig aangetast. Het bekijken van video's en foto's online versluis van ons beelddoel was voorstellingsvermogen om de positie van het werk in de ruimte van Marres te zien."

Ik herken de uitdaging van online kunst kijken terwijl ik mij een beeld probeer te vormen van de presentatie door middel van de documentatie en het cahier dat Helena en Tim mij hebben opgestuurd. De individuele werken moeten het daarbij ontgieten, schiet een logisch schema blijven installaties, schilderijen, videowerken, prints en tekeningen neergelaten aan de oppervlakte. Misschien gebeurt juist daarom een gevoel van cohesie dat de werken onderling tot stand brengen.

https://hart.magazine.be/programma/8-in-marres/243-2021-AR06DkUjL6yY6S8trK_609SNWBgN0uApOpaY7B55CV8Iw-RIWQ

18

24.3.2021

Currents #8 in Marres

HART

Quake Erdem, *At the horizon of the evening of no return* (2020). Foto (c) Gert-Jan van Rooij

"Tijdens het maken van onze selectie viel het ons op dat een deel van de kunstenaars hun artistieke middelen inzetten om verder te kijken dan een formeel onderzoek naar kleur, ruimte of beeld, en een koppeling maken tussen hun eigen geleefde ervaring – vragen over identiteit, herinnering of geschiedenis – en universele thema's. Binnen dat proces kwamen een aantal thema's meerdere keren naar voren, vaak in het werk van kunstenaars met een sterke eigen beeldtaal. Naarmate we onze selectie specifieker maakten zijn we erop gaan letten dat de individuele kunstenaars zich via elkaar konden verbinden. Samen begonnen zij een netwerk te vormen waarin elke kunstenaar een link kon zijn tussen twee andere kunstenaars. Zowel de kwaliteit van het individuele werk als een bepaalde relevantie ten opzichte van een nabijgevoerde werk werkte hierin doorslaggevend."

Op veel van de overzichtsfoto's van de tentoonstelling zijn dan ook meerdere werken te zien, alsof ze samen een grotere installatie tot stand brengen. De onderlinge samenhang ligt op zich een stuk sterker dan ik gewent ben van een gemiddelde best of graduates.

"Vanuit onze interesse als curatoren in de installatie als presentatieworm, maar zeker ook door de verbintenissen die de werken op meerdere niveaus inhoudelijk aangaan, waren we geen voorstander van een groepstentoonstelling die zou lezen als een serie solopresentaties. Doordat Marres als huis is opgebouwd uit verschillende losse kamers kan het verleidelijk zijn om elke kunstenaar een eigen ruimte toe te delen. Door de werken bij elkaar in de ruimte te plaatsen worden de persoonlijke perspectieven van elke kunstenaar in een bredere context geplaatst, worden de thema's niet meer ook in beeld en geluid contrasten gecreëerd. De werken zijn wat ons betreft krachtig genoeg om naast elkaar overvloedig te blijven en elkaar aan te vullen. Doordat ze nu in elkaar overstromen, maar ook doordat er van verschillende kunstenaars een soort echo's in latere ruimtes te zien zijn, willen we de unieke samenkomst van deze werken in deze ruimtes uitspreiden. Wat ons opvalt is dat veel elkaar opvallende werken uiteindelijk tot een nieuwe lezing van een eerder werk."

https://hart.magazine.be/programma/8-in-marres/243-2021-AR06DkUjL6yY6S8trK_609SNWBgN0uApOpaY7B55CV8Iw-RIWQ

18

24.3.2021

Currents #8 in Marres

HART

Korn Zonnekens, *The Mother With One Arm* (2020). Foto (c) Gert-Jan van Rooij

Dat de werken uit deze echokamers geen weg naar buiten hebben kunnen vinden is voor iedereen bezuinigingszwart. Maar de tentoonstelling is ingebouwd in een grootschalig talentontwikkelingstraject dat bestaat uit begeleiding, workshops en presentaties, zodat de deelnemende kunstenaars op zijn minst door het landschap van een kunstinstituut hebben kunnen lopen.

"Voor veel van de kunstenaars is het voor het eerst dat ze werk presenteren in een instituut van deze schaal en voor de meesten is het hun eerste tentoonstelling na hun afstuderen. Als curatoren hebben we onze bijdrage te transparant mogelijk proberen te maken. We hebben de kunstenaars toegelicht waarom we met deze selectie van kunstenaars gemeen hebben, waar we op letten bij het bepalen van afstuderen, hoe de thema's zijn uit de werken voor ons verband houden. Daarnaast hebben we veelvuldig gesprekken gehad over de ontwikkeling en de productie van het werk naar de tentoonstelling toe. Veel van de werken zijn samengevat naar de ruimte van Marres of kregen bijvoorbeeld een update in vorm of uitdaging. We hebben de kunstenaars bij al deze stappen nauw betrokken, zodat het een leerzame en inzichtelijke institutionele ervaring kon zijn. We hebben ze niet samengevoegd als studenten, maar als jonge kunstenaars die het vertrouwen kregen om veel te zijn van een groepshow op deze schaal. Werken met een instituut als Marres geeft hun hopelijk een aantal handvatten van hoe ze verder met studeren en curatoren kunnen werken."

https://hart.magazine.be/programma/8-in-marres/243-2021-AR06DkUjL6yY6S8trK_609SNWBgN0uApOpaY7B55CV8Iw-RIWQ

18

24.3.2021

Reportage van een tentoonstelling die niet bezocht kon worden / Mister Motley

ARTIKELLEN SALON KUNST IS LANG TENDENS COLLEGE ARCHIEF

ET NIEUWE BEZOEKEN VAN DE RADIOPODCAST KUNST IS LANG.

REPORTAGE VAN EEN TENTOONSTELLING DIE NIET BEZOCHT KON WORDEN
TUNIS - ASHA KARAMI

De tentoonstelling Currents #8 in Marres kon in de gehele geplande periode geen bezoekers ontvangen vanwege de coronamaatregelen. Onder de titel *And Me, Streams of You* zijn de werken van jonge kunstenaars uit België, Duitsland en Nederland samengebracht. Dichter Asha Karami schrijft vandaag voor Mister Motley over de tentoonstelling die niet bezocht kon worden.

AMSTERDAM CENTRUM POEZIEWEEK

J. Wat weten zij ervan. Je bundel is toch ook niet voor het grote publiek geschreven. Maar als we de etalage van de boekwinkel naderen zie ik tussen de tentoongestelde poëziebundels alsnog een exemplaar van mijn bundel *Godfaeligen*. Mijn kaken ontspannen.

A2 RICHTING MAASTRICHT

Ik hoor Toni Packer, een voormalige zenleraar, vertellen dat ze in een economieboek las dat mensen alleen dingen maken als er een winst te behalen valt. Toni vervolgt, afspiegelendheid op 1.5x (ik ben ongeduldig):

'Political propaganda, although it was supposed to be a scientific book. Do human beings only work if there is a profit? Only if one identifies with the product of one's work? That has to be tested out. Whether doing something for its own sake... and the attention given to it... seeing it come into

<https://www.mistermotley.nl/en-everyday-life/reportage-van-een-tentoonstelling-die-niet-bezocht-kon-worden>

1/7

24.3.2021

Reportage van een tentoonstelling die niet bezocht kon worden / Mister Motley

ARTIKELLEN SALON KUNST IS LANG TENDENS COLLEGE ARCHIEF

Is that possible?

TUIN VAN MARRES, MAASTRICHT

Ik ben te laat. Ik snel door een poort en beland in een tuin waar een man aan het werk is. 'Is hier de ingang?' vraag ik. 'Het museum is dicht' zegt hij. 'Maar ik heb een afspraak.' Zijn ogen lichten op.

HAL VAN MARRES

Ik word enthousiast verwelkomd door een jonge vrouw. 'Moet ik ook een masker opdoen?' vraagt ze als ze me binnenlaat. Ik weet even niet hoe ik deze vraag moet beantwoorden maar sla het aanbod af.

'We zijn zo blij dat iemand over de tentoonstelling gaat schrijven! De pas afgestudeerde kunstenaars kregen het afgelopen jaar nauwelijks aandacht door de coronamaatregelen.'

Ze brengt me wat folderfjes en waarschuwt me dat ik beter mijn jas aan kan houden. 'Laat me weten als je wat nodig hebt of als je weggaat.'

Hilde Onis, Marres

MARRES, BEGANE GROND TWEEDE KAMER RECHTS

Ik loop alleen door de ruimtes en vraag me af hoe ik naar de tentoonstelling moet kijken nu ik niet meer alleen voor mezelf kijk. En waarom erger ik me nog steeds aan mijn piepende schoenen als er niemand anders is die het kan horen? Misschien is het geluid storend omdat jij het nu ook hoort. Op de grond ligt een groot oor, een sculptuur van Hilde Onis. Horen die random muntjes, sleutelhanger en een schroef die los is in de oorschelp liggen erbij of? Ik maak een foto van het oor.

<https://www.mistermotley.nl/en-everyday-life/reportage-van-een-tentoonstelling-die-niet-bezocht-kon-worden>

2/7

24.3.2021

Reportage van een tentoonstelling die niet bezocht kon worden / Mister Motley

ARTIKELLEN SALON KUNST IS LANG TENDENS COLLEGE ARCHIEF

Daniel Vortheys, Marres

MARRES, BEGANE GROND EERSTE KAMER RECHTS

'So nice to see you here,' klinkt door de volgende ruimte, waarin de film *Malfunction* van Daniel Vortheys wordt afgespeeld. Kleurrijke excentrieke figuren en fragmentarische dialogen.

'Fairies do not age.' Roodharige pruk en roze zomerjurk stappen uit een vintage Mercedes. Iemand met nepwimpers, ontspannen op een schapevacht, de zon schijnt.

Geluid en beeld, onderbreking en tekst, uitspraak en betekenis sluiten niet op elkaar aan. Ze zijn niet tot een eenheid te brengen. Het beeld laat iets zien, het geluid laat iets anders horen en alles loopt anders dan de verwachting in je hoofd.

'Has anyone got soft drugs on them?' Iemand likt de rand van een opgerolde sigaret.

T vertelt me dat ze is overgestapt op zelf rollen. 'Het moment dat je de sigaret dicht likt terwijl je nonchalant met iemand praat, oogcontact maakt en tegelijk je tong iets uitsteekt en het papier raakt... is opwindend.'

In hoeverre willen kunstenaars door middel van hun werk zelf gezien worden? Ik strandde laatst op een YouTube-kanaal van een jong gezin dat acht jaar in een Zweedse bosgebied woont in een houten hut zonder elektriciteit, isolering of verwarming. Ver van de giftige stad maken ze vlogs en onderhouden drie Instagram-accounts over hun minimalistische ruige leven. Hun home-tour op YouTube is drie miljoen keer bekeken. Sindsdien krijg ik veel aanbevelingen voor video's van mensen die de maatschappij hebben verlaten en hierover vloggen.

In Nederland wordt nauwelijks poëzie gekozen en het kost een uitgeverij bijna altijd meer dan dat het opbrengt. Als dichter weet je dat er meestal niet meer dan paar honderd bundels verkocht worden per publicatie. Sterker nog, als er te veel bundels overblijven worden ze vernietigd, want dat is goedkoper dan ze op te slaan. Dichters worden op de hoogte gesteld van deze vernietiging en sommigen besluiten dan hun bundels op te kopen. Zelfs gerenommeerde dichters hebben

<https://www.mistermotley.nl/en-everyday-life/reportage-van-een-tentoonstelling-die-niet-bezocht-kon-worden>

3/7

24.3.2021

Reportage van een tentoonstelling die niet bezocht kon worden / Mister Motley

ARTIKELLEN SALON KUNST IS LANG TENDENS COLLEGE ARCHIEF

Ik trek mijn jas dicht, het stilstaan koelt af. De lichten en beeldschermen zijn alleen voor mij aangezet.

Een recensent zei over mijn bundel dat ik nergens een poging doe om de lezer tenwille te zijn. Hoe zit het met mijzelf als lezer van mijn werk? Heb ik niet alles gedaan om mezelf ter wille te zijn? Had de recensent een andere lezer in gedachte? Wat voor een toeschouwer hadden de makers van de werken die ik nu in Marres zie in gedachten? Volsta ik hier als toeschouwer?

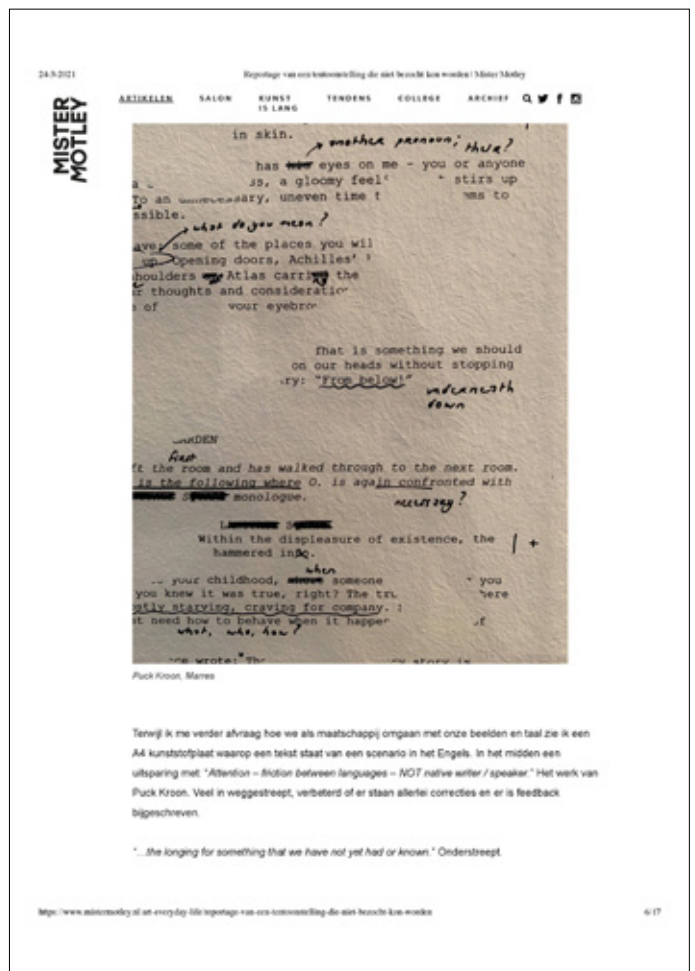
Eugen Wat

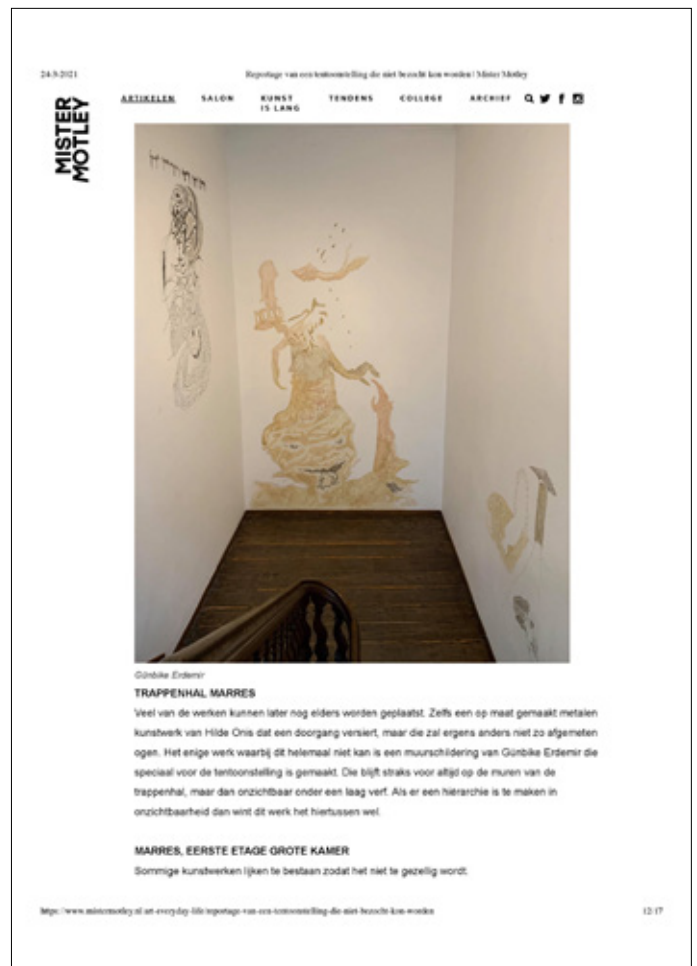
MARRES, BEGANE GROND TWEEDE KAMER RECHTS

'Voor een beginnend kunstenaar is zo'n tentoonstelling vaak een eerste erkenning en een springplank,' hadden de curatoren gezegd. Al lopend denk ik aan mogelijke maatregelen waardoor musea wel te bezoeken zouden kunnen zijn: timeslots, maximumaantallen, maskers, ventilatie, een op afstand bestuurbare camera of videobellen met iemand in het museum. Steeds minder vaak hoor ik mensen praten over wat er waar te zien is, wat er speelt op hedendaagse kunstvak. Waarom is een museum niet essentieel? Ik volg de knullende vormen van verschillende materialen in een soort installatie of schilderij van Eugen Wat. Het lijkt op een vergeten prikbord waar nog resten op zitten, alsof dit overgebleven stukjes zijn van iets groots dat hier hing en weggehaald is. Een installatie van afwezigheid. Zal ik mijn handschoenen aantrekken?

<https://www.mistermotley.nl/en-everyday-life/reportage-van-een-tentoonstelling-die-niet-bezocht-kon-worden>

4/7

24.9.2021

Reportage van een tentoonstelling die niet bezocht kon worden / Mister Motley

ARTIKELLEN SALON KUNST IS LANG TENDENS COLLEGE ARCHIEF Q T W F I

MISTER MOTLEY

Karen Zimmermann, Marres

<https://www.mistermotley.nl/en/everyday-life/reportage-van-een-tentoonstelling-die-niet-bezocht-kon-worden>

13/17

24.9.2021

Reportage van een tentoonstelling die niet bezocht kon worden / Mister Motley

ARTIKELLEN SALON KUNST IS LANG TENDENS COLLEGE ARCHIEF Q T W F I

MISTER MOTLEY

Karen Zimmermann, Marres

MARRES, EERSTE ETAGE LAATSTE KAMER RECHTS

Boven aangekomen volg ik geluid. In de verte hangt een groot scherm en langzaam loop ik vijf levensgrote mensen tegemoet die me stil aanstaren en dan beginnen te naderen. Een intense ervaring. Gehypnotiseerd blijf ik kijken en luisteren. Het deuntje van Kylie Minogue, 'Can't get you out of my mind'. Weer die You die met mij een gedaante krijgt. In dezelfde donkere kamer van Karen Zimmermann reageren een paar andere schermen op elkaar met beeld en geluid en samen creëren de schermen een symfonie.

MARRES, EERSTE ETAGE KLEINE KAMER NAAST TRAPPENHAL

Een kwartier lang zit ik stil met een koptelefoon op. Over werken waarover ik niet kies te vertellen kom je niets te weten. Die blijven hier ongetuigd.

<https://www.mistermotley.nl/en/everyday-life/reportage-van-een-tentoonstelling-die-niet-bezocht-kon-worden>

14/17

24.9.2021

Reportage van een tentoonstelling die niet bezocht kon worden / Mister Motley

ARTIKELLEN SALON KUNST IS LANG TENDENS COLLEGE ARCHIEF Q T W F I

MISTER MOTLEY

Gönkçe Erdemir, Marres

<https://www.mistermotley.nl/en/everyday-life/reportage-van-een-tentoonstelling-die-niet-bezocht-kon-worden>

15/17

24.9.2021

Reportage van een tentoonstelling die niet bezocht kon worden / Mister Motley

ARTIKELLEN SALON KUNST IS LANG TENDENS COLLEGE ARCHIEF Q T W F I

MISTER MOTLEY

Gönkçe Erdemir, Marres

MARRES, EERSTE ETAGE ACHTERSTE KAMER LINKS

Videocall vanuit Iran. T belt maar eens in de twee maanden dus ik neem op en loop tegelijk een stoffen tunnel in: een grot of baarmoeder gevormd uit gedrapeerde doeken door Gönkçe Erdemir. De beelden hangen als grotchilderingen en tonen mythische figuren, met hoorns, vriend, biddend, sommige lijken in ribbelen verzinken. Met mijn telefoon ga ik langs de beelden. T voelt zich gedesoriënteerd. 'Ik ben een andere keer' zegt ze en hangt op.

Ineens staat de jonge vrouw van de tentoonstelling achter me. 'Je bent er nog...'

Ik kijk naar de tijd op mijn telefoon en zeg dat ik niet naar haar toe wilde komen, dat ik klaar ben. Ik keer mijn rug naar de kunstwerken.

GERELATEERDE ARTIKELLEN

MUSEUM ESPEN 'ALS

<https://www.mistermotley.nl/en/everyday-life/reportage-van-een-tentoonstelling-die-niet-bezocht-kon-worden>

16/17

VERSLAAT ▾ OVER TRENDBEHEER ADVERTEREN

Drie werken René Duinkerken / De

Studiobezoek @ Daniel Vorthuys

🕒 11-02, 2021 👤 Najiba Brakkee 📁 Het atelier van 💬 0

De plint van flatgebouw Florijn in Amsterdam-Zuidoost is al jaren een broeinest van creativiteit. Kunstenaars, curatoren, ontwerpers, wetenschappers en muzikanten wonen er in studio's en vormen een hechte groep professionals, die van tijd tot tijd samenwerken, een sociaal leven delen en een creatieve kracht en netwerk vormen in de buurt. De Haagse multimedia-kunstenaar **Daniel Vorthuys** (1990) deelt een van die studio's.

Vorthuys ken ik uit de tijd dat ik veel in de kunsten in Amsterdam-Zuidoost

Enthousiast vertelt hij hoe mensen op zijn uiterlijk kunnen reageren. "Hier in Amsterdam-Zuidoost, wordt mild op mijn uiterlijk gereageerd," vertelt Vorthuys. "Mensen vinden het zelfs leuk. Mijn film Malfunction eindigt knallend met een door mijzelf geschreven en gezongen lied. Het lied gaat over een vakantiedag in Brussel, waarop ik overdag op straat vijandigheid voelde jegens mijn

aan de tafel waar we gaan zitten, staat de laptop al klaar. Samen kijken we naar zijn korte afstudeerfilm Malfunction. In Malfunction onderzoekt Vorthuys verschillende vormen van de begrippen 'mislukking' en 'verstoring' – het tegenovergestelde van functioneren. Elementen uit de Griekse mythologie, wereldliteratuur en poëzie worden verbonden met een wat persoonlijker verhaal en ideeën over gender (her) presentatie.

Waarom heb je gekozen voor een verhaal uit een Griekse mythe?

"Malfunction is gebaseerd op een minder bekende een mythe van Achilles, de held van Odysseus, waarin hij als vrouw verkleed wordt zijn moeder. Ik vond het verhaal interessant, omdat verkleeden, en specifiek cross-dressing centraal stond. En omdat ik me verdiepte in de Griekse mythen. De passages waarin Achilles verkleed wordt door zijn moeder vond ik uiterst mooi en liefdevol beschreven. De zin 'she orders his uncombed tresses and sets her own necklace round the neck she loves', komt uit het gedicht Achilleid door Statius, een vertaling van J.H. Mozley. Het gedicht heb ik gedeeltelijk als leidraad voor mijn korte film gebruikt."

Wat vind je mooi aan dat gedicht?

"Je kunt erin lezen hoe liefdevol de moeder omgaat met haar genderfluïde kind. Ik vind dat heel speciaal. In de film heb ik uiteindelijk heel veel verschillende verkleed-scènes gebruikt om hier kleur aan te geven, zoals door edits, suggestie, of mise-en-scène. Dit is ook heel prevalent ten tijde van de

Vorthuys vertelt ook nog over zijn liefde voor de Frans taal. Frans is voor hem een droomtaal en daarom gebruikt hij het vaak. "Het is als de mode zelf, het is elegant, maar ook zwaar vanwege zijn wortels in Latijn," vertelt hij enthousiast.

Vorthuys gebruikt talen voor meerstemmigheid. Soms via ondertitels, om andere wendingen te geven aan het script. Dit is een vorm van 'malfunctie' (de ondertiteling komt niet overeen met wat wordt gezegd in de film).

Vorthuys ziet niet louter nadelen in de beperkingen die de coronapandemie ook hem oplegt: in die Beschränkung zeigt sich der Meister, ook als het om creativiteit gaat.

"Door de coronapandemie kan ik, net als vele anderen, geen gebruik maken van de faciliteiten van Artez Universiteit voor Kunst, geen culturele uitstapjes maken en geen openbare werkplaatsen bezoeken. Desondanks is het voor mij handig om van buitenaf restricties opgelegd te krijgen. Keuzes maken is altijd lastig. Door corona heb ik alleen in de omgeving van Amsterdam-Zuidoost kunnen filmen. Hetgeen goed paste bij het verhaal, omdat het verhaal zo persoonlijk was, dat het heel passend voelde dat het in deze omgeving gebeurde. Een andere positieve bijkomstigheid is dat de burelen die mijn werk hebben gezien, de Bijlmer in een ander daglicht zijn gaan zien."

Stadstoezicht © Daniel Vorthuys – [trendbeleef.com](https://www.trendbeleef.com)

Bij Vorthuys gebeurde hetzelfde en hij beseft opeens hoe het natuurgebied in Zuidoost aan het verminderen is. In zijn verbeelding was Zuidoost een utopische bosstad. Maar in de zeven jaren dat hij hier woont, heeft hij gezien hoe het bos langzaam aan het verdwijnen is. "Het is optimistisch," vertelt hij, "maar het zou mooi zijn als mijn film en performances de omgevingen in nieuw daglicht kunnen zetten. En de bewoners en raadsleden van het stadsdeel activeren om Amsterdam-Zuidoost groen te houden."

Op 12 februari vindt online de opening van zijn film Malfunxion plaats, met een performance met Cécile Tafanelli and Charlott Weise, evenals de première van Vorthuys' korte film Some Scenes. De voorstellingen zijn onderdeel van de groepstentoonstelling Currents #8: And Me, Streams of You, samengesteld door Helena Julian en Tim Hollander. Via de deze link kan je op 12 februari het event van de opening om 20 uur volgen. De films zijn tot en met 28 februari te zien online te zien op de website van Marres.

Deelnemende kunstenaars: Daniel Vorthuys, Charlott Weise, Cécile Tafanelli en Bea McMahon.

[Marres.org/en/programas/currents-8-daniel-vorthuys-2/](https://marres.org/en/programas/currents-8-daniel-vorthuys-2/)

Share this:

Facebook Twitter WhatsApp

BEA MCMAHON CÉCILE TAFANELLI CHARLOTT WEISE

DANIEL VORTHUYS HET ATELIER VAN MARRES

About Najiba Brakkee > 105 Articles

Najiba Brakkee woont in Amsterdam en werkt op project basis in de kunstwereld als pr-medewerkster en

VIDEO'S

L1 – Limburg centraal: Limburg Biennale
<https://l1.nl/limburg-centraal-allereerste-limburgse-kunstbiennale-in-marres-159420/>

RTV Maastricht – Dat kan m'n neefje ook
Limburg Biennale
<https://www.rtvmaastricht.nl/tv/dat-kan-mn-neefje-ook/151103684>

L1 – Limburg centraal: Yes, Please!
<https://l1.nl/limburg-centraal-erotische-fantasie-tentoongesteld-in-marres-155720/>

Currents #7: Birds of a Feather
<https://youtu.be/Bu3Ois1hQFA>

Currents #8: And Me, Streams of You video-rondleiding
<https://vimeo.com/527842103>

- 8 -

EXPLOITATIEREKENING OVER 2020

		Realisatie 2020	Realisatie 2019
		€	€
BATEN			
Eigen inkomsten			
- Kaartverkoop	(7)	32.604	25.563
- Overige publieksinkomsten	(7)	2.714	4.869
<i>Totaal Publieksinkomsten</i>		<u>35.318</u>	<u>30.432</u>
Sponsorinkomsten	(8)	12.500	6.155
Vergoedingen co-producent	(9)	62.500	0
Overige directe inkomsten	(9)	7.258	6.968
<i>Totaal overige directe inkomsten</i>		<u>82.258</u>	<u>13.123</u>
Totaal directe inkomsten		<u>117.576</u>	<u>43.555</u>
Totaal indirecte inkomsten	(10)	<u>25.560</u>	<u>28.478</u>
<i>Private middelen:</i>			
- particulieren incl. vriendenverenigingen	(14)	2.722	2.401
- bedrijven	(14)	0	12.043
- private fondsen	(14)	41.475	56.786
- goede doelenloterijen	(14)	0	50.000
Totale bijdragen uit private middelen		<u>44.197</u>	<u>121.230</u>
Totaal Eigen inkomsten		<u>187.333</u>	<u>193.263</u>
Subsidies			
Totaal structureel OCW	(11)	592.485	575.837
Totaal structureel Provincie	(12)	106.277	104.295
Totaal structureel Gemeente	(13)	168.407	165.918
Totaal structurele publieke subsidies overig		0	0
Totale structurele subsidies		<u>867.169</u>	<u>846.050</u>
Incidentele subsidie OCW	(14)	80.200	0
Incidentele publieke subsidies	(14)	5.700	14.665
Totaal subsidies		<u>953.069</u>	<u>860.715</u>
TOTALE BATEN		<u>1.140.402</u>	<u>1.053.978</u>
LASTEN			
Beheerlasten materieel	(16)	200.998	204.729
Beheerlasten personeel	(15)	405.125	383.995
Beheerlasten totaal		606.123	588.724
Activiteitenlasten materieel	(18)	256.891	322.067
Activiteitenlasten personeel	(17)	127.236	143.418
Activiteitenlasten totaal		<u>384.127</u>	<u>465.485</u>
TOTALE LASTEN		<u>990.250</u>	<u>1.054.209</u>
Saldo uit gewone bedrijfsvoering		150.152	-231
Saldo rentebaten / -lasten	(19)	-937	-717
EXPLOITATIERESULTAAT		<u>149.215</u>	<u>-948</u>

	Realisatie 2020	Realisatie 2019
	€	€
Resultaatbestemming		
Algemene reserve	30.447	-430
Bestemmingsfonds OCW 2013-2016	0	-518
Bestemmingsfonds OCW 2017-2020	38.568	0
Bestemmingsfonds OCW Covid-19	80.200	0
	<u>149.215</u>	<u>-948</u>

Toelichting resultaatbestemming 2020

Subsidie ministerie van OCW 2020:	<u>592.485</u>	<u>575.837</u>
Totale baten 2020 (*):	<u>1.060.202</u>	<u>1.053.978</u>

(*) Totale baten 2020 is exclusief de incidentele subsidie OCW ad € 80.200

Aandeel van de subsidie van het ministerie van OCW in de totale baten: 55,88%.
 Het exploitatieresultaat (exclusief incidentele subsidie OCW ad € 80.200) over 2020 bedraagt: € 69.015 (zijnde € 149.215 -/- € 80.200).

Mutatie bestemmingsfonds OCW Covid-19

Mutatie boekjaar	<u>80.200</u>	<u>0</u>
------------------	---------------	----------

Mutatie bestemmingsfonds OCW 2017-2020

Mutatie boekjaar: 55,88% van resultaat 2020 (exclusief incidentele Covid-19 OCW Subsidie)	<u>38.568</u>	<u>0</u>
---	---------------	----------

Mutatie bestemmingsfonds OCW 2013-2016

Mutatie boekjaar	<u>0</u>	<u>-518</u>
------------------	----------	-------------

Mutatie algemene reserve

Totaal resultaat 2020	149.215	-948
Mutatie bestemmingsfonds OCW Covid-19	-80.200	0
Mutatie bestemmingsfonds OCW 2017-2020	-38.568	0
Mutatie bestemmingsfonds OCW 2013-2016	0	-518
Mutatie algemene reserve	<u>30.447</u>	<u>-430</u>

PERSONEEL EN VRIJWILLIGERS

	2020		Begroting 2020		2019	
<i>Specificatie personeelslasten</i>	€	Fte	€	Fte	€	Fte
- Waarvan vast contract	275.247	3,60	-	-	252.824	3,30
- Waarvan tijdelijk contract	103.925	1,93	-	-	87.430	1,83
- Waarvan inhuur	-	-	-	-	-	-
Personeelslasten totaal	379.172	5,53	-	-	340.254	5,13

<i>Vrijwilligers</i>	aantal	aantal	aantal
Vrijwilligers : fte	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Vrijwilligers: personen	35	-	25